

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**GELENEKSEL KONUTLARDA KADININ KONUTU “KENDİLEME”
DAVRANIŞI: GİRESUN ZEYTİNLİK MAHALLESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İç Mimar Fatma KALEMCİ

HAZİRAN 2017
TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

GELENEKSEL KONUTLARDA KADININ KONUTU “KENDİLEME”
DAVRANIŞI: GİRESUN ZEYTİNLİK MAHALLESİ ÖRNEĞİ

İç Mimar Fatma KALEMCI

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“YÜKSEK İÇ MİMAR”
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 01.06.2017
Tezin Savunma Tarihi : 20.06.2017

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Cengiz TAVŞAN

Trabzon 2017

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İç Mimarlık Anabilim Dalında
Fatma KALEMCİ Tarafından Hazırlanan**

**GELENEKSEL KONUTLARDA KADININ KONUTU “KENDİLEME”
DAVRANIŞI: GİRESUN ZEYTİNLİK MAHALLESİ ÖRNEĞİ**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 31/05/2017 gün ve 1704 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan : Doç. Dr. Cengiz TAVŞAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Funda KURAK AÇICI

Üye : Yrd. Doç. Dr. Emre ENGİN

**Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ
Enstitü Müdürü**

ÖNSÖZ

“Geleneksel Konutlarda Kadının Konutu Kendileme Davranışı: Giresun Zeytinlik Maahallesi Örneği” adlı bu araştırma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak yapılmıştır.

Yüksek Lisans Tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmalarımda beni yönlendiren değerli hocam Doç. Dr. Cengiz TAVŞAN başta olmak üzere, fikirlerini ve ilgisini benimle paylaşan değerli hocam sayın Doç. Dr. Filiz TAVŞAN’a, çalışmam için seçtiğim bölgede yaptığı çalışmalar ve yönlendirmelerle bana zaman ayıran hocam Yrd. Doç. Dr. Gazanfer İLTAR’a, Konutlarını bana memnuniyetle açıp tüm sorularımı samimiyetle yanıtlayan konut sahiplerine, çalışmam boyunca beni destekleyen annem Meryem KALEMCİ’ye, babam Kemal KALEMCİ’ye, kardeşim Alper KALEMCİ’ye ve eşim Mustafa TOPCU’ya teşekkür ederim.

Fatma KALEMCİ
Trabzon, 2017

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Geleneksel Konutlarda Kadının Konutu Kendileme Davranışı: Giresun Zeytinlik Mahallesi Örneği” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Cengiz TAVŞAN’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma süresinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 20/06/2017

Fatma KALEMCİ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş	1
1.2. Sorunun Belirlenmesi	2
1.3. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	2
1.4. Çalışmanın Adımları.....	5
1.5. Davranışı Etkileyen Temel Dinamikler	5
1.5.1. Benlik Oluşumu	5
1.5.1.1. Kimlik	6
1.5.1.2. Kişilik ve Karakter.....	7
1.5.2. Çevre.....	8
1.5.2.1. Fiziksel Çevre	9
1.5.2.2. Psiko-Sosyal Çevre	10
1.5.2.3. Kültür.....	11
1.5.3. Davranış Sistemi	12
1.5.3.1. Algı	13
1.5.3.2. Biliş.....	14
1.5.3.3. Davranış.....	14
1.5.4. Davranış ve Mekan Oluşumu	15
1.5.4.1. Egemenlik Alanı	15
1.5.4.2. Aidiyet	16
1.5.4.3. Mahremiyet.....	17
1.5.4.4. Kişisel Mekan	18
1.6. Kadın ve Konut.....	20

1.6.1.	Türk Toplumunda Kadın	20
1.6.2.	Kadının Alanı Olarak Konut.....	23
1.6.3.	Kadın Mahremiyeti ve Konut	23
1.6.4.	Konutta Sosyal, Kültürel ve Sembolik Anlam ve Kadın	24
1.6.5.	Konutta Kadınsı İletişim Araçları.....	25
1.7.	Kadının Konutu Kendileme Davranışı	27
1.7.1.1.	Mekanda Kişiselleşme ve Kendileme.....	27
2.	YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	29
2.1.	Araştırmada İzlenen Yol ve Yöntem	29
2.2.	Çalışma Alanının Belirlenmesi ve Seçimi	32
2.2.1.	Giresun Zeytinlik Mahallesi	32
2.2.1.1.	Plan Tipleri	32
2.2.1.1.1.	Karnıyarık (İç Sofalı) Plan Şeması	33
2.2.1.2.2.	Köşe Sofalı Evler	34
2.2.1.2.	Cephe Özellikleri	34
2.2.1.3.	İç Mekan Özellikleri	35
2.3.	Yapı Örnek Gruplarının Belirlenmesi ve Seçimi.....	38
2.4.	Anketlerin Hazırlanması ve Uygulanması.....	40
2.5.	Konutlar İçin Kimlik Kartlarının Hazırlanması.....	40
2.6.	Kullanıcı Kadın Grubunun Demografik Özelliklerinin Belirlenmesi	54
2.7.	Seçilen Konutlar ve Kadın Kullanıcı İlişkileri	54
2.8.	Seçilen Konutlar ve Sahiplik İlişkisi	54
3.	BULGULAR VE İRDELEME	56
3.1.	Konutların Orjinal Planlarının Davranış Açısından Okunması	56
3.2.	Demografik Sonuçlara Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	91
3.3.	Görüşme Formu ile Elde Edilen Bulgular	92
3.4.	Konutların Zamanla Geçirdiği Değişime İlişkin Bulgular	93
3.5.	Gözlem Yöntemiyle Elde Edilen Bulgular	109
4.	TARTIŞMA VE SONUÇLAR	123
5.	ÖNERİLER.....	126
6.	KAYNAKLAR	127
7.	EKLER	131

ÖZGEÇMİŞ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

GELENEKSEL KONUTLARDA KADININ KONUTU “KENDİLEME”
DAVRANIŞI: GİRESUN ZEYTİNLİK MAHALLESİ ÖRNEĞİ

Fatma KALEMCİ

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İç Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Cengiz TAVŞAN
2017, 130 Sayfa, 3 Sayfa Ek

Evi kadının dünyasıdır ve her evin kendine özgü ilişki ve davranış kalıpları vardır. Kendileme, bir mekanın ya da evin kendisinde değil; daha çok mekanların anlamında ve onlarla kurulan ilişkilerin tarzında görülebilir.

Kadınlar yaşadıkları mekanı kişiselleştirirler. Kendilemenin en önemli noktası kabul etme ve niyet gerektirmesidir. Gönüllü olarak sahibi olunan şeyler kabul görür ve kişiselleşir. Sahip olunanlarla birlikte kimlik oluşur ve kimliğini sahip oldukları vasıtasıyla tanımlar.

Kendileme sürecinin içerik ve formundaki farklılıklar, evlerde yaşayanların kendileriyle kurdukları, başkalarıyla kurmak istedikleri ilişki tarzının sözel olmayan ifadelerini içermektedir. Kadınlar, konutu kimlik ve kişilik özelliklerini yansıtacak biçimde dönüştürüyor, bunun gerçekleşmediği durumlarda ise yaşanan mekana ilişkin uyum süreci sağlıksızlaşıyor ve doyum azalıyor.

Çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, sorun ve çalışmanın amacı belirlenmiş, davranışı etkileyen temel dinamikler, toplum yapısı, kadın ve kendileme ile ilgili literatür taraması yapılmıştır.

İkinci bölümde, belirlenen sorun ve çalışmanın amacına göre çalışmanın yöntemi belirlenmiş, çalışma alanı olarak seçilen Zeytinlik Bölgesinin tanıtımı yapılmış ve kullanılan teknikler ile yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, yapılan anket çalışmaları ve gözlemler sonucunda elde edilen bulgular ve irdeleme kısmına yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde, elde edilen bulgulara dayanılarak tartışma ve sonuçlar ortaya konulmuştur.

Beşinci bölümde ise gelecekteki çalışmalar için referans olarak dikkate alınabilecek öneriler sunulmuştur.

Altıncı ve yedinci bölümde sırasıyla kaynaklar ve ekler kısmına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kendileme, Kadın ve Mekan, Kadın ve Konut, Zeytinlik Konutları.

Master Thesis

SUMMARY

WOMEN'S BEHAVIOR OF APPROPRIATION IN TRADITIONAL HOUSES: AS AN
EXAMPLE OF ZEYTİNLİK AREA IN GİRESUN

Fatma KALEMCİ

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Interior Architectural Graduate Program
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Cengiz TAVŞAN
2017, 130 Pages, 3 Pages Appendix

The house is the woman's world, and each house has its own unique patterns of relationship and behavior. Self is not in a place or house itself; But rather in the sense of spaces and in the style of relations established with them.

Women personalize the places where they live in. The most important point of self is acceptance and intention. Things that are voluntarily owned are accepted and personalized. The identity is formed with the possessors and they are defined by their possession.

The differences in the content and form of the self-continuity process include the verbal expressions of the style of relationship that the residents of the house build with themselves and with others. Women are transforming the residence to reflect the identity and personality characteristics, and when this does not happen, the integration process regarding the living space becomes unhealthy and unsatisfying.

The study consists of five main sections.

In the first chapter, the problem and the aim of the study were determined and the literature about the basic dynamics, the structure of the society, the woman and the selfing were examined.

In the second part, the method of work has been determined according to purpose of the work and defined problem, The selected Zeytinlik region was introduced and the techniques used on the works were given.

In the third part, findings and observations obtained from the survey studies and observations were included.

In the fourth chapter, based on the findings, discussions and conclusions are presented.

In the fifth chapter, suggestions that can be considered as a reference for future studies are presented.

In the sixth and seventh chapters, the sources and appendices are listed respectively.

Key Words: Appropriation, Women and Space, Women and Housing, Zeytinlik Residences.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 1. İnsan davranışlarının temel süreçleri	6
Şekil 2. İnsan-çevre etkileşim sistemi.....	8
Şekil 3. Çevrenin alt bölümleri	9
Şekil 4. İnsan ve doğa ilişkisi	9
Şekil 5. Yapısal çevreyi anlama.....	10
Şekil 6. Merdivenin simetri ekseninde olduğu plan tipi örneği	33
Şekil 7. Merdivenin simetri ekseninde olmadığı plan tipi örneği.....	34
Şekil 8. Balkonlu cephe örneği	35
Şekil 9. Direk veya sütunlu kat çıkmalı cephe örneği	35
Şekil 10. İç kapı örneği	36
Şekil 11. Merdiven örneği.....	36
Şekil 12. Tavan örneği	37
Şekil 13. Dolap örneği	37
Şekil 14. Ocak örneği.....	38
Şekil 15. Soba örneği	38
Şekil 16. Zeytinlik Mahallesi vaziyet planı üzerinden seçilen konutların gösterimi.....	39

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa No
Tablo 1. Konutların numaralandırılması tablosu	38
Tablo 2. Gökdeniz Evi kimlik kartı	40
Tablo 3. Ergüney Evi kimlik kartı	42
Tablo 4. Akbay Evi kimlik kartı	44
Tablo 5. Konuralp Evi kimlik kartı	46
Tablo 6. Özbek Evi kimlik kartı.....	49
Tablo 7. Osmanoğlu Evi kimlik kartı.....	52
Tablo 8. Gökdeniz Evi orjinal planın davranış açısından okunması.....	56
Tablo 9. Ergüney Evi orjinal planın davranış açısından okunması.....	65
Tablo 10. Akbay Evi orjinal planın davranış açısından okunması	71
Tablo 11. Konuralp Evi orjinal planın davranış açısından okunması	76
Tablo 12. Özbek Evi orjinal planın davranış açısından okunması.....	82
Tablo 13. Osmanoğlu Evi orjinal planın davranış açısından okunması.....	86
Tablo 14. Değerlendirmeye alınan kadın sayısı.....	91
Tablo 15. Kullanıcı kadınların yaşları ve medeni durumları	92
Tablo 16. Kullanıcı kadınların öğrenim durumları ve meslekleri.....	92
Tablo 17. Konutlarda oturulan süre	92
Tablo 18. Konutlarda sahiplik durumu	92
Tablo 19. Konutlarda birlikte yaşanan kişiler.....	93
Tablo 20. Kadınların konut seçimlerine katkısı	93
Tablo 21. Gökdeniz Evi'nin geçirdiği değişim	94
Tablo 22. Ergüney Evi'nin geçirdiği değişim	97
Tablo 23. Akbay Evi'nin geçirdiği değişim.....	99
Tablo 24. Konuralp Evi'nin geçirdiği değişim	101
Tablo 25. Özbek Evi'nin geçirdiği değişim	103
Tablo 26. Osmanoğlu Evi'nin geçirdiği değişim	105
Tablo 27. Konutlarda gerçekleştirilen değişime ilişkin genel değerlendirme	107
Tablo 28. Gökdeniz Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular.....	110
Tablo 29. Ergüney Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular.....	114
Tablo 30. Akbay Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular	116
Tablo 31. Konuralp Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular	118

Tablo 32. Özbek Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular.....	120
Tablo 33. Osmanoğlu Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular.....	121

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

İnsanlar sahip oldukları toplumsal ve kişisel değerlerin doğrultusunda, içinde buldukları mekanlarla doğrudan bir ilişkiye girerler. Bu ilişki, karşılıklı bir devinim sonucu, içinde yaşayanları yaşam boyu sürecek olan bir ilişkiler ve oluşumlar evrenine sürükler. Bu evren içinde kullanıcı ile mekan ilişkisinin en üst düzeye çıktığı mekanlar konutlardır. Kişi, yaşadığı mekan ile ilişkisini, sahip olduğu kimlik özellikleri üzerine kurar ve geliştirir. Konut ise, var oluşunda sakladığı ve kullanıcıyı çeken bir takım oluşumsal özellikleri ile konutu kullanan kişilerin kimliği üzerinde belirleyici etkiler bırakır (Örer, 2002).

Özellikle de aile ortamının kurucusu olan kadınlar, toplumsallaşma sürecinde kazandıkları benlik kavramlarının ve toplumun kendilerine biçtiği rolün gereği olarak aile bireyleri arasındaki ilişkilerin ekseninde yer alırlar. Yine bu sürecin sonucu olarak evi içinde çeşitli işlevler için ayrılmış mekansal bölümler arasındaki bütünlüğü yine kadınlar kurarlar.

Kendileme, kadının mekan deneyiminin doyum ya da doyumsuzlukla sonuçlanmasında anahtar kavram niteliğindedir. Konut kadının sadece kimliğini kendilerinin oluşturduğu değil; aynı zamanda kendi kimliklerinin de yansıtan mekanlardır.

Rapoport (1990) kendileme kavramının günümüz pratiklerine değindiği yazısında, farklı kültürlerde kendilemenin ve mekana kimlik kazandırma pratiklerinin, kültüre özgü biçimlerle gerçekleştiğini, mekana ilişkin kontrolün bir uyum biçimi tarzında oluştuğunu belirtmektedir. Yazara göre; eğer bu süreç bir şekilde engellenirse, yaşam stilleriyle, yaşanan mekan arasındaki denklik gerçekleştirilemez ve bu durum birey ve grupların mahremiyet ihtiyaçlarının istenen düzeyde doyurulmamasına yol açar; statü sembollerinin ve sosyal ilişkilerin doğasını etkileyen sonuçlar ortaya çıkar (Göregenli, 2005).

Kendileme, kabul etme ve niyetlilik gerektirmektedir. Gönüllü olarak sahip olmadığımız eşyalarla hiçbir ilişki kuramayız. Çünkü kabul etme bir yatırımı da beraberinde getirir ve böylece kendileme ancak, bedenin katılımıyla gerçekleşebilir. Kabul etme ve gönüllülüğün kendileme için gerekli koşullar olduğunu belirtmek, bu sürecin her durumda sahip olmayı gerektirmediği düşüncesini beraberinde getirmektedir. Kentlere,

sokaklara ya da bazı genel mekanlara sahip olamayız; fakat onlara kendimizden pek çok şey katabiliriz; onlarda kök salabiliriz; bu aşinalık ilişkisi, onların kimliğini bizim kimliğimizle birlikte oluşturur ve kendiliğimizi, kimliğimizi onlarla tanımlarız (Göregenli, 2005).

Kendileme davranışı farklı kültürel ortamlarda farklı sonuçlar verebilir. Bu çalışma geleneksel konutlarda kendileme davranışını incelemeyi amaçlamıştır ve çalışma alanı olarak seçilen Giresunun Zeytinlik Mahallesi, kale eteklerindeki 18.yy'ın sonlarına doğru inşa edilmiş geleneksel konutların bulunduğu, 1. Dereceden Kentsel Sit alanı olarak seçilmiş bir bölgedir. Bu konutlardan bazıları bugün kullanıcıları tarafından aktif olarak kullanılmaktadır ve çalışmada bu aktif kullanılan konutların kadınlar tarafından kendilenme biçimi araştırılmıştır.

1.2. Sorunun Belirlenmesi

Özel bir yapı eylemi olan mimarlık (Kuban, 1998), maddi dünyayı insanların yaşamıyla uyumlu hale getirmeye uğraşır. Yaşadığımız ortamı düzenleyerek, insan ve çevresi arasındaki ilişkileri düzenler, kontrol eder ve insan eylemlerine elverişli bir ortamın yaratılmasında rol alır (Erkman, 1973).

Amacı insan olan bu eylemde, genel çözümler üretmek zamanın getirdiği bir zorunluluk olsa bile, çözümlerin öznelenebilecek yani; kendilenebilecek şekilde önerilmesi veya buna izin vermesi, insanlar ve kişisel farklılıkları açısından gerekliliktir.

Yeni bir mimari üretimin bu gerekliliklere cevap verecek biçimde tasarlanması beklenen bir durumdur. Fakat geleneksel değeri olan ve değişime sınırlı ölçüde cevap veren mekanlara kullanıcıların nasıl uyum gösterdiği, bu mekanları nasıl kendiledikleri, ve bu kullanıcının “kadın” olması durumunda kendilemenin kazandığı boyut ancak yerinde yapılan çalışmalar ile tespit edilebilir.

1.3. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada kadınların yaşadıkları konutları ve dolayısıyla dünyalarını hangi yollardan değiştirmeye giriştikleri, sınırları çizilmiş mekanlarda kendilerini nasıl dile getirdikleri araştırılacaktır. Seçilen alanda geleneksel bir bakış açısıyla oluşturulmuş

mekanların mekansal özellikleri davranış açısından geçmişe dönük bir biçimde incelenecektir. Daha sonra bugünün kullanıcısı olan kadınların bu mekanları algılayış biçimlerini, diğer insanlarla birlikte nasıl yaşadığını ve içselleştirdiğini, kendilediğini inceleyerek, tasarımcıya yeni bir bakış açısı getirmek ve esnek, katılımcı tasarım anlayışını yaygınlaştırmak hedeflenmiştir.

Çalışmanın Kapsamı;

Tezde, mekanın kendileme ile olan ilişkisi; mekanı algılayan özne olan kadın tarafından ele alınacak ve bireyin kimliğinin mekana etkisi ile devam edecektir. Dolayısıyla tezin konusu olan “Mekanda Kendileme” üzerine gerekli altyapı oluşmuş olacaktır. Bu sayede insanların ve kişisel farklılıklarının, mekanların daha önce tanımlanmış sınırlarından ayrı bir şekilde nasıl yorumlandığı ifade edilmeye çalışılacaktır.

Çalışmada;

- Kadın, konut içerisinde ne gibi değişikliklere ihtiyaç duymuştur?
- Kadın istek ve arzularını konutta ne derecede gerçekleştirmiştir? Ne gibi değişiklikler yapmıştır?
- Gerçekleştirilen değişiklikler sonucunda ne derecede doyuma ulaşılmıştır?
- Kadının konut ile sahiplik ilişkisi konutu kendilemesinde ne ölçüde etkilidir?
- Kendileme davranışını en çok hangi mekanlarda ve detaylarda hissediyoruz?

sorularının yanıtı aranacaktır.

Bu tez kapsamında seçilen konutlarda “kadın”ın izi sürülmüş, yaşam kültürüne kadın açısından değinen noktalar üzerinde durulmuştur. Bunların en önemlilerinden biri;

Gür Ş.Ö., “Mekan Örgütlenmesi” kitabıdır. Çevre ve davranış araştırmaları genel çevresinde yer alan bu yapıt, insan ve çevre dinamiklerini çözümlmeyi, “mekan” ve “yer” başta olmak üzere tüm insan yapısı fiziksel çevrenin değerlendirilmesi ve tasarımındaki karar süreçlerini insan ve insanlık yararına etkilemeyi amaçlamış, “Planların Davranış Açısından İncelenmesi” bölümüyle bu tez için en önemli kaynak görevi görmüştür.

Gür Ş.Ö., “Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü” kitabında konut biçimini oluşturan kültürel değer ve normlar, bir konutun kültüre özgülüğünü belirten göstergeler, davranış biçimleri, konuttaki sosyal belirleyiciler konuları da birçok noktada kadının kültür ve konut üzerindeki etkilerine değinmesi nedeniyle ve kadının konutta benimsediği eylemlerin tanımlanması açısından bu tez için çok önemli bir kaynaktır.

Görenli M., “Çevre Psikolojisi-İnsan Mekan İlişkileri” kitabı insan-mekan ve çevre ilişkisi üzerine yapılmış bir çalışma olması bakımından bu tez için faydalı olmuştur.

Örer G., Konut-Kimlik Ev-Modeli ve Modelin Bir Örnek Olarak İstanbul Kenti'nde Uygulanması" isimli yüksek lisans tezi insanların yaşamlarını sürdürdükleri mekanların, çeşitli faktörelere bağlı olarak ortaya çıkan oluşumun incelenmesi ve bunun bir model haline dönüştürülmesi amacıyla bu tez önemli bir kaynaktır.

Yeşim Yağcı'nın "Kadın-Konut Etkileşiminde rol oynayan tasarım parametrelerinin belirlenmesi" isimli yüksek lisans tezinde Dünyada Kadın ve Konut, Türk Kadını ve Konut ilişkisi, Kadın Konut Etkileşiminde Rol oynayan Tasarım Parametrelerinin Belirlenmesi başlıkları altında yaptığı araştırmayı Kadın Konut etkileşimi açısından Cumhuriyet döneminde İstanbul orta-üst Gelir grubunda kadın konut etkileşimi şeklinde tarihsel bir süreç içinde araştırmış ve bu tezin yönteminin belirlenmesi açısından önemli bir kaynak olmuştur.

Akpınar A., Gönül Bakay ve Handan Dedehayır'ın derlediği "Kadın ve Mekan" kitabı bu tez için en önemli kaynak niteliğindedir. 1. Bölümde "Yoktan Var Eden Kadınlar", ikinci bölümde "Mekanın Sınırladığı Kadınlar", üçüncü bölümde ise "Kadın Hallerinden Yansımalar" başlıkları altında otuz adet kadın ve mekan konulu makalenin derlendiği bu kitapta tüm makaleler kadın ve mekan olgusu üzerinden gitmektedir fakat bunların hepsi bizim konumuz dahilinde değildir. Bu tezin konusunu ilgilendiren en önemli makaleler şunlardır;

Gezer H.'nin "Mekanın Kadınsı Anlatımları" makalesinde doğanın kuralı gereği her dışının iç dünyasının bir mekanı, bir yerleşimi olduğundan, bu alan çok küçük de olsa orayı kendince kişiselleştirdiğinden bahsediliyor. Bu nedenle her mekanda dışıl bir nesne, kadınsı alanlar, bu güvenli barınağın içinde sessizce kendini ayrı tutan dışıl bir yaşama biçiminin varlığından bahsediliyor. Evlerin kadın kültürünün özümsemiği, kadınsı anlamların izdüşümünü taşıyan özel yaşam alanları olduğundan, ev mekanının kadının kokusuyla, dokuduğu kilime kattığı sembollerle, duvarlarına astığı iğne oyasıyla, yatağının örtüsü ve evini donatırken seçtiği objeyle özelleştiği anlatılıyor.

Ertuğ F., "Geçmişten Bugüne Anadolu Kırsalında Kadın-Mekan İlişkileri" makalesinde Anadolu kırsalında kadınların dünyalarının bir bölümünü nasıl oluşturduklarını paylaşmaya yönelmiştir. Yazar bu makalesinde onları "kırsal Anadolu kadını" gibi bir genel tanım içinde eritmekle koşuluyula, bu sınırlı, ancak sınırları her gün yeniden çizilen, değişen dünyanın mekanlarından söz ediyor.

Dedehayır H., "Mekanlar, İlişkiler Ve Duygularını İşe Koşan Kadınlar" makalesinde özel alan ve kamusal alan arasındaki geçişlikten bahseder ve evdeki yaşamın bir

anlamda toplumsal yaşamı, toplumsal yaşamın da ev yaşamını etkilediğinden bahseder. Makalede insanı ve insanla toplum arasındaki ilişkiyi kadın-toplum-ev konusuna indirgeyerek inceliyor.

Akpınar A., “Kadınların Varlık Alanlarına Yolculuk” makalesinde öğrencileriyle birlikte yaptığı geleneksel türk evi araştırmalarında geleneksel evlerin yaşam-mekan döngüsünde kadın için anlamlı olan mekanlara, kadının varlık alanı olan mekanlara değinerek kadının mekan yaratıcı, kullanıcı, düzenleyici, dönüştürücü, mekana egemen ve denetleyici rolünü anımsatmayı hedefliyor.

Dolayısıyla kadın ve mekan konusunda yapılmış sınırlı sayıda çalışma vardır ve konunun kendilenme biçiminin kadın özelinde belli bir alanda incelendiği, çıkarımlar yapıldığı çalışmalara ihtiyaç vardır.

1.4. Çalışmanın Adımları

Çalışma için; konu ile ilgili genel başlıklardan yola çıkılarak, konuyu en iyi şekilde anlamlandıracak kavramlar ve birbirleriyle olan ilişkileri incelenmiş, kaynaklar taranarak konuların literatürdeki tanımları araştırılmıştır. Yapılan bu ön araştırmadan sonra tezin strüktürü oluşturulmuş, gözlem ve mülakatlarla, yapılan teorik araştırma zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Gözlemler fotoğraflarla, mülakatlar ise anketler ile belgelenmiştir.

1.5. Davranışı Etkileyen Temel Dinamikler

1.5.1. Benlik Oluşumu

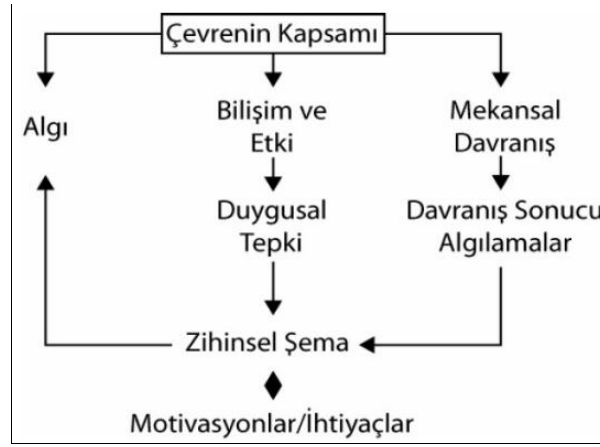
Benlik, birey ve çevresi arasındaki karşılıklı etkileşimle oluşur. Ait olunan grupların ve komünitenin benliğin oluşumunda büyük etkisi vardır. Geçirilen sosyal süreç, her birey tarafından farklı şekilde algılandığından, önemli farklılıklar oluşur (Bilgin, 2003).

Kişinin daha önceki etkileşimleri sonucu benliğinde oluşan ve kendi hakkındaki enformasyonu işlemesine yardımcı olan genellemeler benlik şemalarını oluşturur. Deneyimlerle kazanılan şemalar, bireyin kendi hakkında sahip olduğu ve belleğinde tuttuğu temsillere dayanır ve edinilen yeni deneyimlere artiküle olurlar. Benlik şemaları, diğer kişilerin algılanmasında da önemli bir rol oynarlar. Benlik şemalarının sayısı, kişinin

olgunluğuna, karmaşıklığına ve çeşitli alanlardaki deneyimlerinin yoğunluğuna göre farklılaşır (Bilgin, 2003).

Dünyanın algılaması ve anlamlandırılması daha çok bu şemalar üzerinden okuma şeklinde gelişir. Bu anlamlandırma, objektif olmaktan ziyade sübjektiftir. Düz anlam olarak görülebilecek temel ve sabit kavramsal anlamlara sahip ögelere, daha önceki ilişkiler sonucunda gelişen yan anlamlar da eklenir. Bu süreçle birlikte, düşünme şeklini de değiştirir. İnsan dünyayı bu şekilde kalıplandırıp anlamlandırdığı gibi kendisini de anlamlandırır. Benlik ve benlik şemalarının birey üzerindeki etkisine ek olarak, mekanın benlik ve benlik şeması üzerine etkisi de bulunmaktadır (Ellialtıoğlu, 2007).

Şekil 1’de insan davranışlarının temel süreçleri ve birbiriyle ilişkileri Gibson (1979) tarafından şematize edilmistir. Görüldüğü üzere zihinsel şema algıyı etkilerken, çevre de algıyı etkilemektedir. Yani çevrenin algıya etkisi zihinsel şemayı biçimlendirir ve bu yeni şema da çevreyi algılamamızda etkili olur. Bunun yanı sıra zihinsel şemayı etkileyen ögelerden biri de çevre ve alt etkeni olarak mekanın etkisidir (Ellialtıoğlu, 2007).

Şekil 1. İnsan davranışlarının temel süreçleri (Gibson, 1979).

1.5.1.1. Kimlik

Latince “aynı olma, özdeş olma” anlamına gelen “identitas” kelimesinden türeyen kimlik (identity) kavramı, insanın sosyal bir varlık olmasının doğal sonucu ve sosyal bir olgu olarak belirlenmektedir. Sosyal bir varlık olarak insana özgü olan belirti, nitelik ve özelliklerle, birinin belirli bir kimse olmasını sağlayan şartların bütünü, teşhis ve hüviyet

olarak tanımlanan kimlik, Maalouf tarafından da “Beni başka hiç kimseye benzemez yapan şey” olarak ifade edilmektedir (Solak, 2014).

Kimlik, bireyin hayata karşı duruşunu ve konumunu ifade eden değerler bütünüdür ve değerler tarafından örülen bir kalıp olarak bireyin ayırıcı özelliklerini ve tanımlanmasını belirtir. Aynı zamanda kimlik, kişiye bir zihniyet dünyası sunarak onun tutum ve davranışlarına tesir eder. Bu noktada kişilerin kendilerini nasıl tanımladıkları, nasıl davranacaklarına dair bir işareti de içinde taşır (Ersoy, 2009).

Kimlik, sadece bireysel ve kişisel olarak gelişmez, grupların ve toplumların da kimlikleri bulunmaktadır, ve sosyal yada kollektif kimlik olarak adlandırılmıştır. Bunun yanı sıra yer kimliği de söz konusudur (Ellialtıoğlu, 2007). Kimlikler mekandan bağımsız olarak düşünülemez. Mekan, bir yandan kişinin nasıl bir kimliği benimseyeceğini belirlerken diğer taraftan belli kimliklere farklı anlamlar yükleyerek anlamlarını değiştirmektedir (Solak, 2014).

Sonuç olarak kimlik, “ben”i, “öteki”nden ayırt etmek için kullanılan, toplumsal ve tarihsel bir süreç içerisinde şekillenen, durağan olmayan, dolayısıyla sürekli inşa halinde olan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Solak, 2014).

1.5.1.2. Kişilik ve Karakter

Bir insanı başkalarından ayıran bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerin bütünü olan kişilik, kimi zaman mizaç, huy, karakter ve kimlik kavramlarıyla karıştırılmaktadır. Kişilik, bireyin kendine özgü ve ayırıcı davranışlarının bütünü olarak tanımlanmaktadır. Kişilik tanımı içerisinde kişinin beden yapısı, görünüşü, zekası, yetenekleri, ilgileri, karakter özellikleri gibi etmenler yer almaktadır (Tezcan; Solak, 2014).

Ne sadece bireyin fiziksel özellikleri, ne de sadece çevresel veriler kişiliği salt kendi etkisi altında tutar. Kişilik, bütün bu etmenlerin doğurduğu öznel bir bütündür. Kişiliği farklılaştıran etmenleri de kısaca özetlemek gerekirse; fizyolojik gelişim farkları (doğum öncesi farkları ve gelişme dönemi farkları) ve duygusal gelişme farkları olarak literatürde geçmektedir (Usal ve Kuslvan, 2006; Ellialtıoğlu, 2007).

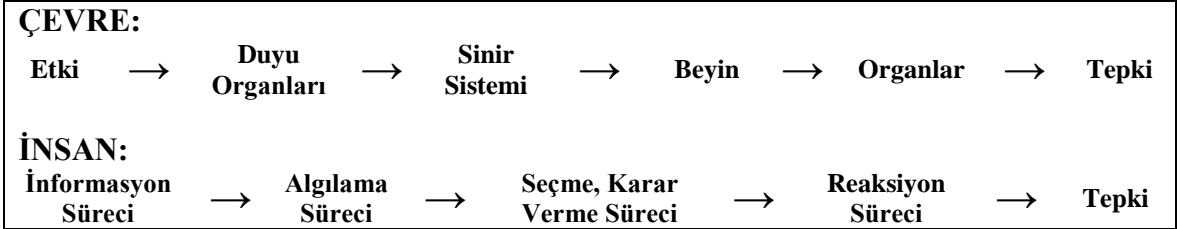
Karakter ise, insanın doğuştan yapısında var olan ve çevre koşullarına bağlı olarak da ortaya çıkan eğilimlerin tümüdür. Bu ‘kişiyeye özgü’ nitelikler, kişinin yaşamı boyunca varlıklarını sürdürür yani, kişilik değişebilir özellik gösterirken, karakter değişmez ve süreklidir (Ellialtıoğlu, 2007).

Kişiliği ve karakteri oluşturan pek çok parametrenin oluşu, bireyin dünyaya bakışını, duruşunu ve ihtiyaçlarını da değiştirdiği düşünülürse, mekanın ana kullanıcısı, öznesi olan insanın tasarımcı açısından çok da kolay öngörülemeyeceği / analiz edilemeyeceği sonucuna varabiliriz (Ellialtıoğlu, 2007).

1.5.2. Çevre

Çevre sözcüğü, Fransızca “environ” teriminden kaynaklanmakta, herhangi bir kişinin etkilendiği ya da içinde bulunduğu, yaşadığı koşullar ya da etkenler olarak da tanımlanmaktadır. Çevre tanımı, herhangi bir organizma ya da ekolojik topluluğu etkileyen ve yaşamı belirleyici tüm iklimsel ve biyolojik faktörleri içermektedir (Karasözen, 1993).

İçinde yer aldığımız dış dünyayı ifade eden çevre, fenomenolojik açıdan merkezinde bireyin bulunduğu iç içe geçmiş tabakalar dizisi olarak görülebilir. Bu anlamda çevreyi bir küreye benzetirsek, bu kürenin tabakalarında, mekansal ve psiko-sosyal mesafesi birbirinden farklı çeşitli kişiler, nesnelere ve olaylar yer almaktadır. Birey dış dünyadan mesajlar (uyaran) alır ve dış dünya üzerine eylemde (davranış, etkinlik) bulunmaktadır (Bilgin, 2003).

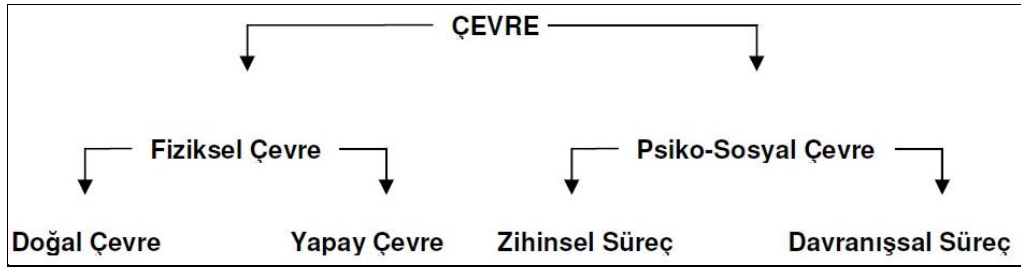

Şekil 2. İnsan-çevre etkileşim sistemi (M. Ünügür).

İnsan ve çevresi arasındaki ilişkiler kısaca şöyle özetlenebilir:

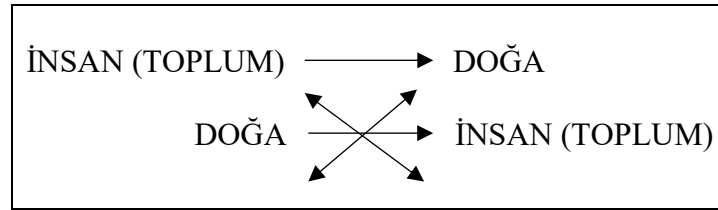
- İnsan ve çevresi arasında karşılıklı ve çift taraflı bir etki vardır.
- İnsan-çevre ilişkileri değişkendir.
- İnsan-çevre ilişkileri davranışsal işlevlendirmenin birkaç düzeyinde tutarlılık sistemi olarak oluşmaktadır (Altman).
- Çevreler ve yaşam biçimleri kültürel veriler tarafından biçimlendirilmektedir (Karasözen, 1993).

Çevre olgusu için yapılmış tanımlarda çok fazla çeşitlilik vardır, yine de tanımın tüm disiplinlerce uzlaşılan ortak özelliği, çevrenin karışık değil, karmaşık bir yapıya sahip olmasıdır (Gürel, 2002). Şekil 3'te de görüldüğü gibi, daha kolay ilişkilendirmek için çevreyi sınıflandırdığımızda, fiziksel (mekansal etki) ve psiko-sosyal çevre (insan etkisi) olarak bölümlenen çevre, fiziksel olarak doğal ve yapay olabileceken, psiko-sosyal olarak da zihinsel ve davranışsal bileşenler içerir.

Şekil 3. Çevrenin alt bölümleri

Çevre'yi; [İnsan (Toplum) + Doğa] olarak formüle eden Sümer Gürel, kavramları en yalın haliyle şekil 4'teki gibi ilişkilendirmiştir (Gürel, 2002). Yani doğa insana, insan doğaya etki ederken, insanın insana ve doğanın doğaya karşılıklı olarak etkisi mevcuttur.

Şekil 4. İnsan ve doğa ilişkisi (Gürel, 2002).

1.5.2.1. Fiziksel Çevre

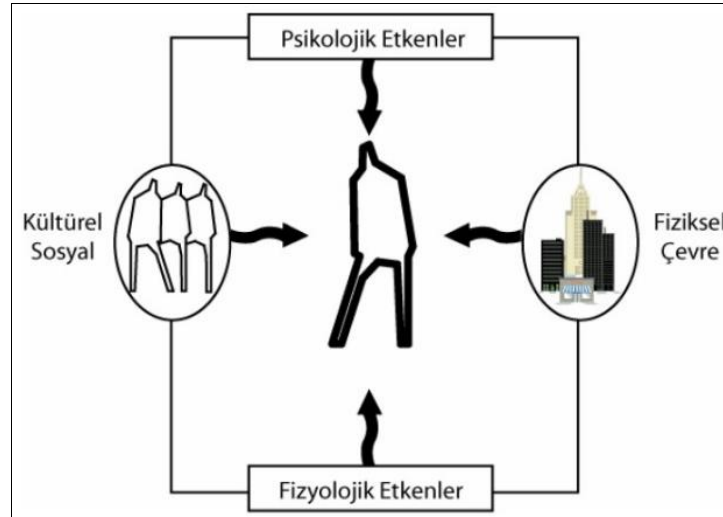
Boyutsal, ısısal, işitsel, görsel çevre gibi somut elemanları içerir. Kendi içinde doğal çevre ve yapay çevre olarak da gruplandırılır. Fiziksel çevre insan davranışlarını da etkilediğinden psiko-sosyal çevre ile yakın ilişki içindedir (Ellialtıoğlu, 2007).

Doğal çevre: Kozmos (evren) çevre olarak da geçen, insandan bağımsız var olan güçler, biçimlerdir. Doğa, ses, ışık, iklim, vb. her türlü doğa oluşumu bu gruba

girmektedir. Eskiden insan üzerindeki etkisi oldukça fazlayken, gelişen teknolojiyle etkisi giderek azalmaya başlamıştır. Coğrafyanın sunduğu doğal kaynak ve malzeme olanakları, yapay çevrenin doğal belirleyicileri olarak yine de etkir (Ellialtıoğlu, 2007).

Yapay Çevre: İnsanın yaşamını sürdürebilmek için, doğal çevrede yaptığı değişiklikler sonucu, kendi amacına uygun düzenlemelerle geliştirdiği çevredir. Yani insanın yarattığı her türlü fiziksel oluşum bu kategoriye girer (Özer, 2002).

Yapay çevre kişinin fizyolojik ihtiyaçlarını karşılarken kişinin bunun dışındaki, sosyal ihtiyaçları; yani zihinsel ve davranışsal gereksinimleri açısından da gerekli konforu sağlamalıdır ki bu fizyolojik ihtiyaçlardan çok daha kapsamlı ve karmaşık parametreler barındırmaktadır. Çünkü fiziksel veriler daha belirli, saptanabilir haldeyken, zihinsel ve davranışsal gereksinimler, bireyden bireye değişebileceği gibi, zaman ve koşullara göre aynı birey için bile değişebilir (Ellialtıoğlu, 2007).

Şekil 5. Yapısal çevreyi anlama (Ünlü, 1998).

1.5.2.2. Psiko-Sosyal Çevre

Yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için (avlanma, barınma, korunma vb.), çeşitli fiziksel etmenlere maruz kalan ve bu şartlarla uzun süre başa çıkma uğraşı veren insan, birbirlerine ihtiyaç duymuş, gruplar halinde örgütlenerek sosyalleşmiş, bir topluluğa entegre olmuştur. Birlikte hareket etmenin zorunluluğuyla başlayan bu sosyalleşme sonucunda da, bir iç disiplin olarak insanın sosyal çevresi (kültürel çevre) oluşmuştur. Bu

oluşan çevre insanın algısında, psikolojisinde, davranışlarında oldukça baskın bir yere sahiptir. Özetle psiko-sosyal çevre, çevrenin sosyal bir canlı olan insan ve psikolojisiyle ilişkili olan boyutudur. İnsanın etkisiyle, sonradan oluşan bir çevre olduğu için soyut yapay çevrenin bir elemanı olarak da görülebilir (Ellialtıoğlu, 2007).

1.5.2.3. Kültür

İnsanlar gruplar halinde örgütlenirler. Aynı coğrafyasal koşullara karşı uzun süre başa çıkma uğraşımı vermiş, tutarlı, dengeli, bütünlük arz eden, ortak değerleri, sanat, zanaat, beceri ve alışkanlıkları olan ve bunları çeşitli mekanizmalarla nesilden nesile aktarmış insan topluluklarından kısaca kültür diye söz ediyoruz (Gür, 2000).

Kültür, tarihsel süreç içerisinde sürekli olarak değişen dinamik bir olgu ve inançları, değerleri, sanatı, ahlakı, normları, gelenekleri ve toplumun üyesi olarak her insan tarafından bunların elde edilme kapasitelerini belirleyen bir süreçtir (Solak, 2014).

Kalıtsal bazı özelliklerle donanık bir organizma olan insan, belli bir toplum ve kültür içine doğarken, o toplumun kültür öğeleriyle yoğurularak gelişir; diğer bir anlamda insan biyo-kültürel ve toplumsal bir canlıdır (Usal ve Kusluvan, 2006).

Öğrenilmiş bir yaşayış tarzı olan kültür, belli bir toplumdaki toplumsal inançların, düşünüşlerin, duyguların, davranışların bütünüdür. Manevi bir araç olarak, toplumdaki insanlar arasındaki ilişkileri sağlamaya yarar (Ergun, 1991). Çünkü bir kültüre ait olmak, bir takım kural ve yasaklara uymaktan öte, belirli bir stili, zevki, anlayışı benimsemek gibi düşünülebilir (Bilgin, 2003).

Kültürel çevrenin başlıca unsurları arasında, aile organizasyonu, ailede verilen temel bakım ve terbiye, cinsel yasaklar, beslenme tarzları gibi birincil etkenler yer almakta, ve bunlar da, dinler, mitler, efsaneler, düşünme teknikleri, iletişim tarzları ve stilleri gibi ikincil yapılanmaya yansıyan sembolik projeksiyonlar gibi, her topluma özgü kişilik tipini belirlemektedir (Bilgin, 2003).

Özyaba (1993) kültürü, bir toplumun ya da uygarlığın var oluşundan beri yaşadığı ve yaşayacağı değerler bütünü olarak, sürekliliği olan ve insanların yaşam çevrelerindeki davranışsal eylemleri belirleyen bir süreç olarak değerlendirerek; kültürün insan-doğa-mekan etkileşimini bütünlendiğini belirtmektedir (Yoldaş, 2014).

Turgut (1990), kültür, konut ve mekan tasarımı arasındaki ilişkiyi, konut oluşumuna etki eden kültür öğelerini dört grupta incelemiştir:

- Çevresel imgeler: Dünya görüşleri, değerler ve ideallerin oluşturduğu imgeler bu gruba girer. İnsanların çevresel seçimlerinde, çevreyi değiştirmelerindeki kararları etkileyen, toplumsal kurallar ve paylaşılan ortak değerler, tercihler, kişinin çevresel deneyimi, bilgi, öğrenim, tutum ve değerlerin oluşturduğu imgelerle birleşerek önemli bir yer tutar.

- Dini inançlar: Dini inançlar, yasaklar, kutsal eşyalar ve dini törenler konut oluşumunda etkili olmaktadır.

- Aile yapısı, akrabalık norm ve kuralları: Toplumsal rol ve değerler bağlamında, aile kurumu, akrabalık sisteminin parçası olması nedeniyle, kültürel bir öge olarak konut oluşumunda etkili olur.

- Konuta ait yaşam şekli: Toplumlara göre değişebilen, konut mekânlarının zaman içindeki kullanımı ile ilgili alışkanlıklar ve farklılıklar, konut içi yaşamı ve dolayısıyla konut oluşumunu etkiler. Konut oluşum sürecinde, çevresel ve sosyo-ekonomik faktörler, kültür bileşenleri ve bina formu arasında dönüşümsel bir ilişki bulunmaktadır (Turgut, Karagülle,2009; Yoldaş, 2014).

“Mekanda Kendileme” konusunun içinde insan ve onun meydana getirdiği kültür kavramının incelenmesi gereklidir, çünkü insanların kendilerine özgü olmaları gibi, toplumlarda kendilerine özgüdür ve bu kültüre ait özgünlükler insanların yaşayışlarını ve mekan tercihlerini etkiler (Ellialtıoğlu, 2007).

1.5.3. Davranış Sistemi

Mekansal davranış çevre-davranış çalışmalarının özünü oluşturmaktadır ve gerek mekanı, gerekse davranışları etkileyen bir çok etmeni bünyesinde barındırmaktadır. Mekansal davranış kavramı, iç mekan ölçeğinden kentsel boyutlara kadar geniş bir çerçevede içinde ele alınmaktadır. Mekansal davranış, insanın, birey veya toplumun parçası olarak kimliği, düşünce yapısı, zihinsel algılama yeteneği ve içinde bulunduğu mekanın fiziksel, sosyal ve zamansal boyutlardaki özellikleri gibi parametrelerle karşılıklı olarak etkileşimindedir. Bu yüzden, mekansal davranış etkileri tasarım sürecine de yön vermektedir (Edgü, 2003).

Davranış, organizmanın gereksinimlerini karşılama amacına yönelik bir girişim olarak nitelendirilmektedir. İnsanın gereksinimlerini karşılama amacı ile yaptığı davranışlar başlıca üç psikolojik süreç çerçevesinde gelişmektedir. Bunlar; algılama,

kavrama ve mekansal davranıştır. Diğer yandan, davranışın tümü ve bu üç süreç, organizma, kişilik, sosyal grup ve kültür faktörlerinin etkisi altındadır (Erkman, 1982; Karasözen, 1993).

Altman, çevreyi “davranışın bir belirleyicisi ve davranışın biçimlenmiş durumu” olarak tanımlamaktadır (Aksoylu, 1987). İnsan, tek sınır olan deri ile sınırlanmamıştır. Durumlara göre yayılan ve daralan kişisel ve sosyal sınır ve mekansal davranış kalıplarına sahiptir (Hall, 1974).

1.5.3.1. Algı

Algı; çevre ile organizma arasında süre giden işlemlerin bir parçası olarak, dışsal etkenlerle içsel organizmik etkenler tarafından inşa edilir ve sonucunda elde edilen bilgi yada bilişsel yansımaların da parçası haline gelir (Ünlü, 1998).

Çevresel davranış olarak ise algı; çevre ve organizma arasındaki ilişkilerin sonucu olmanın yanısıra Çevresel Algının İşlemsel Kuramı’na göre, ilişkiden etkilenen çevre ve organizmadaki değişikliklerin de sonucudur. Etkileşimsellikten (interaction) farklı olarak işlemsellik söz konusudur ve deneyimler önemli rol oynar (Ünlü, 1998). Bireylerde algı çeşitli sebeplerden farklılaşabilir. Bu algı farklılıklarının doğuş nedenlerini;

- Tutum
- Şema değişiklikleri
- Alışkanlık
- Çevresel bütünün etkisi
- Uyarıcı artış-eksilişi şeklinde sıralayabiliriz (Erkman, 1973).

Tasarım, algılarımız ve oluşturduğumuz kavramlar arasında bir köprüdür. Tasarım sürecinde, daha önceden algıladıklarımızı yorumlarız; yani bir anlamda algıladıklarımızı dönüştürürüz ve böylelikle çevremizi üretmiş oluruz. Bu nedenle de çevremizi algılarımızdan ve kendimizden bağımsız olarak düşünemeyiz. Zaten tasarım süreci; toplumu ve kültürü oluşturan tüm öğelerin birlikteliğinden varolur ve bir bütün olduğu için de sadece mimar ve/veya plancıların değil, toplumun ortak bir ürünüdür (Ncedayi, 2002).

1.5.3.2. Biliş

Biliş, bilme edimini oluşturan süreçtir. Biliş algıdan daha çok zihinsel bir nitelik taşır. Biliş, çok fazla algısal zenginliğe sahip olmakla birlikte bilgiyi algıya oranla daha fazla ayırıştırır ve basitleştirir. Algı yüz yüze insan etkileşimlerini de içeren dolaysız insan algılamasını içerir. Buna karşın, biliş, dolaylı insan algılamaları ile doludur. Algısal ve bilişsel süreçler arasındaki temel farklılıklar, şu örnekle açıklanabilir: Yeryüzünü bilişsel olarak küresel bilmemize karşın, algısal düzeyde, onu düz görürüz (Ünlü, 1998; Örer, 2002).

Biliş konusunda bir çok görüş vardır. Bir tanesine göre, kalıtsal belirleyicilik, biliş kavramında önemli bir ilkedir. Diğer bir görüşe göre biliş, gerek bir tanıma/anlama süreci, gerekse bu süreçten insana kalan tortudur. Yorumlama ve değerlendirme, tanıma ve anlama aşamasını izler. Anlam ve kavrama, aksi halde kaotik olacak nesnelere evrenine bir tür düzen getirmektedir (Örer, 2002).

Biliş, antropolojik anlamda “yer”lerin oluşumunda büyük ölçüde sorumludur. İnsan çevresini her şeyden önce kişisel etkinlikleri ve toplumsal ortamda üstlendiği rollerle algılar (Gür, 1996).

Görüldüğü gibi “algı” ve “biliş”, insan denem sistemin çevreyle olan ilişkisinde en önemli öğelerdir. Bunların içinde bir diğer bileşen de “davranış”tır. Kişi, sahip olduğu psikolojik ve sosyolojik özellikler doğrultusunda bir davranış biçimine sahip olur. Bu eylemin oluşumunda etkili bir takım psikolojik kavramlar vardır (Örer, 2002).

İnsan farklı fakat ilişkili mekan-zamansal bir çerçeveye öğrenme, anımsama, anlamlandırma ve yönelme ile ilgili süreçlere dayalı düzenler empoze eder. Sonuçta fiziksel çevrenin kültürün belirlediği bilişsel sınıflamanın bir ifadesi olduğu söylenebilir (Tuan, 1974). Bazı kültürlerde bilişsel sınıflamalar öylesine güçlüdürlerki duvar, çit gibi bölücüler olmaksızın mekansal, toplumsal ve zamansal örgütlenmeler varlıklarını hissettirirler (Kent, 1991; Levi-Strauss, 1967; Gür, 1996).

1.5.3.3. Davranış

Davranış, insan ve çevresi arasındaki etkileşimlerin tümüdür (Gür, 1996). Davranış, algılara karşı verilen bir yanıt, bir tepkidir. Kişi, toplumdaki diğer bireylerle ilişkisi sonucu

davranışlarını değerlendirir, bu da kimliğin oluşumunda önemli bir etkidir (Ellialtıoğlu, 2007).

Kişi, davranışları sayesinde çevreyle iletişim kurar. Bu davranış kalıpları ile bir yandan diğer insanlarla ilişkiye girerken, diğer yandan da kendine uygun yaşam mekanları yaratmaya veya olanı düzenlemeye çalışır. Doğal ve/veya yapay çevreyle olan bu iletişim, insanın kendi kimliğiyle çevre kimliğinin ortak noktalarda buluşturulmaya çalışmasıyla işlerlik kazanır. Kimlikler arası bu iletişim, sonuçta kişilerin yaşamlarını ve kimliklerini sürdürebilecekleri bir çevre yaratmaya ulaşmadaki ilk adımdır (Ellialtıoğlu, 2007).

1.5.4. Davranış ve Mekan Oluşumu

Kişi, gerek toplumsal (kültürel), gerekse de “kişisel” özellikleri sayesinde bir davranış sistemine sahiptir. Bu davranış şeklinin eyleme dönüşmesiyle mekan ile iletişim başlar. Mekan ile iletişimin başladığı bu dönemde de, karşılıklı ilişkinin (insan-mekan) sonucunda bir takım yeni “davranış sonuçları-özellikleri” ortaya çıkar. Mekan ve mekan kimliğinin ve hatta insan kimliğinin de oluşumunda önemli olan bu kavramlar, kendileme, mahremiyet, kişisel alan ve egemenlik alanı kavramlarıdır.

1.5.4.1. Egemenlik Alanı

Altman (1975b), egemenlik alanı davranışını, iletişimin bir kişi veya gruplar tarafından sahiplenildiği, bir mekanın ya da nesnenin işaretlenmesini veya kişiselleştirilmesini içeren bir sınır düzenleme mekanizması olarak tanımlamıştır (Örer, 2002).

Egemenlik alanı kavramı, bir topluluktaki çeşitli ilişkilerin tanımlanması ve düzenlenmesi için bir araçtır. Fiziksel çevrenin davranışı belirlediği düşüncesinin yeni olmamasına karşın, bölgelerin toplumsal işlevleri desteklediği düşüncesi, bölgedeki davranışın genetik olarak belirlendiği düşüncesine karşıttır. Andrey (1966), egemenlik alanının kişiyi uyardığını ve kişiye güvenlik alanının bireyi kişiliğine ve kişisel özellik ve eylem özgürlüğü sağladığını belirtmiştir (Kızıl, 1978; Örer, 2002).

Egemenlik alanı kişi ve grup sınırlarını betimleyen bir davranış mekanizmasıdır. İnsanların da diğer canlılar gibi egemenlik alanları vardır ve konut bunlardan birisidir. Birincil egemenlik alanları kişisel kullanım alanlarını kapsar. Bu tip yerler kişinin yasal anlamda mülkiyetinde değilse bile, anlaşmalı yollardan kullanımında ve denetiminde olan yerlerdir. Konutlar, bu tip egemenlik alanlarına iyi örnek oluştururlar. Egemenlik alanı;

- a) Kişinin mülkiyetinde olan ve/veya yasal ve töresel yoldan denetleme hakkına sahip olduğu alandır,
- b) Farklı ölçülerdeki alanları kapsayabilir, ölçekten bağımsızdır,
- c) Yabancılara ve dış tehditlere karşı savunulan sınırlara sahiptir ve korunan bir alandır,
- d) Kişinin egemenliğinde olduğu için rahatça kişiselleştirdiği bir alandır (Gür, 2000).

Altman, Nelson ve Lett (1972)'e göre: grup içinde alansal davranışla ilgili tüm kanıtlar, aile hayatında ve bir evin mekansal kullanımının ayrıntılarında bulunabilir. Aile ortamında, yatak odalarının evin neresinde olduğundan, eviçi mekanların paylaşım ilkelerine kadar her şey, alansallıkla ilgilidir. Aile bireyleri, birbirlerinin alansallığını gerçekleştirme pratiklerini gösteren (kapalı kapılar, açılmaması gereken pencereler gibi) işaretlere genellikle saygı duyulmaktadır (Göregenli, 2005).

Ancak, konut içi egemenlik alanları da yine kendi içlerinde bireylere göre farklılaşırlar (Sebba ve Churman 1983; Taylor ve Brower 1985; Gür 1993b). Aile içinde sosyal statünün önemli bir normatif rolü vardır. Ebeveynin egemenlik sınırı konutun sınırıyla izomorfiktir. Ailede çocuğun bir odası ya da bir nişi olabilir, ama ebeveyn bu odanın bakım ve temizliğinden sorumlu olduğu için oraya sorgu-sualsiz girme yetkisine de sahiptir. Ama çocuk ebeveynin yatak ve çalışma odasına zorunlu haller dışında girme yetkisine sahiptir. Ama çocuk ebeveynin yatak ve çalışma odasına zorunlu haller dışında girme yetisine sahip değildir (Gür, 2000).

1.5.4.2. Aidiyet

Çevreye aidiyet, bu çevrenin her bireyi tarafından içselleştirilmesidir. Bireyin çevresiyle olan bu ilişkisi; özgür bir bireyle toplum arasındaki bir sözleşme değil, çevre ile birey arası bir bağımlılık gibi düşünülebilir (Bilgin, 2003).

Aidiyet hissi, daha önce bulunulan yerden ayrıldıktan sonra, özlem ve özlemi dile getirme şeklinde olabilir. Köyden kente göç ettikten sonra, yada vatanından başka bir ülkeye göç ettikten sonra, insanlar daha önce yaşadıkları, ait oldukları köy, kent veya ülkeye hasretlerini sık sık dile getirebilir yada oradaki yaşamsal ve bunun sonucunda da mekansal alışkanlıklarını sürdürmeye çalışabilirler (Ellialtıoğlu, 2007).

Aidiyet, insanları mekana ve sosyal ilişkilere bağlama potansiyelinin yanında, ister gerçek ister kurmaca olsun, belli bir yerde olma fikrini, yada özlemini duygusal olarak yaratır. Mekanın bu duygusal çekimi, köken veya kökensizliği, vurgulayarak varolur. Ulusal ve uluslararası politik ve ekonomik çıkarlar nedeniyle küreselleşen günümüz dünyası, toplumsal çıkarlarla sıkça çelişmektedir ve bu çelişkinin arayüzünde, aidiyet, yerellik ve kimlik kavramları giderek güncelleşerek yapılanmaktadır (Lovell, 1998).

1.5.4.3. Mahremiyet

İnsan ve çevresi arasındaki uyum ilişkisinde merkezi bir rol oynayan mahremiyet kavramı, kişinin diğer insanlarla kurmak durumunda olduğu etkileşim ve iletişimin kontrolünü elinde bulundurma istemi ve hakkı demektir. Bu anlamda mahremiyet, evrensel bir sistem ve davranış mekanizmasıdır (Gür, 2000).

İnsan ve insan topluluklarının mahremiyet gereksinmesi, diğerlerinden yalıtılma ve diğerleriyle yoğun etkileşime girme uçları arasında değişen bir dizi seçenek ve buna bağlı çeşitli davranışsal ve fiziksel normlar yaratmıştır (Gür, 2000).

Altman'a göre mahremiyet kavramı, dört tipte uygulanmaktadır. Bunlar;

- Yalnızlık ya da başkalarının gözleminden uzak olmak;
- Başbaşa olmak, ya da ikinci bir kişi ile beraber, fakat dış dünyadan arınmış olmak;
- İzole olmak ya da bir kalabalık içinde olup da tanınmamak;
- Mesafe koymak ya da istenmeyen müdahaleleri kontrol için takınılan psikolojik tavır (Karaman, 1991).

Mahremiyet, tek yönlü bir "Gizlilik-Girilmezlik" süreci değil, toplumsal gelenekler tarafından etkilenen, insanların birbirleriyle ilişkide olma ya da olmama isteğine göre değişen bir kontrol sürecidir. Bu kontrol süreci kişiler arasındaki farklı uzaklıklardan oluşan sosyal ilişkiler düzeyine göre incelendiğinde üç tür mahremiyet davranışı ortaya çıkmaktadır:

- Yabancılar arasındaki geçici beraberliklerde oluşan “Kamusal Mahremiyet”;
- Aile bireyleri ve misafirler arasındaki sosyal ilişkiler gibi yakın sosyal ilişkilerin düzenlediği “Toplumsal/Sosyal Mahremiyet”;
- Eşler arasında ya da ebeveyn ve çocukları arasındaki çok samimi ilişkilerde ortaya çıkan “Kişisel Mahremiyet” (Turgut; Karasözen, 1993).

Birey düzeyinden bakılınca mahremiyet bireyciliği pekiştiren bir olgudur; iletişimin seçmeci olabilmesine olanak sağlar ve kişinin kendi kimliğini bulmasına yardımcı olur. İnsanlar zihinlerinde, içinde yaşadıkları her bir mekan için farklı olan ve o mekana göre ideal olan bir mahremiyet düzeyi belirler. Bireyin gerçekte elde ettiği mahremiyet derecesi idealize ettiğinden fazlaysa kişi toplumdan soyutlanmış, yalnız kalmış demektir. Yok eğer bireyin sağladığı mahremiyet derecesi istediğinden az ise o insan taşıyamayacağı kadar yük kaldırmaya zorlanan bir insan durumundadır (Gür, 2000).

İnsan ölçüleri ve ergonomi açısından tasarlanmış olsa bile bir çalışma köşesi, oda ya da konut, kullanıcı tarafından rahatsız sayılabilir. Kişinin gizlilik, kendine haslık, kişisel mekan ve egemenlik sınırı gereksinmesi her kültürel ortam için geçerlidir ve bunların sağlanması sağlıklı bir insan-çevre iletişimi ve rahat bir çevre imgesi için önemlidir. Bu gereksinme, farklı toplumlarda farklı biçimde ele alınmakta, fiziksel çevrede yansıtılmaktadır (Karaman, 1991).

1.5.4.4. Kişisel Mekan

Bir mekan içinde veya mekanlar arasındaki birbirini takip eden eylemler kişisel mekan uzaklığı sınırları içine girmektedir. Örneğin odalar bu sınırlar içinde biçimlenmektedir. Toplumsal uzaklık sınırı olan 3.66 m. ile oda boyutları arasında birebir bir ilişki gözlenmektedir. Bu ve benzeri örneklerden de anlaşılacağı üzere kişisel mekan davranışı odaların biçimlenmesinde ve boyutlanılmasında etkin bir rol oynamaktadır (Ünügür ve Turgut, 1990).

Farklı toplum ve kültürlerde farklı biçimlerde ele alınan kişisel mekan kavramı Türk evinin biçimlenişinde büyük etken olmuştur. Odalar ve sofalardaki oturma yerleri insanın rahat görme ve işitme sınırlarını gözetken ölçülerde ele alınmış; sabit oturma ekipmanı olan sedir, dışa dönük olarak pencere kenarlarına çekilmiş, taşınabilir minderler ise hareket ettirilerek kişiler arasındaki uzaklıklar ayarlanmıştır (Ünügür ve Turgut, 1990).

Her bir bireye göre yaratılan gözle görülmez sınırları vardır; sınırlar toplumda onay gören davranışların zonlarını belirler; davranış konumu değişince zonun ölçüsü de değişir; zonların etkisi, sosyal örgütlenme biçimi ve yarı sabit donatılarla yumuşatılabilir; zonlar uyarı verilmeden zorlanırsa kişide gerilim ve ezinç yaratılır; zonlar ve sınırlarının denetimi, bilgi akışını mahremiyet açısından ayarlar ve düzene sokarlar (Gür, 2000).

Kişisel mekan özellikleri ve zonlarının boyutları; arkeolojik ve geleneksel bağlamda, davranışın biçimi, ölçüsü, yönü ve sınırlarının incelenmesi ve mekansal örgütlenmenin incelenmesi için belli açıklamalar getirir ve yöntem sağlar (Gür, 2000).

İnsan-mekan ilişkileri çerçevesinde ortaya atılan kişisel mekan kavramı, her bireyin kendi çevresinde olan, sınırları savunulan, diğer bireylere yabancı olan kişisel alanı ifade eder. Fiziksel ve bilişsel olarak bireyin hakim olduğu bu alanda, mahremiyet düzeyi yüksektir (Bilgin, 2003). Bilgin'in (2003) konu ile ilgili yaptığı kavramsal taramada, kişisel mekanın çeşitli anlamları mevcuttur. Bunlar:

Seguin'e göre; "kişinin etrafında bulunan ve onun vücut şemasıyla bütünleşmiş çevre parçası"

Sommer'e göre; "girişi korunan ve duygusal yükler taşıyan bölge"

Morval'e göre; "gerilim ya da kaygılardan kaçınmak için işgallere karşı korunan, kişilere ait olan ve vücudu çevreleyen mekan parçası" olarak sayılabilir.

Organizmayı çevreleyen bu özel alan, bir kişi veya organizma tarafından çiğnendiğinde son derece kritik bir alandır. Bundan dolayı özne farklı hosnutsuzluk düzeyleri gösterebilir (Ünlü, 1998).

Kişisel mekan sosyo-kültürel niteliklidir, bireyle birlikte yer değiştirir. Esnek, değişken; fiziksel yanları olmakla birlikte salt fiziksel referans noktalarına indirgenemez bir yapısı vardır (Morvel, 1981).

Her bireyin etrafında bulunan ve bireyin fiziksel ve bilişsel olarak hakim olduğu kişisel alanı ifade eden kişisel mekan (personal space) kavramı, mekanın çeşitlenmesinde, esneklikte ve kişiselleşmede, çok önemli bir rol oynar; ve yaşayan mekanların tasarlanmasını, mimari kalıplardaki sosyal etkileşimin canlanmasını sağlar. Kişiselleşmenin içsel ve/veya dışsal açıdan zayıflaması, mekanların monoton, boş ve sıkıcı hale gelmesine ve sosyal etkileşimde düşmeye neden olabilir (Ünlü, 1998).

1.6. Kadın ve Konut

1.6.1. Türk Toplumunda Kadın

Her çevre, bir kültürün üç boyutlu temsilcisidir. Mekan da kültürel olarak tanımlanmış kategorilerin düzenidir. Her kategori bir eylemi, yeri ya da herhangi birşeyi tanımlamakta ve insan davranışıyla birleşmektedir. Çevrenin bu tanımı, yalnızca çevredeki fiziksel objelerin geometrisini değil, toplumsal kuruluşların organizasyonunu da içermektedir. Bir konutun içindeki alan kategorileri, o ailenin kültürünü temsil etmekte; bir kenttekiler ise onun halkının kültürünü temsil etmektedir (Karasözen, 1993).

Cinsiyet rolleri, toplumsal çevre ve fiziksel çevre bağlantılıdır (Gür, 1979- 2000-2005; Oakley, 1985; Bhasin, 2003; Çakır, 2009). Sosyo-kültürel yapı ile toplumsal cinsiyet şekillenir. Cinsiyet rollerine bağlı olarak ortaya çıkan iş bölümü, farklı iktidar ve otorite ilişkileri kendilerine hizmet eden mekanlar yaratır. Toplumsal cinsiyet mekan kullanımında kendini; toplumsal yerlere girme-çıkma, o yerleri kullanma ilkelerinde gösterir. Bundan dolayı toplumsal cinsiyet rolleri, mekan örgütlenmesinin en önemli paydası olarak ortaya çıkar. Her toplum, kadın ve erkeği iki farklı cinsiyet olarak değerlendirmiştir. Bunun temelinde cinsiyetlerin sahip olduğu bedenler, farklı özellikler, davranış modelleri, rolleri ve sorumlulukları üzerine üretilmiş çeşitli inançlar ve söylenceler yer alır (Gür ve Erol, 2013).

Osmanlı Devleti döneminde kadının toplumsal, siyasal, ekonomik hayattaki rolü, zaman içerisinde değişimlere uğramıştır. Başlangıçta eski demokratik geleneklerini kısmen de olsa korumuş olan Türk toplumunda kadın, özellikle imparatorluğun güçlenmeye başlamasıyla, toplumsal durumundaki gerilemeyle karşı karşıya kalmıştır.

Osmanlı'nın ilk zamanlarında eşitlik, özgürlük gibi ilkeler devlet yönetimine yön veren öğelerdir. Kadınlar toplum yaşamında gayet rahat ve özgürdüler. Rahatça sokakta gezebilirler, alışveriş ve ticaret yapabilirlerdi. Yüzleri açıktı. Yine saray hayatında da eski demokratik gelenekler kısmen de olsa korunmuştur. Örneğin elçiler sarayı ziyaretlerinde sultanı bulamazlarsa onları sultanın hanımı karşılar ve devlet işlerini görürdü.

İran ve Bizans uygarlıkları etkisinde kalan ve İslami şeriat kurallarını benimseyen Osmanlı'nın yavaş yavaş demokratik geleneklerinden uzaklaşmasıyla kadının konumu da zayıflamaya başlamıştır. Bu etki, refah düzeyi yüksek kent yaşamında etkisini daha büyük ölçüde ve daha hızlı göstermiştir. 15. yüzyılda harem kültürünün saray hayatına girmesiyle saray; haremlik ve selamlık olarak ikiye ayrılmış, kadınların yüzleri kapatılmıştır. Bu

uygulamalar daha sonra halk tabakaları arasında da yayılmış ve kadını saklama bir gelenek halini almıştır. Hareme koca ve kadının çok yakın akrabaları, evlenemeyeceği erkek akrabaları; yani amca ve erkek kardeşi girebilirdi. Ayrıca aile kurumunda ataerkil bir yapı göze çarpmaktadır. Kadınlar, erkeğin otoritesini kabul etmişlerdir. Miras işlerinde kadın her zaman erkekten daha az hisse almaktadır. Kadının eşini seçme hakkı yoktur. Evlenme töreni sırasında kadının hiçbir erkek tarafından görülmemesi gerekmektedir ve gelin, kapalı bir yerde bekletilmektedir. Boşanma durumunda ise kocanın karısına “boşsun” demesi yeterlidir. Ayrıca erkek, karısını ilgilendirmeyen bir konu ile ilgili olarak evliliğin üzerine yemin edebilir ve yeminin bozulması bu evliliğin de sonu olur. Çokeşlilik ise nadiren uygulanmıştır. Cariyelik ve harem uygulamaları Anadolu’da Türkler arasında yaygınlaşmamıştır bu çoğunlukla bir saray geleneği olarak kalmıştır.

Toplum yapısı, giderek daha belirgin biçimde cinslerin ayrılığı üzerine oturuyordu. Öyle ki iki ayrı dünya söz konusuydu. Her şeyden önce erkeğin dünyası kamusaldı, kadının dünyasıysa özeldi, mahremdi ve ailenin içinde yer alıyordu. Hemen tümüyle eve kapatılıp çarşaf giymeye mahkûm edilen kadın, kucultulmuş bir evrenin icine sıkıştırılmıştı. Bu nedenle de, onun toplumsal yaşamdaki rolü önemli ölçüde sınırlanmıştı.

Kadının sosyal yaşamdan uzaklaşıp mahrem bir nesne haline gelme durumu özellikle kentlerde geçerliydi. Kırsal alanlarda yaşayan kadınlar kentlerde yaşayan kadınlara nispeten daha özgürdüler. Gerek din gerek etkilenilen İran ve Bizans kültürleri gerekse yerleşik yaşama geçilen coğrafya Osmanlı Devleti’nde kadınların, toplumsal yaşamdan uzaklaşmasına neden olmuştu. Özellikle şehirlerde toprağa bağlı bir yaşama (yerleşik yaşam) geçilmesi kadın-erkek ilişkisinin toplumsal biçimini de belirlemiştir.

Ortaylı kadın ve erkeğin toplumsal düzlemdeki ayrılığını şu şekilde belirtmiştir: “Osmanlı toplumunda olmayan unsur kadınla erkeğin beraberliğidir. Sözüünü ettiğimiz durum, bugüne kadar etkisini süren ilginç bir boyuttur. Kadının serbestlik derecesini tartışmıyoruz. Hiçbir zaman 16.-17. yüzyıllarda İstanbul kadınının; Batı’daki kadınlardan daha çok baskı altında olduğunu, kafes altında kaldığı kanısında da değiliz. Belge ve bilgiler de bu kanaatimizi destekliyor. Ama bu iki cinsiyetin diyalogu açısından bir şey ifade etmiyor, bu toplumda kadınla erkeğin beraberliği yoktu ve halen de aksıyan bir beraberlik var. Geçmişte bu toplumda kadınlar ve erkekler ayrı eğleniyorlardı. Esnafın peştamal kuşanma dolayısıyla eğlence günleri vardı; ortaoyunu oynanır, Karagöz seyredilir (bu çocukların seyrettikleri cinsten değil, müstehcen diyaloglar veya siyasi eleştirilidir. Helmut Ritter’in yayınladığı metinlerde görülebilir), fasıllar geçilir, taklitler yapılırdı;

vezir vüzerâ ayrı eğleniyordu, kadınlar hamamlar ve mesire yerlerindeydi ve hep erkek veya kadın cemiyeti olarak ayrı törenler, ayrı eğlenceler tertipleniyordu. Demek ki kapalı kompartımanlar halinde yaşam devam ediyor” (Ortaylı, 2009).

Osmanlı toplumunda aile, sülale ve mahalleyle birlikte yaşar (Ortaylı, 2009), mahalleden ayrı düşünülemezdi. Mahalleli olmak sosyal ilişkilerin temelidir. Mahalle halkının olaylardan haberdar olması, mahallenin ne düşündüğü, mahallenin onayı, sevinci ve başarıyı paylaşması önemliydi (Akpınar, 2009).

Genel üretim mekanı olan avlu aynı zamanda ailedeki kadınların mahalle sakini diğer kadınlarla bir araya gelerek görüştükleri, eğlendikleri, kutlamalar yaptıkları sosyal bir ortamdı. Mahalleli kadınlar avludan avluya giderek birbirleriyle ilişki kuruyorlardı. Avlunun sokağa açılan kapısı (bazen büyük kapı içinde küçük kapı) ailedeki kadınları, sokağın dış dünyasına bağlayan bir eşikti. Mahalle sakini kadınlar arasında maddi ve manevi güçlü bir dayanışma vardı; birbirlerine yardıma gidiyorlar (yıl sonu artık zahireyi imece ile pişiriyorlar), işe, aşâ birlikte el veriyorlar, sevinci kederi paylaşıyorlardı. Bir fincan sabah kahvesinin kırk yıl hatırı olduğu söyleniyordu (Akpınar, 2009).

Ev, her ne kadar özel yaşam kültürünün alanı olsa da aile bireyleri arasındaki ilişkiler ağı evin duvarları arasındaki küçük dünyalarda yaşanmakla kalmaz, ilişki biçimlerinin bireydeki izleri ev dışına da taşınır; içerisiyle dışarı arasında gidip gelen yolculuklarla evden sokağa, kente, “kamusal alan”â akar. Aynı süreçte kamusal alanın yansımaları da dışarıdan içeriye sızar, özel alana müdahil olur, aile içi ilişkilerde kurgulanır, yeniden üretilir, tazelenerek dışarıya sunulur. Bu açıdan bakıldığında evi odak noktası olarak alsak bile ev, dış dünyanın ya da “kamusal alan”ın taleplerinden ve etkilerinden bağımsız değildir. Özel alanla kamusal alan arasındaki ayırım bu bağlamda bir yanlısamaya dönüşür ve geçerliliğini yitirirken, iç mekandaki yaşama alanı bir yandan dış mekandaki ilişkiler ağının niteliğini belirler, bir yandan da onlar tarafından belirlenir. Ev içi ile ev dışı arasındaki geçirgenlik bu iki alan arasındaki iç içe geçmişliğin göz ardı edilebilmesini engeller (Dedehayır, 2009).

Konutların oluşumu, toplum yapısının özellikleri ile de sıkı sıkıya ilintilidir. Yerleşmeyle birlikte, toprağın işlenmesi, insan gücünün kullanılması ve günlük yaşantı içinde kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerinde değişimler başlar (Küçükerman,1985). Analitik olarak ele alınırsa, toplumsal cinsiyet rolleri fiziksel çevreyi şekillendirmede bir güç olarak gelişirken, fiziksel çevre oluşumu da toplumsal cinsiyet rollerini etkiler (Mackenzie, 1989; Kayasü, 2002).

1.6.2. Kadının Alanı Olarak Konut

İnsanoğlu en eski dönemlerden başlayarak sığınma, barınma gereksinimi duymuş; kimi zaman bunu mağara, kaya sığınağı, kovuk gibi doğadaki hazır biçimlerle karşılaşmıştır. Daha sonraları insan, kendisini doğa koşullarından korumak için bazı somut önlemler almış ve bu bağlamda insan elinden çıkma bir kültür ürünü olan, ne denli basit olursa olsun ilk “barınak” örneğini oluşturan rüzgar çitini oluşturmuştur. Sonar, talşardan basit “örtüler”, dal, kamyş ya da hayvan kemiklerinden üstleri deriyle kaplı çadır-sepet türü barınaklar yapmış; kimi zaman da barınağını korunaklı duruma getirmek için toprağa çukur kazmıştır (Yeler ve Çağlarer, 2004).

Bu dönemler içinde kadın ve erkek arasında bir statü varlığı yoktu. Birlikte evi yaparlar, birlikte avlanır ve iş yaparlardı. Fakat sonar devlet, aile gibi ataerkil kurumlar ortaya çıktıktan sonar kadının egemenlik alanı kaybolmuştur (Yapıcı, 2005). Barınma, avcılık ve tarım işleri içindeki görevler arasında dağılım yapıldığında erkek dış ortamda yer alırken kadın artık barınma mekanı ve çevresinden sorumluluğa doğru itilmiştir (Yeler ve Çağlarer, 2004).

Kadının mekanın sınırlarını daraltan ve kadını kapalı bir mekana hapseden temel faktör ise, biyolojik olmaktan çok, sosyolojiktir. Bu işbölümünde türün devamını sağlama işlevi tamamen kadının üzerinde kalmış ve onun devingenlik olanağını sınırlamış, erkekleri özgür ve geniş bir alanda devingen olmaya yönlendirmiş. İnsanlık tarihinden daha eski olan aile kurumunun insan toplumlarındaki evrimiyle birlikte erkek, ailenin devingenlik olanakları zayıf olan bireylerini yiyeceklerle desteklemeye başlamıştır. Böylece erkek bir yandan teritorisini (kadına oranla) genişletirken, bir yandan da kadını kendine bağımlı ve bu nedenle ikinci derecede önemli kılan bir toplumsal hiyerarşi geliştirmiştir. Böylece aile, erkek egemenliğini kuran ve kadının mekanını ev veya yakın çevresiyle sınırlayan faktörlerin en güçlüsü olmaktadır (Atauz, 2006).

1.6.3. Kadın Mahremiyeti ve Konut

Konutlarda; bireyler arası, ebeveyn ve çocuklar arası, aile ile konuklar arası mahremiyetten başka, ailenin yaşamı ve konut içinin dışarıdaki yabancılardan korunması, yabancı gözlerden gizlenmesi konusu bulunmaktadır. Konutlarda dışa karşı mahremiyeti

sağlamak için ya binanın konumlandırılmasında, ya da cephede çeşitli önlemler alınmaktadır (Karasözen, 1993).

Binanın konumlandırılmasında, bina, sokaktan geriye çekilerek yüksek bahçe duvarları ardına gizlenmekte, ya da avlulu bir oluşum sağlanarak, binanın açıklıkları sokak yerine avluya yönlendirilmektedir. Cephede ise, gizlenilmek istenen tarafa sağır duvarlar, pencerelerine ahşap kafesler konularak, giriş kapılarının karşılıklı birbiriyle yüzyüze bakmaması sağlanarak mahremiyet elde edilebilmektedir (Karasözen, 1993).

1.6.4. Konutta Sosyal, Kültürel ve Sembolik Anlam ve Kadın

Kültür kavramının içerisinde bulunan sembollerin zamana ve duruma göre tekrar tekrar üretildiğini görmekteyiz. Bu üretim tesadüfi değildir. Toplumlar ürünleri olan çocuklarını kendi değer yargıları içerisinde doğum öncesinden başlayarak, ölünceye kadar geçirecekleri her süreçte onların farkında oldukları veya olmadıkları semboller aracılığı ile eğitmekte ve içerisinde büyüdükleri toplumun bir bireyi yapmaktadır (Koca, 2012).

Kültürler, mekânda ve özgül ekonomik ve toplumsal koşullar altında oluşturulurlar. Kültürler, ister insanların yaşamının ekonomik temelleri, mesken tuttıkları yöreler ve mekanlar, bunların arasındaki ayrımların derecesi, yarattıkları dünyanın sembolik anlamları, ikametgahların aracılığıyla kendilerini temsil etme tarzları bağlamında olsun; isterse anlamları iletmek için kullandıkları görsel işaretler, bağlar da olsun, toplumsal olduğu kadar, fiziksel ve uzamsal olgu da inşa edilirler (Vatandaş, 2004).

İnsanlık tarihi boyunca kültüre bakıldığında maddi ve manevi sembollerle karşılaşmaktadır. Toplumdan topluma değişiklik ve çeşitlilik gösteren bu unsurların oluşumunda yerleşik olma, göçebe olma, inanç sahibi olma, medeniyet oluşturan bir millete mensup olma, medeniyet oluşturan millete mensup olmama gibi etkenler yer almaktadır (Koca, 2012).

Çalışan, üreten, doğuran kadın, mekanların öznesi durumundayken tarihsel sürecin her döneminde mekanda biçimsel, şekilsel olarak kendini, sosyolojik varlığını pek çok nesnede hatırlatmıştır. Toplumun değer yargıları sembollerle ifade edilirken kadın ve onun üretkenliği birçok sembolik anlatımla dile getirilmiştir (Gezer, 2009).

Kadın evinde hep varken kamusal alanda yoktur. Kamusal mekanda olmadığı gibi sanatta da yoktur. Kadın sanatsal güdülerini, duygularını ancak dokumalarda, nakışlarda ifade edebilmiştir. Kendini anlatma aracı olarak bu nesnelere kullanırken, kendi de

mekanlarda biçem olarak ya heykellerle ya da desenlerle yer almıştır. Anadolu'nun bereket tanrısı olan doğurgan kadın ilk simgesel görüntüsüyle mağara duvarlarına kazınmış, dolgun bedeniyle heykel olarak çeşitli dönemlerde, çeşitli tarzdaki evlerde özel köşelere konmuştur (Gezer, 2009).

Dinsel inançlar ve toplumsal gelenekleri yansıtan motiflerin kökleri mitolojide saklıdır. Yörük, Türkmen, Avşar aşiretlerinin “Eli belinde” ya da “Aman kız” motifi olarak bilinen sembolü, kocası karşısında özgürlüğünü savunan, at binen Türkmen kadınının günümüze yansıyan sembolik ifadesidir. Özellikle gelin çeyizi arasında bulunan kilimlerde bu motif evlilikte uğur, zenginlik ve üretmeyi simgeler. Bu felsefe ana tanrıça Kibebe'ye kadar uzanır (Gezer, 2009).

1.6.5. Konutta Kadını İletişim Araçları

Evler kadınların en sıkı bağlar kurduğu alanlarıdır. İçeriyle dışarıyı ayırmayı ya da eve girişi simgeleyen, evle ilgili ilk nesne “eşik”, mekan için, kadın için önemlidir. Aslında yüksekliği bile evin ulaşılabilirliğini bize iletir. Misafir eşikte karşılanır, eşığe atılan ilk adım mekanın da ilk ve çıkışta son adımındır. Eşikler kavuşmalara, terk etmelere tanıklık eder. Eşikle birlikte evin giriş kapısı ya da sokak kapısı da çok önemlidir kadın için. Üzerine bereket, uğur duaları asılır. Kadın için girişin demirbaşlarından biri aynadır. Gelen misafir de girişteki aynadan kendini o mekanın içinde hisseder ve ev ile kendini aynı anda algılar. Aslında bu yansımali görüntü evin geleni kucaklamasıdır (Gezer, 2009).

İngiliz kadın seyyahların notlarında değindikleri ilginç bir nokta Osmanlı kadınının özgürlüğünün sembolik göstergesi olarak yorumladıkları “çedik pabuç adeti”dir. Lady Montagu, Sophia Poole ve Julia Pardoe'nun da aralarında bulunduğu pek çok kadın seyyah harem kapısının önüne evin hanımının koyduğu sarı sokak pabuçlarının, kadınlara kocalarına karşı kendi kişisel alanlarını koruyabilme gücü verdiğini belirtirler. Bu çedik pabuç adeti kadının meşgul olduğunun, müsait olmadığına ya da misafir ağırladığının, kısacası kocasının müdahalesi olmadan, kendi başına kalmak istediğinin işaretiydi. Harem kapısında pabuçları gören koca ise kesinlikle kadının alanına müdahale etmez; eşinin kendisinin müsait olduğunu bildirmesine kadar selamlıkta beklerdi. Bu adet kadının kişisel alanına eşinin duyduğu saygının bir göstergesi olmasının yanı sıra, haremden saygı ve ahlak kurallarının gözetildiğini vurguluyordu (Akman, 2011).

17.yy'da Osmanlı döneminde yapılan ‐aynalı köşkler‐ kadınlar için önemli mekanlardır. Makyaj masalarının da kendi işlevini en çok idrak ettiği, makyaj masasının yatağın devamında, yanı başında yer aldığı dönem Rokoko dönemidir. Bu kadınsı tutku, aynayla kurulan işbirliği, kadın aynalara küsecek duruma gelmediği sürece devam eder (Gezer, 2009).

Makyaj masaları kadının en özel mobilyasıdır. Makyajın Mısırlılar, Etrüskler, Yunanlılar ve Romalılara kadar uzandığı bilinirken, makyaj kutularının Mısırlılarda komodin işlevine yakın kullanımları olduğu mezar buluntularından anlaşılmaktadır (Gezer, 2009).

Mekan tümüyle kadın tarafından düzenlenmemiş olsa bile onun mekana minik bir dokunuşu varlığını bize hissettirir. Mekana kadın eli değip değmediği öncelikli olarak mekanın temizliğinden anlaşılır. Kendi yapmasa, yapamasa bile başka bir kadına temizletir evini, hijyeni tam olsun ister (Gezer, 2009).

Vitrinler de kadının ruhunda biriktirdiklerini dışa vuran objeleriyle doludur. Bu vitrinde kah gösteriş kah elinin altında olsun diye içine yerleştirilen bir kısım eşyanın yanında, anlam verilemeyen çok başka şeyler de vardır. Bir taş genç kızlık zamanlarına götürür, sahillerden toplanan kabuklar kumsalında yürünen denizin kokusunu getirir (Gezer, 2009).

Kadın ve mekan ilişkisi erkeğinkinden çok farklıdır. Kadın mekana erkekler gibi uzaklık, ciddiyet koymaz; samimidir, yakındır. Sehplar, hatta buzdolabının üzeri bile dantel örtülerle süslenir. Dantel örtüler her eşyaya başka bir güzellik getirir, süsleme çabasından öte maddeye ruh getirir. Eskiseler bile yükledikleri anlam, taşıdıkları emek ile kadının vazgeçilmezleridir.

Anadolu gelini eski geleneklere göre koca evindeki sıkıntılarını, duygularını dile getiremez, keyfince konuşamaz, ama dili bağlı bir gelinin başında ışıklı bir kitabı vardır. Her gün genç kızlığında hazırladığı bu oyalı yemenileri kullanarak sessiz ve sözsüz konuşur. Yeşilin çeşitli nüansları ile işlenmiş bir ibrişim oyası, ‐yeni evimden memnunum, herkesle aramız çayır çimen gibi‐ anlamını taşır. Başına biber motifleri sıralanmış bir yazma bağlayan gelin ‐aramız biber gibi acı‐ imajını vererek evde mutlu olmadığını anlatır. Örtülere ev motifleri işlenir, servi ağacı motifleriyle hayat anlatılır (Gezer, 2009).

Anadolu geleneklerinde çoraplar ayakları, kolanlar çadır direklerini, hayvanları; heybeler omuzları, sırtları süslemekle kalmaz, duvarların da süsü olur. Bütün el sanatlarında olduğu gibi genç kız ve kadınlar kendilerine veya sevdiklerine ördükleri

çorapların, dokudukları heybelerin motif ve renklerinde gizli tuttıklarını anlatmakla kalmaz; sevinci, kederi ve ümidi sergiler, aynı zamanda kişinin sosyal durumunu, köyünü ve ailesini de tanıtır (Gezer, 2009).

1.7. Kadının Konutu Kendileme Davranışı

1.7.1.1. Mekanda Kişiselleşme ve Kendileme

İnsanın çevresine biçim verme yoluyla sahip çıkmasına kendileme diyoruz. Bu işlem sırasında kişi çevresine kendinden bilgi aktarma ve çevresine istemlerini kabul ettirmektedir (Gür, 2000).

Kendileme gerçekleşmesi için bir yere yasal yolla, karşılığını ödeyerek sahip olmak gerekmez. İnsan, emeğiyle mekanı kişiselleştirebilir. Emekle yoğrulmuş ürünler ile onu üreten insan arasında kurulan özdeşleşim ürünü ayrıcalıklı kılar. Bir yeri kendi anlayış ve zevkine göre düzenlemek, mekanın varlığını donatı, aksesuar, renk ve sonuçta ortaya çıkan özgün dokuyla etkilemek, mekanlar içinde sınırlar ve bölgeler oluşturmak mekanı kişiselleştirmenin ve kişinin özünü dışa vurumunun yollarıdır (Gür, 2000).

Bir şeye sahip olmanın, sadece fiziksel anlamda “almak” olarak algılandığı günümüz dünyasında, aslında bir şeyi biçimlendirme yoluyla sahip olma, o şeye istemini kabul ettirme ve bunu yaparken kendi kişiliğini yansıtarak kişiselleştirme, özellikle “mekan”ın “yer”leşmesi ve anlam kazanması bağlamında daha etkindir. Böylelikle o yeri gerçekten bizim olarak adlandırabilir, kendimize ait olduğunu ifade ederiz. Kişiselleşmenin kendilemeden farkını işte bu ifade oluşturmaktadır (Ellialtıoğlu, 2007).

Kişiselleştirme aynı anda bir sorumluluktur. Oluşuna katılan nesnelere benimsenir, bakılır, korunur ve sevilirler. Kişiselleştirme ebeveynin çocuğa karşı duyduğu sorumluluğa benzer. Kişiselleştirme de kültürel normlarla belirlenen diğer davranış kalıpları gibi kültürden kültüre değişir (Gür, 2000).

Mekani, insan eylem ve etkinlikleri için gerekli bir donanım, bir hammadde olarak görmelidir (Bilgin, 2003). İşte bu hammaddeyi insanın ve toplumun kendi yaşantısına, kültürüne, algı ve değerlerine ve daha önce ele almış olduğumuz pek çok etkene göre biçimlendirmesi ve düzenlemesi mekanın kişiselleştirilmesi ve kendilenmesinin temellerini oluşturmaktadır. Bir tür sahiplenme sembolü olarak çevre kişiselleştirilir ve işaretler konularak kendilenir. Bu olgularla birlikte, sosyal etkileşim düzenlemekte, çeşitli sosyal ve

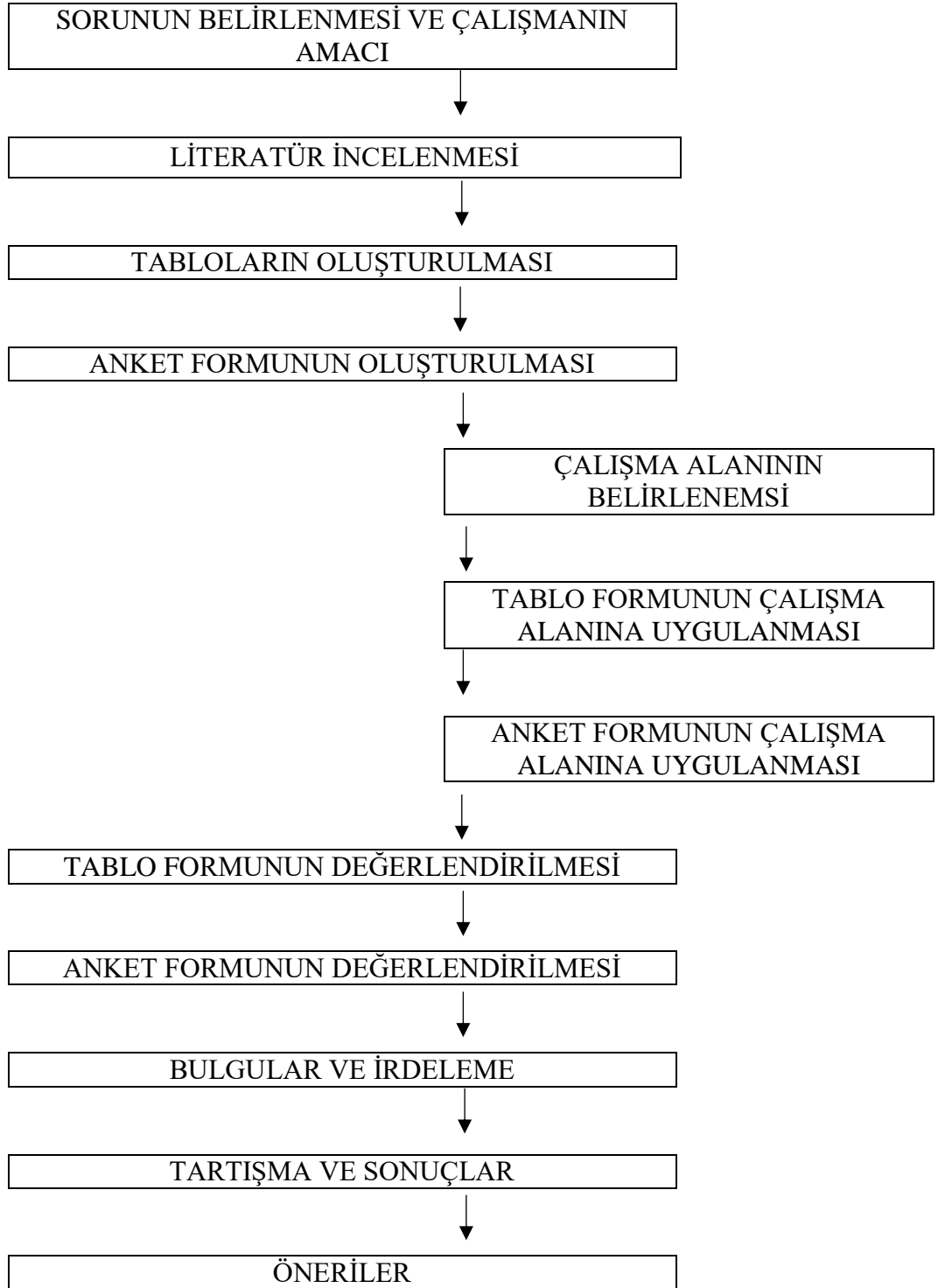
fiziksel dürtülerin (egemenlik alanı, kişisel mekan gibi)) tatmin edilmesi sağlanmaktadır. Bu dürtüler daha baskın olarak biyolojik değil, sosyaldir. Kültürden kültüre farklılık göstermesi buna delil oluşturmaktadır (Ellialtıoğlu, 2007).

Kişiselleştirme sadece kültürler arası değişen göstergelerle değil, zaman içinde değişen göstergelerle de kendini gösterir. Osmanlı ailesindeki babaya ait “baş oda” zamanla konutun salonu içinde yer alan babann benimsediği bir “koltuk”a indirgenmiştir. Annenin varlığının göstergesi olan elişi sepetlerinin yerini bazı durumlarda kitaplar, şövalyeler, paletler vb. almıştır (Gür, 2000).

Bireyin kültüründen tamamen soyutlanmış olması düşünölemeyeceğinden önce kültürel filtrelerin kişiselleştirme olgusundaki belirleyimci önemlidir. Ama kişiselleştirme kültürel gözlük üzerine takılmış, her şeye karşın bireye ait bir gözlük gibidir (Gür, 2000).

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Araştırmada İzlenen Yol ve Yöntem

Araştırmada öncelikle seçilen konutların tasarım kriterlerinin dönemi içerisinde neye istinaden oluşturulduğu incelenecektir. Bunun için Şengül Öymen Gür'ün belirttiği “plana davranışın okunması” kriterleri izlenecektir. Gür bu yöntemi şöyle açıklamıştır;

Herhangi bir kişi bir planı incelerken ya da “okurken” görülünce onun mistik bir dua ile esoterik bir beceri kullandığı sanılabilir. Oysa planların dolaylı anlatımlarını okumak herkesin geliştirebileceği bir beceridir. Böyle bir beceri geliştirmek için kişinin;

1. Kendi görüşlerini başkasına yansıtmaktansa, başkalarının görüş açılarını hayal edebilmesi,
2. İki boyutlu verileri, nesnelere ve yerler arasındaki ilişkileri üçüncü boyutta düşünebilmesi gerekir.

Konumların tanımları da herhangi bir kişinin neyi yapıp neyi yapmayacağını önden kestirmekte kullanılmaz. Çevre bazı davranışları olanaklı kılar bazılarını ise sınırlandırır. Bu plana bakarak ilerde bu binada ne gibi davranışların ortaya çıkabileceğini, ne tür davranışların oluşmayacağı önden kestirilmek isteniyorsa, orayı kullanacak insanların farklı farklı kısımlara nasıl tepki gösterebileceğini hayal etmek gerekir (Gür, 1996).

- İncelenen planda ne tür seneryolar öngörülmüştür. Buradaki insanlar ne yapmak isteyecek, neye gereksinim duyabilecekler?
- Bu insanlar yapmak istediklerini yaptıklarında ne tür davranış yan etkileri oluşabilir? Konum insanları ne yapmaya, ne görmeye, ne duymaya, neye dokunmaya zorlamakta veya olanak tanımaktadır?
- Bu konumda ne tür fiziksel öğeler insanların tepkilerini etkilemektedir? Bu konumda ne tür nesnelere, engeller ve çevresel özellikler önemlidir? (Gür, 1996).

Araştırmaya dayalı seneryolar. Başkasının gözüyle görmek, bir başkası gibi davranmak gerekiyorsa en kestirme yol (tasarım stüdyo eğiticileri bu yolu sık sık denerler) bir binaya ilk giren bir ziyaretçi gibi düşünmektir. Tasarımda önce yol gösteren öğelere bakmak gerekir. Bazı yerler çabuk bulunurken, bazı noktalara varmak akli karıştıran bir olay olabilir. Eğer tasarım kararlarının oluşacak konumda istenen etkilere götürmesi isteniyorsa seneryoların olanaklar elverdiğince araştırmalara dayandırılması gerekir (Gür, 1996).

Fiziksel öğeler. Planlar fiziksel çevrenin iki boyutlu modelleridir. Planların içindeki göstergeler nesnelere anlatırlar.

Bu tür göstergelerin tanınmasıyla araştırmacı belli sorular sorma ve yanıtlama yeteneği geliştirir.

- Mekanın nasıl kullanılacağını gösteren nesnelere nelerdir?
- Planda ne tür engel, bağlayıcı veya ayırıcılar vardır?
- Mekanları düzenlerken tasarımcı ne tür alanlar oluşturmuştur? (Gür, 1996)

Konutların orijinal olan okumalarını yaparken de Gür'ün en genel etkinlik sıralaması dikkate alınarak sorular cevaplanmaya çalışılmıştır.

Bunlar;

- Zorunlu biyolojik etkinlikler ve soy sürdürmeye yönelik etkinlikler
- Beslenmeye yönelik etkinlikler
- Dinlenmeye yönelik etkinlikler
- Sağlık ve bakımla ilgili etkinlikler
- Eğitsel ve entelektüel etkinlikler
- Aile arasında eğlenceye yönelik etkinlikler
- Sosyal etkinlikler (davet vs.)
- Dinsel etkinlikler
- Hobi ve diğer yan uğraşlar (sportif, evcil hayvan vs.)
- Onarım bakım
- Depolama şeklinde sıralanabilir (Gür, 2000).

Bu bilgiler ışığında irdelenen orijinal planlardan edinilen gözlemler ile bugün konutları kullanan kadınların konutları nasıl değiştirdiği, nasıl kendilediği araştırılacaktır. Bunun için de kullanıcılar ile yapılan anket formu kullanılacaktır. Anket formundan çıkan sonuçlar doğrultusunda kadının kullandığı konuttaki kendileme ölçütü incelenecektir.

Aynı zamanda gözlem yöntemi ile anket formunda elde edilen bilgilerin daha sağlıklı değerlendirilmesi, anket formu ile elde edilemeyen bilgilerin kullanıcı, konut ve yakın çevresine ait bilgilerin toplanması sağlanmıştır.

Gözlem yönteminde üç teknik kullanılmıştır;

- 1) Fotoğraf video ve ses kaydı ile durum tespiti
- 2) Çizim ile durum tespiti
- 3) Yazılı tespitte bulunma

Yapılan çalışmada, gerek görüşme formu ile gerekse gözlem yönteminin bir bütün halinde sonuca ulaşmada birbirleriyle sıkı bir ilişkide olduğu kabul edilmiş ve bu yönde bir değerlendirmeye gidilmiştir.

Seçilen bölgelerdeki konutların birçoğunun sahibi tarafından kullanılmıyor fakat sahiplik ilişkisi devam ediyor ve kapalı durumda olması nedeniyle araştırma az sayıda aktif

olarak kullanılan konut üzerinde yapıldığından dolayı genel değerlendirmelere gidilmeyecek daha çok her konut kendi içerisinde incelenecektir.

2.2. Çalışma Alanının Belirlenmesi ve Seçimi

Çalışmada kadının konutu kendileme davranışı geleneksel konutlar üzerinden araştırılmaktadır ve bu araştırma, tarihi ve kültürel önemi olan, 1. Derecede kentsel SİT alanı olarak korunmaya alınmış, Giresun Zeytinlik Mahallesi örneğinde gerçekleştirilmiştir.

2.2.1. Giresun Zeytinlik Mahallesi

Zeytinlik mahallesi Giresun yarımadasının doğu yamacında, Giresun kalesi etekleri üzerinde bulunmaktadır. Giresun'un önemli tarihi mekanlarından olan Zeytinlik Mahallesi'nde 350 yıllık geçmişe sahip Osmanlı döneminin mimari özelliklerini taşıyan evler bulunmaktadır. Geçmişin dokusunu yansıtan tarihi evlerin bulunduğu bu mahalle 1. derecede kentsel SİT alanı kapsamında korunmaya değer bulunmuştur. Sit alanı içinde yer alan evler ayırık nizam ve bahçeli olup Dik sokak ve Düz sokak olarak adlandırılan iki ana sokak üzerinde sağlı sollu ve karşılıklı olarak bulunmaktadır. Zeytinlik mahallesi içindeki evler Rumlar tarafından 19yy. sonları ve 20 yy. başlarında inşa edilen sosyal konut olmasıyla birlikte Giresun'da yaşamış olan tüm toplumların (Mogol, Pontus, Roma ve Selçuklu) mimari geleneklerinin kaynaşması sonucu genel olarak 'Türk Evi' başlığı altında incelenmektedir (Aksoy, 2002).

2.2.1.1. Plan Tipleri

Giresun kenti Zeytinlik Mevkii'ndeki tarihi evlerin bir bölümü zemin+üst kat, diğerleri ise bodrum üzeri iki kat olarak inşa edilmişlerdir. Evlerin zemin katına (giriş katı) ya direk bahçe kotundan ya da merdivenle çıkılan bir sahanlıktan girilir. Bodrum katı olan tüm örneklerde, bodrum kata giriş bahçedendir (Aksoy, 2002).

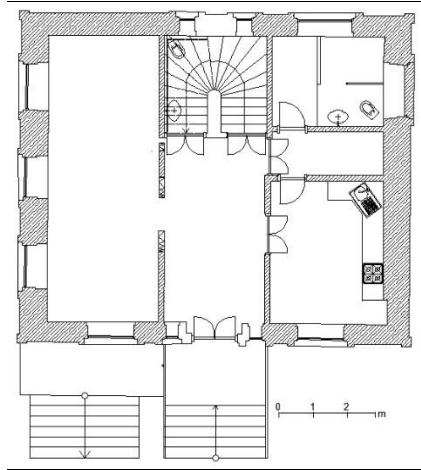
Zeytinlik Mevkii'ndeki tarihi evlerin planları 'Karnıyarık Plan Şeması' ve 'Köşe Sofalı Plan Şeması' olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

2.2.1.1.1. Karnıyarık (İç Sofalı) Plan Şeması

Odaların bir sofanın iki yanına dizildiği evlerdir. Karnıyarık Plan Şeması merdivenin yerleşimine göre iki şekilde adlandırılır:

- Merdivenin Simetri Ekseni Üzerinde Olduğu Plan Şeması
- Merdivenin Sofada Simetri Ekseni Üzerinde Olmadığı Plan Şeması

- Merdivenin Simetri Ekseni Üzerinde Olduğu Plan Şeması: Merdivenin simetri ekseninde olduğu evlerde sofanın her iki yanında ikişer büyük oda mevcuttur. Bazı evlerde sofanın bir tarafındaki oda boydan boya açık olarak kullanılırken; genelde kapalı, gerektiğinde ara kapılarla açılabilen iki ayrı oda şeklinde bir sistem mevcuttur. Ahşap merdiven girişin tam karşısındadır ve merdiven altı tuvalet veya banyo olarak kullanılır. Merdiven girişi bazı evlerde çift kanatlı kapıyla kapatılmıştır. Bu nedenle merdiven kapıları kapalıyken ilk bakışta bir odaymış gibi algılanabilmektedir (İltar, 2016).

Şekil 6. Merdivenin simetri ekseninde olduğu plan tipi örneği

- Merdivenin Simetri Ekseni Üzerinde Olmadığı Plan Şeması: Merdivenin simetri ekseninde olmadığı plan şemasında, diğer plan şemasında olduğu gibi giriş olünün her iki yanında odalar mevcuttur. Bazı evlerde odalar arasında geçişleri sağlayan ara kapılar vardır. Bu plan şemasında merdiven girişin bir tarafında, arkada, sola veya sağa dayalıdır. Merdiven burada da, diğer plan şemasında olduğu gibi ahşaptan yapılmıştır. Simetri ekseninde olsun ya da olmasın, merdiven altı ya wc ve/veya banyo ya da depo olarak kullanılmaktadır (Aksoy, 2002).

almıştır. Balkonlu cephelerde üst katta, girişin üstü kapatılacak şekilde çıkma yapar ve bu çıkmayı taşıyan kolon ya da elibelindeler mevcuttur.

Şekil 8. Balkonlu cephe örneği

- Direk veya Sütunlu Kat Çıkmalı Cepheler: Bu tip cepheler genellikle girişin sıfır kotundan olduğu konutlarda görülür.

Şekil 9. Direk veya sütunlu kat çıkmalı cephe örneği

- Düz Ceheler: İl merkezinde bulunan 43 evden sadece 4 tanesi düz bir cepheye sahiptir. Bu tip cephelerde çıkma ya da balkon bulunmaz.

2.2.1.3. İç Mekan Özellikleri

Çalışma alanı içindeki tarihi evlerin iç mekanları da, cepheleri kadar süslü elemanlara sahiptir. Bu elemanlar: iç kapılar, merdivenler, tavan süslemeleri, dolaplar ve ocaklardır (Aksoy, 2002).

- İç Kapılar: Bu kapılar ahşap malzemeden yapılmış çift kanatlı veya oldukça geniş kapılardır. Hemen hemen her evin oda kapılarının üzerinde daire, kare veya dikdörtgen

kabartmalı süslemeler vardır. Bu kapılar sofadan odalara girişi sağladığı gibi, çoğu evde odalar arasında geçişe olanak veren ara kapılar da mevcuttur (Aksoy, 2002).

Şekil 10. İç kapı örneği

- Merdivenler: Çok fazla sülemesi olmayan, çoğunlukla iki kollu ve ahşap malzemedен yapılmışlardır. Bazı evlerin merdivenlerinin trabzan ve korkulukları çeşitli motiflerle süslenmiştir. Bununla birlikte evlerin çoğunda merdiven, ilk basamaktan başlayan ve burayı sanki bir odaymış gibi kapatan iki kanatlı ahşap bir kapıyla örtülebilir. Bu özellik merdivene, kapısının kapalı olduğu zaman sofadan bakıldığında, sanki bir odaymış izlenimi verir. Merdiven altı çoğu evde wc ve bir kısım evde de wc+banyo olarak kullanılır (İltar, 2002).

Şekil 11. Merdiven örneği

- Tavan Süslemeleri: Çalışma alanı içinde, tarihi evlerin odalarının tavanları ahşap malzeme ile kaplanarak üzeri boyanmıştır. Bazı evlerin odalarının tavanlarında bu kaplama sade olarak kalırken, bazılarında ise oldukça süslü bir göbek vardır. Bu göbek

alçıdan yapılabildiği gibi, ahşaptan da yapılmış olabilir. Oldukça detaylı çiçek desenleri ile süslenmiş örneklerin yanısıra, geometrik desenli ve sade olanlar da mevcuttur (Aksoy, 2002).

Şekil 12. Tavan örneği

- Dolaplar: Evlerin mutfaklarında ve çoğunlukla üst kattaki diğer odalarında ahşaptan yapılmış dolaplar bulunmaktadır. Bu dolaplar ve kapakları, oda kapıları gibi çeşitli şekillerde süslenmiş ve böylelikle hoş bir görünüm elde edilmiştir (Aksoy, 2002).

Şekil 13. Dolap örneği

- Ocaklar: Evlerin mutfaklarında oldukça özenli bir şekilde yapılmış büyük ocaklar vardır. Bu ocakların üzerinde, çoğunlukla geometrik motiflere sahip süslemeler mevcuttur (Aksoy, 2002).

Şekil 14. Ocak örneği

• Sobalar: Duvarın içerisine yerleştirilmekte ve bir tarafı odadan bir tarafı da sofadan olmak üzere çift yönlü olarak kullanılmaktadır. Bu şekilde hem odayı hem de sofayı ısıtan ve yörede “Rum Sobası” olarak adlandırılan sobalar, birden fazla mekanı ısıttığı için, bir tür kalorifer niteliğindedir (İltar, 2002).

Şekil 15. Soba örneği

2.3. Yapı Örnek Gruplarının Belirlenmesi ve Seçimi

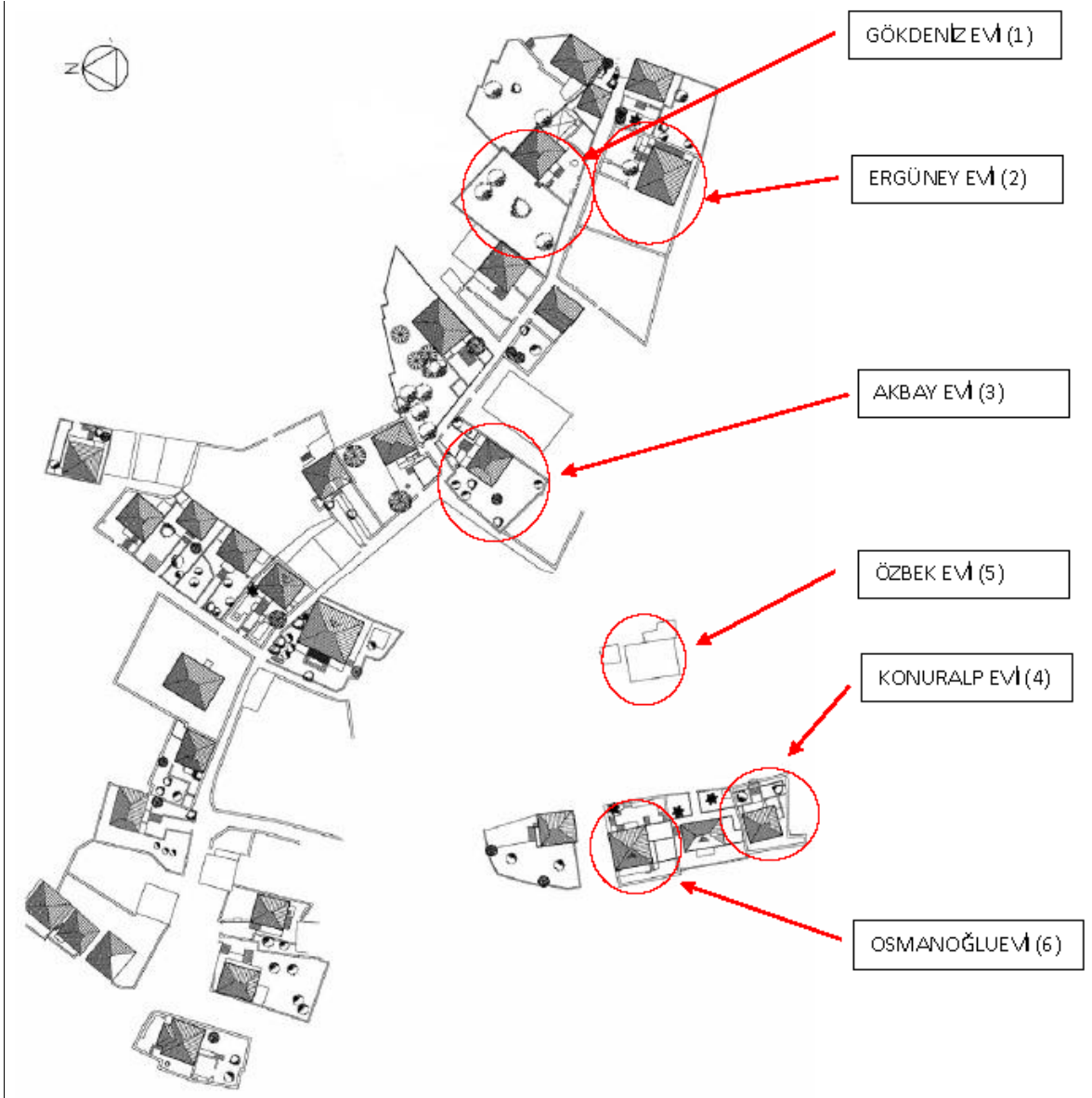
Çalışmada araştırma, Zeytinlik Mahallesi içerisinde aktif olarak kullanılan konutlar üzerinden yapılmıştır. Her konut numaralandırılmış ve vaziyet planı üzerinden konumları işaretlenmiştir.

Tablo 1. Konutların numaralandırılması tablosu

KONUT ADI	KONUTUN NUMARASI
GÖKDENİZ EVİ	1
ERGÜNEY EVİ	2
AKBAY EVİ	3

Tablo 1'in devamı

KONUT ADI	KONUTUN NUMARASI
KONURALP EVİ	4
ÖZBEK EVİ	5
OSMANOĞLU EVİ	6

Şekil 16. Zeytinlik Mahallesi vaziyet planı üzerinden seçilen konutların gösterimi

2.4. Anketlerin Hazırlanması ve Uygulanması

Anketler kadının konutu seçim ve kullanım kriterlerine yönelik sorulardır. Anket formu belirlenen örneklem grubuna elden uygulanmıştır. Elden uygulanan anketler için deneklerle tek tek görüşülmüş ve anketler uygulanmıştır.

Anket formu ile elde edilmek istenen bilgiler;

- Konuta ilişkin tespitlerin yapılması,
- Kullanıcı olan kadına ilişkin bilgilerin toplanması
- Konut-kadın ilişkisinin incelenmesi
- Konut kullanımı-zamanla dönüşüm ve değişiminin incelenmesi
- Konutu kadının nasıl kişiselleştirdiğinin incelenmesi

Yukarıda maddelere istinaden toplanan bilgiler her bir konut üzerinden değerlendirilmiş ve seçilen alan ile ilgili genel bir değerlendirmeye gidilmeye çalışılmıştır.

2.5. Konutlar İçin Kimlik Kartlarının Hazırlanması

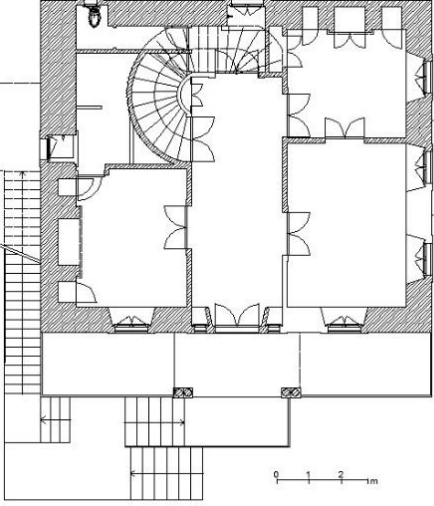
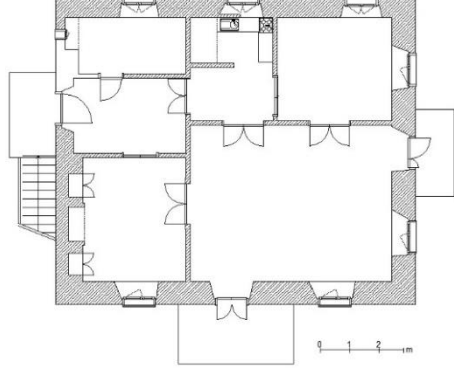

Tablo 2. Gökdeniz Evi kimlik kartı

ADI	GÖKDENİZ EVİ (1)
ADRES	Dik Sokak no:25
KAT PLANLARI	
	<p>ZEMİN KAT PLANI</p> <p>1. KAT PLANI</p>

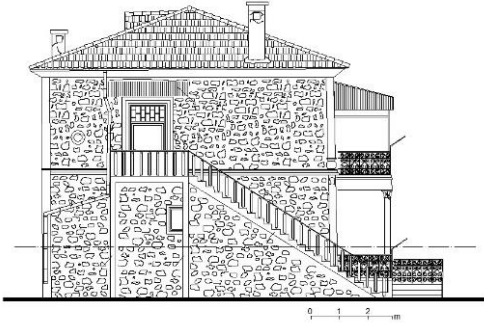

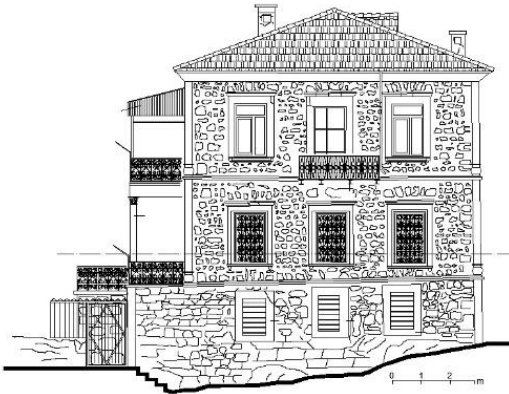

Tablo 2'nin devamı

KESİTLER	 <p style="text-align: center;">A-A KESİTİ</p>
GÖRÜNÜŞLER	 <p style="text-align: center;">ÖN GÖRÜNÜŞ</p> <p style="text-align: center;">SOL YAN GÖRÜNÜŞ</p>
FOTOĞRAFLAR	
PLAN TİPİ	İç sofalı 1. tip (Merdivenin Sofada Simetri Ekseni Üzerinde Olduğu Plan Şeması)

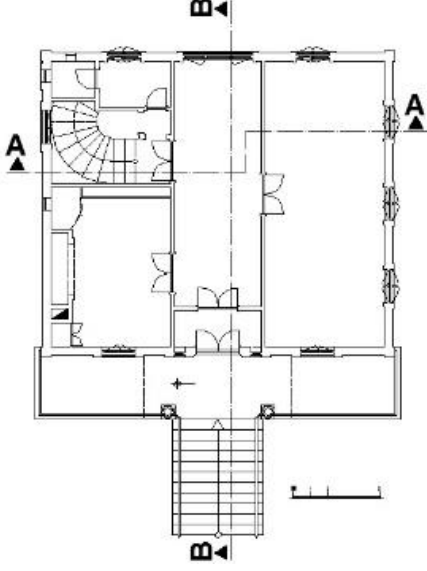
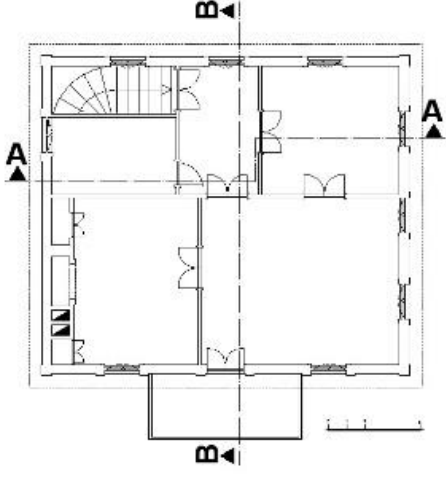
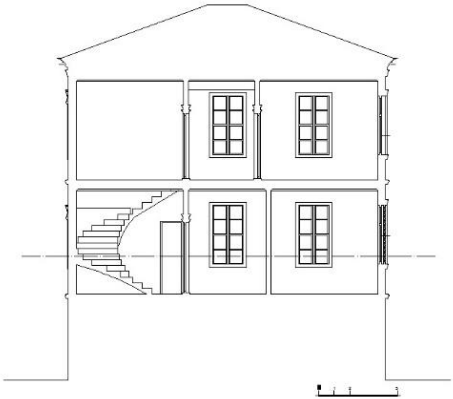
Tablo 3. Ergüney Evi kimlik kartı

ADI	ERGÜNEY EVİ (2)	
ADRES	Dik Sokak No:32	
KAT PLANLARI	 <p data-bbox="475 1003 625 1032">ZEMİN KAT</p>	 <p data-bbox="975 1003 1134 1032">1. KAT PLANI</p>
	KESİTLER	 <p data-bbox="528 1491 671 1520">A-A KESİTİ</p>

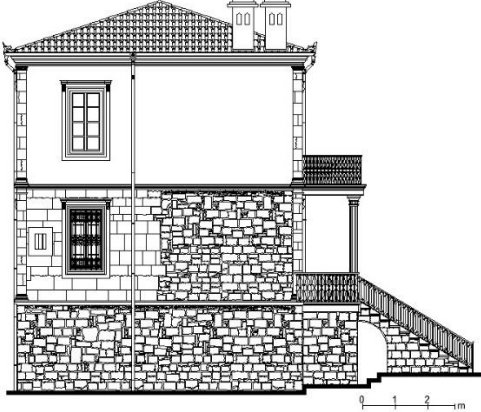

Tablo 3'ün devamı

GÖRÜNÜŞLER	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-end;"> <div style="text-align: center;"> <p>BATI CEPHESİ</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>GÜNEY CEPHESİ</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>DOĞU CEPHESİ</p> </div>
FOTOĞRAFLAR	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>
PLAN TİPİ	İç Soafalı 2. Tip (Merdivenin Sofada Simetri Eksenini Üzerinde Olmadığı Plan Şeması)

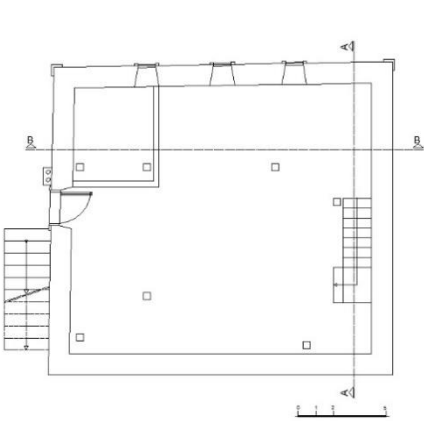
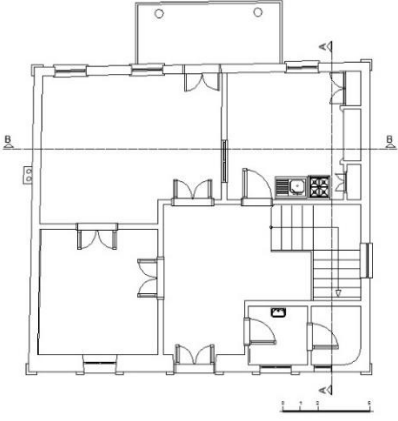
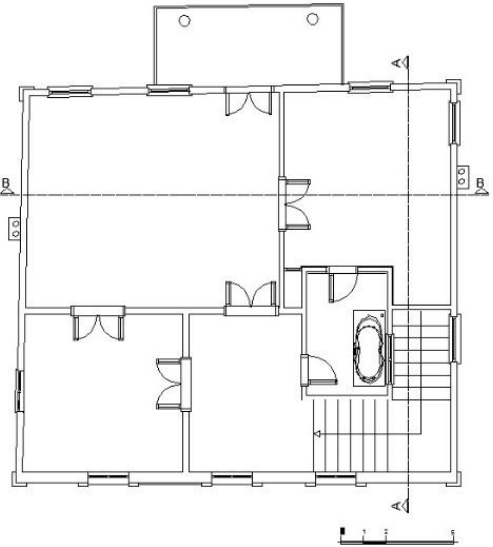
Tablo 4. Akbay Evi kimlik kartı

ADI	AKBAY EVİ	
ADRES	Çınarlar Mahallesi No:26/A	
KAT PLANLARI	 <p data-bbox="496 999 644 1032">ZEMİN KAT</p>	 <p data-bbox="967 999 1134 1032">1. KAT PLANI</p>
	KESİTLER	 <p data-bbox="539 1570 683 1603">A-A KESİTİ</p>

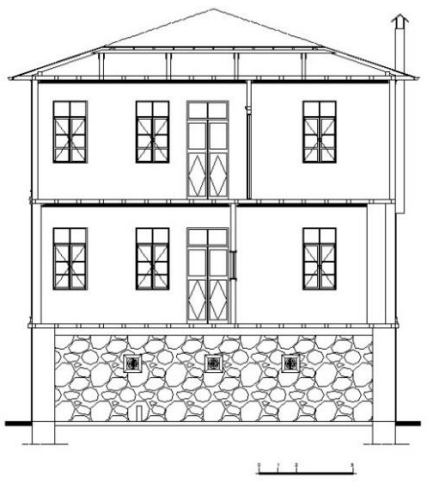

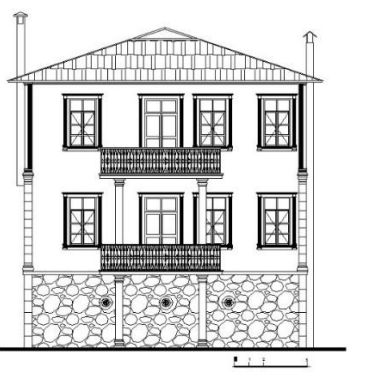
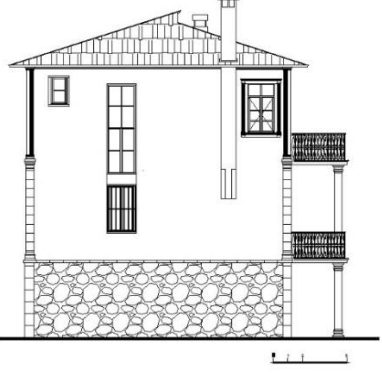
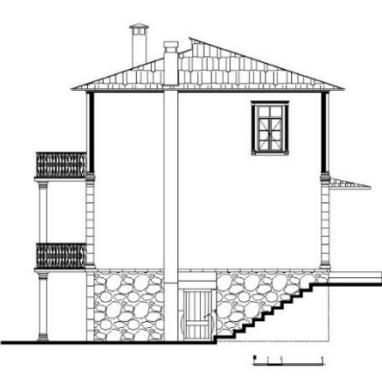
Tablo 4'ün devamı

GÖRÜNÜŞLER	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-end;"> <div style="text-align: center;"> <p>GÜNEY-BATI CEPHESİ</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>GÜNEY-DOĞU CEPHESİ</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>KUZEY-BATI CEPHESİ</p> </div>
FOTOĞRAFLAR	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>
PLAN TİPİ	İç Soafalı 2. Tip (Merdivenin Sofada Simetri Ekseni Üzerinde Olmadığı Plan Şeması)

Tablo 5. Konuralp Evi kimlik kartı

ADI	KONURALP EVİ
ADRES	Kale Mahallesi, Eski Hastane Sokak
KAT PLANLARI	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-start;"> <div style="text-align: center;"> <p>BODRUM KAT PLANI</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ZEMİN KAT PLANI</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>1. KAT PLANI</p> </div>

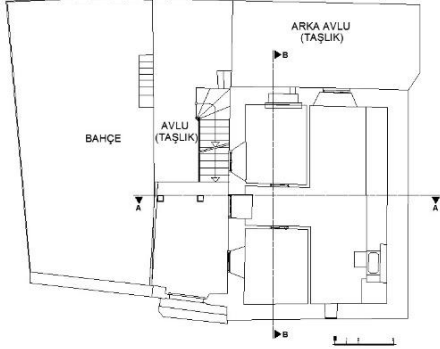
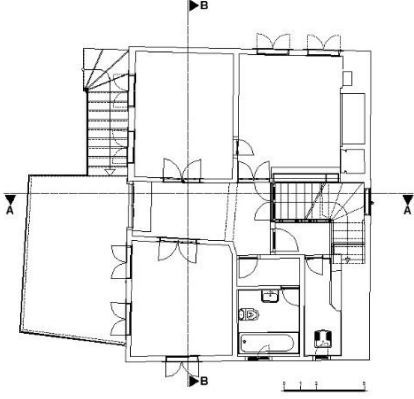
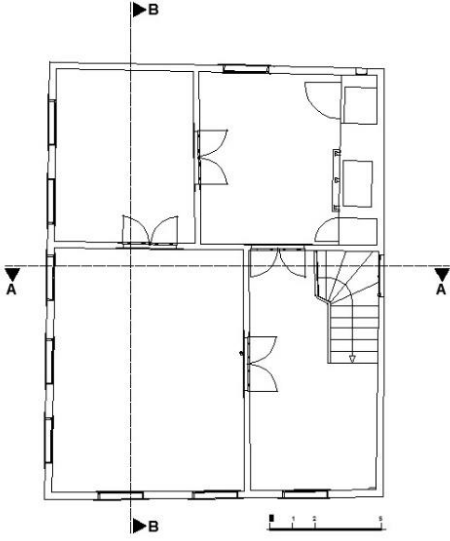
Tablo 5'in devamı

KESİTLER	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>A-A KESİTİ</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>B-B KESİTİ</p> </div> </div>
GÖRÜNÜŞLER	<div style="display: grid; grid-template-columns: 1fr 1fr; gap: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>ÖN CEPHE</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ARKA CEPHE</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>SAĞ YAN CEPHE</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>SOL YAN CEPHE</p> </div> </div>

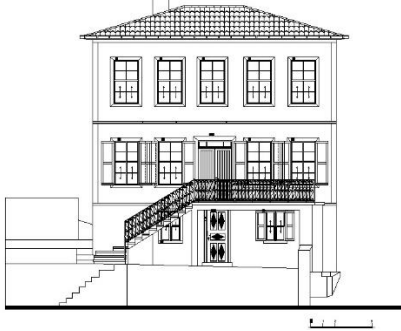
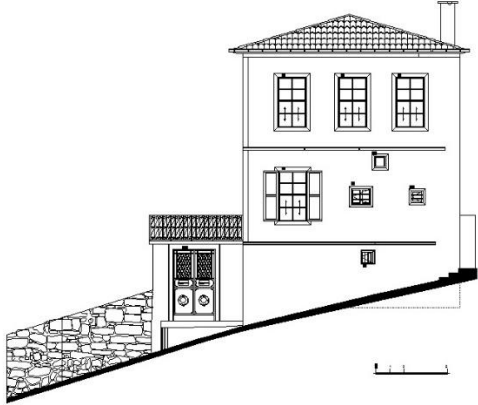
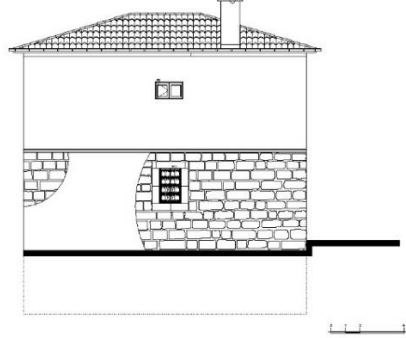
Tablo 5'in devamı

FOTOĞRAFLAR	
PLAN TİPİ	İç Soafalı 2. Tip (Merdivenin Sofada Simetri Ekseni Üzerinde Olmadığı Plan Şeması)

Tablo 6. Özbek Evi kimlik kartı

ADI	ÖZBEK EVİ
ADRES	Çınarlar Mahallesi, Zeytinlik Sokak
KAT PLANLARI	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-start;"> <div style="text-align: center;"> <p>BODRUM KAT PLANI</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ZEMİN KAT PLANI</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>1. KAT PLANI</p> </div>

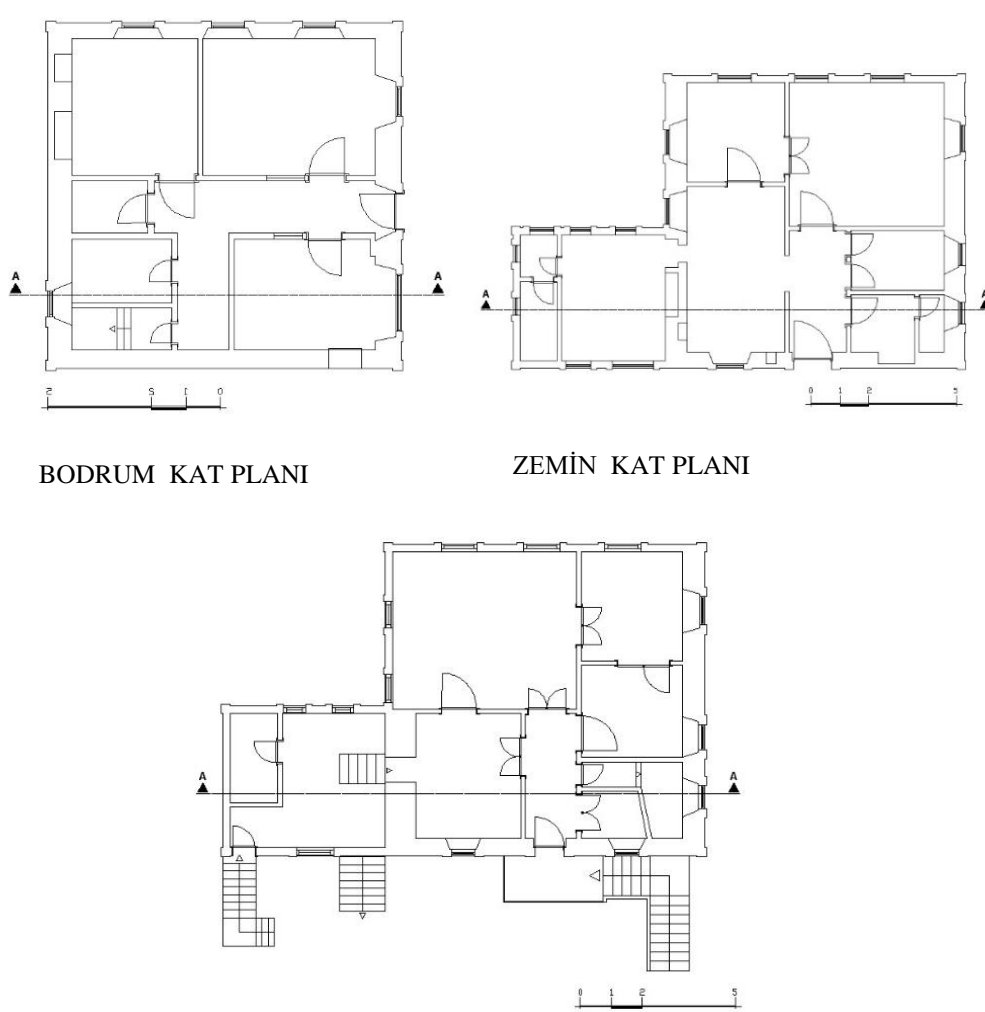

Tablo 6'nın devamı

KESİTLER	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>A-A KESİTİ</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>B-B KESİTİ</p> </div> </div>
GÖRÜNÜŞLER	<div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="display: flex; justify-content: space-around; width: 100%;"> <div style="text-align: center;"> <p>GÜNEY GÖRÜNÜŞÜ</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>DOĞU GÖRÜNÜŞÜ</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; width: 100%; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>KUZEY GÖRÜNÜŞÜ</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>BATI GÖRÜNÜŞÜ</p> </div> </div> </div>

Tablo 6'nın devamı

FOTOĞRAFLAR	
PLAN TİPİ	İç Soafalı 2. Tip (Merdivenin Sofada Simetri Ekseni Üzerinde Olmadığı Plan Şeması)

Tablo 7. Osmanoğlu Evi kimlik kartı

ADI	OSMANOĞLU EVİ
ADRES	Çınarlar Mahallesi, Hastane Çıkmaı No:18
KAT PLANLARI	 <p style="text-align: center;">BODRUM KAT PLANI ZEMİN KAT PLANI</p> <p style="text-align: center;">1. KAT PLANI</p>
KESİTLER	 <p style="text-align: center;">A-A KESİTİ</p>

Tablo 7'nin devamı

GÖRÜNÜŞLER	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>YAN GÖRÜNÜŞ</p> <p>SOL YAN CEPHE</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ARKA CEPHE</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>ÖN CEPHE</p> </div>
FOTOĞRAFLAR	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>
PLAN TİPİ	İç Soafalı 2. Tip (Merdivenin Sofada Simetri Ekseni Üzerinde Olmadığı Plan Şeması)

2.6. Kullanıcı Kadın Grubunun Demografik Özelliklerinin Belirlenmesi

Kullanıcının demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla, kullanıcıların, yaş, medeni durum, öğrenim durumu ve meslek, Zeytinlik'te yaşanan süre, konutta oturulan süreye ilişkin sorular sorularak, kullanıcıların demografik profilleri çıkarılmaya çalışılmıştır.

2.7. Seçilen Konutlar ve Kadın Kullanıcı İlişkileri

Konutun oluşum ve seçiminin incelenmesinin altında yatan ana kavram, “kullanıcı-konut” ilişkisidir. Kullanıcının, konutun seçimine katkıda bulunduğu oranda konutla olumlu bir ilişkiye gireceği, konutu seçime katılım oranında konutta memnuniyet derecesinin artacağı kabul edilmiştir. Bunu değerlendirmek üzere aşağıdaki sorular hazırlanmıştır:

- Oturulan konutun seçiminde kadının karar verici rolün olup olmadığına ilişkin sorular,
- Kadın kullanıcının konuttan memnuniyet derecelerini ölçmeye yarayan sorular.

Bu soruların sorulmasının altında yatan ana düşünce, kullanıcının konuttan memnuniyet derecesinin konut seçimi ile ilişkide olduğudur.

2.8. Seçilen Konutlar ve Sahiplik İlişkisi

Kullanıcının, arazi ve konuta ilişkin mülkiyet durumu, konutun kimliğinin oluşumunda birebir etkilidir.

Kullanım aşamasında da, kimlikler arası etkileşim daha sınırlı düzeyde olmaktadır. Bunun nedeni ile, maddi düzeyde olan “sahiplenme” duygusunun eksikliğinin, duygusal boyutta da kendisini göstermesidir (Örer, 2002).

Kullanıcıların konut üzerindeki mülkiyet durumu, Konutu kadının kendilemesinde önemli etkiye sahiptir. Erkeklerle karşılaştırıldığında, ev sahibi olmak kadınlara daha fazla güvenlik hissi vermektedir. Konutun içinde istediği değişiklikleri yapabilme, yerleşiklik hissi, konut sahibi olmayı isteme nedenleri arasında gösterilmiştir (Karakahan, 2009).

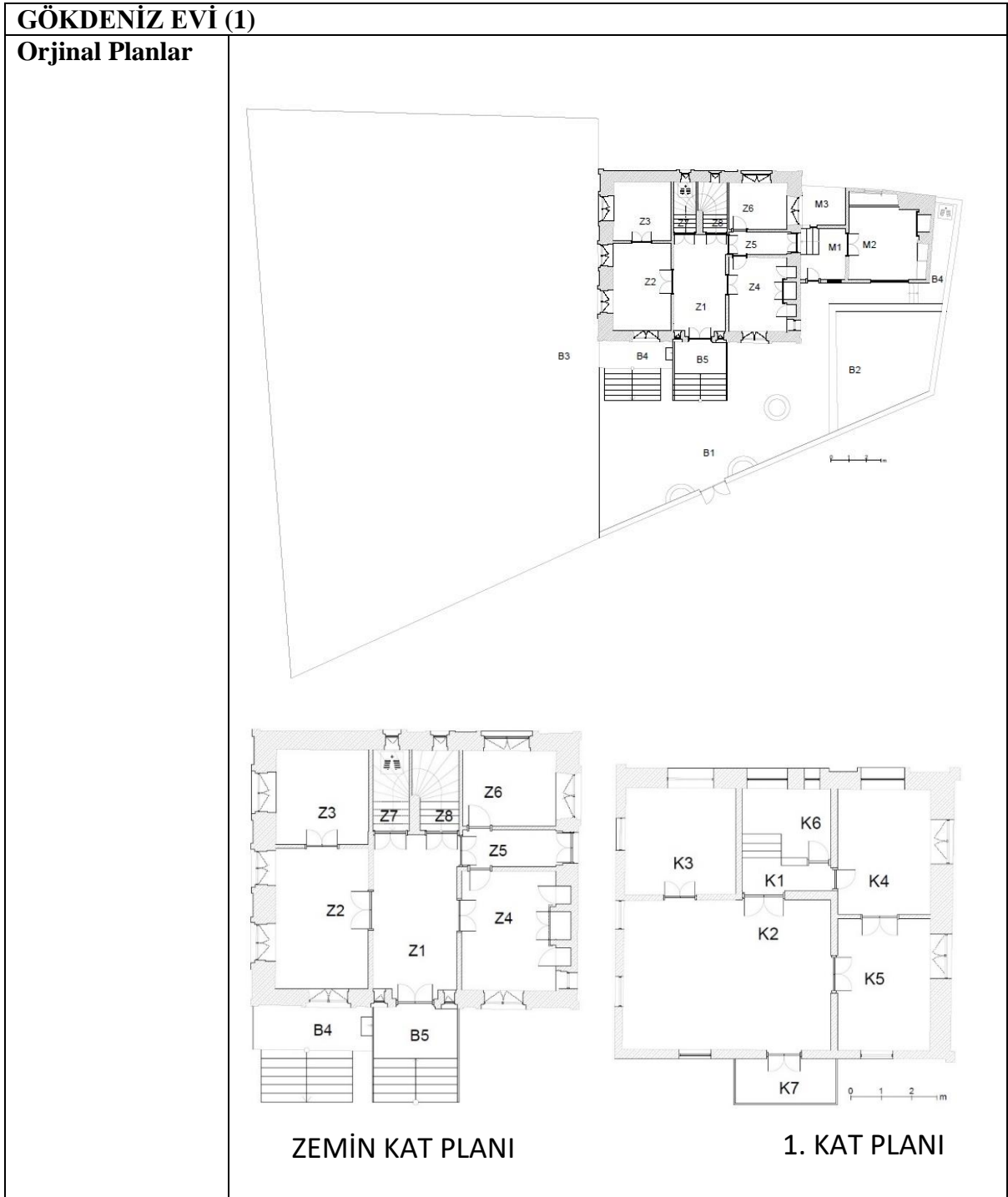
Bir hane halkının konut seçimi konutun konumuna ve sosyal hizmetlere erişim olanaklarına da sıkıca bağlıdır. Rapoport (1990), davranış üzerinde çevrenin en fazla etkili olduğu noktanın konut seçimi olduğunu ve kişilerin psikolojik ve sosyokültürel ihtiyaç ve alışkanlıklarına uygun çevreleri seçtiklerini söyler (Karakahan, 2009).

Kadının konut talebinde bulunma, konut tüketimine katılma zamanı evlilik, iş, eğitim, boşanma zamanları ile orantılıdır. Çalışma ve birikim sahibi olma kadının evlenmeyi beklemeden kendi evinin sahibi olmasına katkıda bulunmaktadır. Kadının mülkiyet tercihi konut sahipliği yönündedir. Konut sahibi olma ise, ekonomik şartlar yanında geleneksel aile yapısı, muhafazakarlık gibi sebeplere bağlı olarak erkek ve kadınlarda farklılaşmaktadır. (Karakahan, 2009)

3. BULGULAR VE İRDELEME

3.1. Konutların Orjinal Planlarının Davranış Açısından Okunması

Tablo 8. Gökdeniz Evi orjinal planının davranış açısından okunması

Tablo 8'in devamı

Orjinal Planın Mekan Örgütlenmesi	
 <p>Fotoğraf 1.1.: Taşlıktaki Peyzaj Alanları</p>	<p>Demir bahçe kapısı (Fotoğraf 1.3.) konutun giriş merdivenlerini ve giriş kapısını karşılayan eksendedir (Fotoğraf 1.4.). Taşlık adı verilen bu alan (B1), kareye yakın taş plakalardan oluşan düzgün bir yer döşemesine sahiptir. Taşlıkta yer yer daire biçimli taş kademelerle çevrilmiş peyzaj alanları vardır. Konutu sınırlayan sağ taraftaki bahçe duvarı (B2) tarafında süs bitkileri için küçük bir peyzaj alanı vardır. Taşlığın sol tarafında ise büyükçe bir “şenlik” vardır (B3). Burası evin günlük sofraya ihtiyaçlarını karşılayacak sebzeler, meyve ağaçları ve yine süs bitkileri için ayrılmış bir alandır.</p> <p>Konutun giriş kapısı taşlık zemininden 6 basamak yukarıdadır (B5). Bunun nedeni merdiven altına bir sarnıç yapılıyor olmasıdır. Evin su ihtiyacının karşılandığı bu sarnıç duvarına bitişik bir çeşme bulunur. Çeşmeye 6 basamaklı, bodruma ulaşan merdivenle inilir (B4).</p>
 <p>Fotoğraf 1.2.: Müştemilat</p>	<p>Konutun yan duvarına bitişik müştemilat bölümü (Fotoğraf 1.2.), ön cepheden konutun biraz daha gerisinde ve malzeme olarak da çok gösterişsiz yapıldığı için konuta göre çok geri planda kalıyor ve göz onu ilk bakışta algılamıyor (M1, M2, M3).</p> <p>Müştemilatta ikinci bir sarnıç vardır (M3). Sarnıçın yan duvarında bir çeşme ve çamaşırılık vardır. Çamaşırlar burada yıkanır. Büyük bir ocak ve yanında dolaplar vardır. Evin yemeği burada pişirilir (M2). Tüm bu işler için evde bir veya daha fazla kadın çalışırıldığını biliyoruz.</p> <p>Merdivenle evin girişini ulaşıldığında, demirden oldukça yüksek, çift kanatlı bir kapı ile karşılaşıyor (Fotoğraf 1.4.). Kapının iki yanında dar uzun hem ışık hem de görsel amaçlı yapılmış pencereler bulunuyor (B5).</p>
	<p>Belli bir kot yüksekliğinden merdivenlerle gösterişli diyebileceğimiz bir şekilde girilen konut içeride de 3.60 ları bulan yüksek tavanlı, çift kanatlı ve 3.10 m'lik kapılarla gösterişini sürdürüyor.</p> <p>Girişin sağında eskiden bir duvarında ocak ve yanında kapaklı dolapla girilen ufak bir banyosu olan bir oda var (Z4). Bu ocak daha çok ısınma amacı ile şömine gibi kullanılan bir ocak olmalıdır.</p> <p>Girişin solundaki büyük odanın (Z2) içinden sadece bu odadan geçilen, asıl odadan biraz daha küçük boyutlu bir oda daha vardır (Z3). Bu durum evde işlevsel bir esneklik sağlıyor.</p> <p>Merdivenin alt kısmı tuvalet olarak kullanılıyor ve tuvaletin kapısı da evin diğer tüm odalarında olduğu gibi gösterişli bir kapıya sahip (Z7).</p>

Tablo 8'in devamı

 <p>Fotoğraf 1.3.: Bahçe Giriş Kapısı</p>	<p>Merdivenin sağındaki kapıdan girildiğinde buradan müştemilata geçilen bir koridor (Z5) ve yanında bir oda bulunmaktadır (Z6). Evin yemekleri müştemilatta evde çalıştırılan kadınlar tarafından pişiriliyor ve bu koridordan eve getiriliyordu. Müştemilat hem eve çok yakın bir mesafede hem de aslında evin dışında tutulan bir alan.</p> <p>Üst katta dar ve odaları birbirine bağlamanın dışında farklı bir işlevde kullanılmayan bir koridor bulunmakta (K1).</p> <p>Üst kattaki odaların hepsi yatak odası olarak tasarlanmış toplamda koridora kapısı olan 2 oda var (K2, K4). Koridora kapısı olmayan, odalar içinden geçiş sağlanan 2 oda daha var (K3, K5). Odaların hepsi birbirine geçişli bir şekilde tasarlanmıştır. Bu yapı Türk evinden çok farklı bir sistemdir. Tüm odalar birbirine açılmaktadır.</p> <p>Bu konutlarda merdiven boşluklarının bir şekilde değerlendirildiğini görüyoruz. Hemen hemen bütün tiplerde merdiven altı tuvalet (Z7), üstü de depo olarak değerlendirilmiş (K6). Merdiven üzerindeki boşluk holden birkaç basamak yüksekte eşyaların vs. depolandığı bir alan olarak kullanılmış bu kısımdan çatıya geçiş de sağlanmıştır.</p>
<p>Konut Kadını Ne Yapmaya Zorluyor ya da Olanaklı Kılıyor?</p> <p>Fotoğraf 1.4.: Konut Giriş Merdivenleri</p>	<p>Konut kadını ısınmak için odadan odaya bağlantılı bir biçimde yaşamaya zorluyor. Isınması istenen oda bu şekilde ısıtılıyor, istenmeyen kapatılabilir. Ev çok yüksek tavanlı ve geniş olduğu için bu uygulama sayesinde ev daha kolay ısıtılıyor.</p> <p>Konutta yemekle ilgili eylemler için konut bizi müştemilata yönlendiriliyor (M1, M2). Buradan bu evi kullanan insanların belli ritüellerde, belli zamanlarda yemek yediğini düşünebiliriz. Planlanan bir günlük yemek sistemi vardır ve ona uyulur. Evin yemekleri müştemilatta çalışan kadınlar tarafından hazırlanır. Yada evin hanımı yemekleri yaparken müştemilattaki kadınlar ona yardımcı olur. Muhtemelen günlük sebze ve meyveler şenlikten (B3) alınıp taşlıkta çeşmede yıkanıp (B4) daha sonra mutfaga getiriliyordur. Mutfak kapları raflarda duruyor, yemek pişirilirken kullanılan malzemeler muhtemelen ocağa daha yakın bir noktada tutuluyordu. Salça, yağ, pirinç, şeker vs. gibi yemek yapanın hemen elinin altında bulunuyordu.</p> <p>Dostlar yemeğe ya da çaya davet edildiğinde muhtemelen güzel havalarda alt kattaki büyük odada ağırlanıyorlardı (Z2) soğuk havalarda ise ocaklı odada ağırlanıyor olabilir (Z4).</p> <p>Ev sakinleri yemeklerini büyük oda ya da ocaklı odada yiyor olmalıdır (Z2, Z4). Müştemilatta çalışanlar yemeğini muhtemelen müştemilatta, mutfakta yiyordu (M2).</p>

Tablo 8'in devamı

 <p>Fotoğraf 1.5.: Konut Giriş Orjinal Demir Kapısı</p> <p>Fotoğraf 1.6.: Konut Orjinal Tavan Kaplaması ve İç Kapı Havalandırma Detayı</p>	<p>Bulaşık yıkama eylemi de yine müştemilatta gerçekleştiriliyor. Muhtemelen ocakta ısıtılan su ile bulaşıklar yıkılıyor (M2).</p> <p>Bu konutlarda Türk evlerindeki gibi sabit sedir gibi oturma elemanları yoktur. Oturma için mobilya kullanılmıştır. Günlük oturma, uzanma eylemleri için de ocaklı oda tercih ediliyor olmalıdır. Büyük oda da daha özel zamlarda konuk ağırlamada vs. kullanılıyor olmalıdır.</p> <p>Kişisel bakım ve hijyene yönelik eylemler için alt katta tuvalet var (Z7). Müştemilattakiler için bahçe duvarına bitişik bir tuvalet vardır (B4) (Fotoğraf 1.7.). Ocaklı odada banyo yapılabilecek bir dolap vardır (Z4).</p> <p>Giyinme ve soyunma üst kattaki odalarda gerçekleştirilir (K2, K3, K4, K5).</p> <p>Bebek ve çocukların bakım ve beslenmeleri odaların birbirine açılması durumu muhtemelen bir annenin bebeği yada küçük çocuğuyla ilgilenmesi için bir avantajdır. Gerekli durumlarda kapı açık bırakılır gerekli durumlarda kapatılır (K2, K3, K4, K5). Böylece çocuğu hem odada hem odanın dışında tutma durumu söz konusu olur.</p> <p>Hasta bakmak da aynı çocukların bakımında olduğu şekilde evde bir hasta var ise odadan odaya kapılarla gece hastanın kontrol edilmesi özellikle bu ailenin büyüğü veya çekirdek ailenin dışında bir üyesi ya da bir yakın ise yine avantajlı bir durum olabilir. Bu evde hasta ve yaşlı bir bireyin evin her noktasını aktif kullanmadığını düşünebiliriz. Hasta kişi ya sürekli alt kattadır (Z3, Z6) böylece merdiveni de çıkmak zorunda kalmaz, ya da gün içinde çoğunlukla üst kattadır (K2, K3, K4, K5).</p> <p>Evi kullanan kadın, dikiş gibi makina gerektiren ayrı bir alana ihtiyaç duyulan kişisel zevk ve hobileri için gün içerisinde alt kattaki büyük salonun içinden girilen koridora çıkışı olmayan odayı kullanıyor olabilir (Z3). Akşamları da yine aynı şekilde odasının içindeki koridora kapısı olmayan odayı kullanıyor olabilir (K3). Yine bu aktiviteler ocaklı odada da yapılıyor olabilir (Z4).</p> <p>Kadınlar el işlerini, basit giysi onarımı gibi işlerini gün içerisinde bahçede, sofada yada alt kattaki odalardan birinde yapıyordur (B1, Z1, Z2, Z4).</p> <p>Sohbet etme, müzik dinleme, enstruman çalma, birşeyler okuma gibi aktiviteler de yine gün içerisinde alt kattaki ocaklı odada (Z4) yada kalabalıkken büyük odada (Z2), güzel havalarda evin bahçesinde (B1) ya da herkesin kendi odasında gerçekleştiriyor olabileceği aktiviteler (K2, K3, K4, K5).</p>
---	---

Tablo 8'in devamı

 <p>Fotoğraf 1.7.: Müştemilat Tuvaleti</p>	<p>Konut sahipleri yatılı konuk ağırladıklarında onları üst kattaki boş olan odalardan birinde ağırlayabilir. Ama bu ebeveyn odasının koridora kapısı olmayan odasında değildir büyük ihtimalle. Ya da alt kattaki odalarda ağırlanabilir. Çok aşırı bir kalabalık durumunda çatı arası odası da yatılı misafir ağırlamak için uygun olabilir.</p> <p>Diğer kolektif sosyal etkinlikler (düğün, nişan, parti, cenaze vs.) bahçede (B1) veya zemin kattaki büyük odada yapılıyor olmalıdır (Z2).</p> <p>Bireysel dinsel etkinlik evdeki odaların tümünde yapılıyor olabilir(K2, K3, K4, K5). Ama genellikle üst kat yatak odalarında ya da alt kattaki daha gizli olan odada (Z3, Z6) yapılıyor olmalıdır.</p> <p>Evcil hayvanlarla ilgili uğraşlar vb. Bahçede yapılıyor olmalı (B1, B3).</p> <p>Evde çamaşırlar müştemilattaki çamaşırlık bölümünde yıkanır (M2). Burdan anladığımız belli çamaşır yıkama günleri vardır ve onun dışında her istediğinde çamaşır yıkanamaz. Evin bir sistemi bir çalışma planı vardır. Makinalaşma olmadığı ve bunlar insanlar tarafından yapıldığı için o insanların emeğine bağımlı bir durumdur.</p> <p>Erzak depolama evden müştemilata geçen koridorda olabilir (M1), müştemilatta olabilir (M2). Yine giriş kattaki ocaklı odanın dolaplarındada depolama yapılıyor (Z4). Evin bodurumu da bu amaçlı kullanılıyor olabilir.</p> <p>Yakacak vs. bodrum katlarda depolanıyor olmalıdır.</p> <p>Giysi depolamak için odalarda geleneksel türk evleride olduğu gibi duvar içi dolaplar yoktur. Bunun için mobilyalar kullanılıyor olmalıdır. Bu dolaplar da üst kattaki yatak odalarındadır (K2, K3, K4, K5).</p> <p>Temizlik malzemeleri daha çok müştemilatta (M1, M2) ya da bodrum katta depolanıyor olmalıdır. Bahçelik malzemeleri bodrum katta depolanıyor olmalıdır.</p>
--	--

Tablo 8'in devamı

<p>Konut Kadını Ne Görmeye, Duymaya ve Neye Dokunmaya Zorluyor / Olanak Tanıyor?</p>	<p>Kadın kocaman bir bahçede çiçekler içerisinde ve yemyeşil bir atmosferde bembeyaz bir evde yaşıyor ve bu manzarayla her gün karşılaşılıyor.</p> <p>Yüksek bahçe duvarları kadının çevresinden izole ediyor. Bahçede zaman geçiren kadının etrafıyla görsel iletişimi büyük ölçüde kesiyor. Ama evin alt kısmından denizi ve aşağı taraftaki evleri kısmen görebiliyor.</p> <p>Eve bahçeden girdiğimizde müştemilat eve göre daha geride bir şekilde konumlandırıldığı ve malzeme olarak çok gösterişsiz yapıldığı için çok geri planda kalıyor ve onu göz çok fazla algılamıyor.</p> <p>Eve girildiği anda evin üst kat yatak odalarına giden merdivenleri görmemizi engelleyen bir kapı var. Eve giren gişi direkt olarak bu merdiveni göremiyor.</p> <p>Bahçe kapısı ile evin girişi arasında kalan bölümde büyük bir taşlık vardır. Bahçe kapısından itibaren ince uzun bir koridor şeklinde uzanan taşlık, giriş cephesinde tüm zemini kaplayacak şekilde yayılmış.</p>
<p>Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Öğeler</p>	<p>Evin zemin kattan yüksek oluşu kadının bahçeyi kullanım biçimini etkiliyor olmalı.</p> <p>Taşlığın yanında şenlik olması taşlıkta sebze vs. yetiştirmek yerine bunları şenlikte yetiştirmesini, bahçede daha peyzaj amaçlı süs bitkileri kullanmasına neden oluyor olmalıdır (B3).</p> <p>Çeşmenin taşlıkta olması, suyun buradan getiriliyor olması günlük yaşam biçimini etkileyen bir etken olmalıdır (B4).</p> <p>Konutun iki katlı olması kadının yaşam biçimini günlük yaşamı ve özel yaşamı olarak ikiye ayırabilmesini sağlıyor ve kadın alt katı günlük yaşam alanı üst katı ise özel yaşam alanı olarak kullanıyor.</p> <p>Konut içerisinde yaşanan duruma göre kapıları kapatıp açarak konutun büyütülüp küçültülebiliyor, ya da iletişim yollarının açılıp kapatılabiliyor olması kadının tepkisini etkileyen bir durum olmalıdır.</p> <p>Müştemilatın evin bahçesinde ve konut ile giriş çıkışlı bir kapısının olması kadının tepkilerini etkileyen bir durumdur. Müştemilata bağlanan kapı kadın tarafından kapatıldığında bu bir mesaj anlamına geliyor olabilir. O anda müştemilattan giriş çıkış sağlanmamasını istiyor olabilir (Z5).</p>

Tablo 8'in devamı

<p>Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Öğeler</p>	<p>Ocağın olduğu odanın daha küçük olması günlük yaşamda kolay ısınması nedeniyle buranın tercih edildiğini gösteriyor. Ocağın varlığı kadının günlük oturma, uzanma, yemek yeme, el işleriyle uğraşma gibi aktivitelerinde burayı tercih etmesine neden oluyor (Z4).</p>
<p>Konutta Kadın İçin Önemli Nesnelere, Engeller Ve Çevresel Özellikler</p>	<p>Kapıların üzerinde havalandırma boşlukları olması ve bu sayede bütün evin nefes alabiliyor olması kadın için önemli bir detay olduğu gibi bu evlerin rutubet yapmamalarının da en önemli sebeplerinden biridir (Fotoğraf 1.8.).</p> <p>Merdivenin bir kapı ile kapalı olması ve böylece günlük işler ile özel yaşamın karışmıyor olması önemlidir.</p> <p>Su bu evlerde büyük önem verilen, tasarımı etkileyen bir ayrıntıdır. Sarnıç yapılabilmesi için ev zeminden 5-6 basamak kadar yukarıda yapılmıştır. Bahçedeki sarnıç yaşamı büyük ölçüde kolaylaştırıyor olmalıdır.</p> <p>Şenlik kısmının varlığı günlük sofraya ihtiyacının bahçeden karşılanabiliyor olmasını sağlamaktadır. Zeytin mahallesi dik bir yokuşa sahiptir ve sadece yürüme yoluyla buraya ulaşılabilir. Bu nedenle evin eksikleri için sık sık dışarı çıkılması çok zordur. Ufak tefek ihtiyaçlar burada görülebiliyordur (B3).</p> <p>Odaların birbiri içinde geçişli olması kadının konutu gerektiğinde büyütmesi örneğin bir düğün cenaze vs. gibi durumlarda güzel bir ayrıntıdır. Aynı şekilde buranın bir kapı ile odadan ayrılmasıyla oda küçülmüş ve ısınma kolaylığı sağlamıştır. Ya da kadın konuklarını ağırlarken diğer odada da evin çocukları vs. başka şeylele ilgilenebilir.</p> <p>Müştemilatta 2. bir sarnıçın varlığı müştemilatta işlerin daha kolay yapılmasını sağlıyor olmalıdır. Bahçeden su getirmek yerine çalıştıkları alanda suyu kullanabilmişlerdir.</p> <p>Merdivenin üstündeki boşluğun depo olarak ayrılmış olması kadının fazla ve kullanılmayan eşyaları, fazladan yatak ve yorganları, kıyafetleri vs. depolayabilmesi için önemli bir detaydır. Toparlayıcı bir unsurdur.</p> <p>Evlerin bodrum katlarının varlığı da yine yakacakların vs. saklanması, gerektiğinde müştemilatta çalışanların kalabileceği bir alan olarak yine önemli bir detaydır.</p> <p>Zeminlerin ahşap malzemeden olması evin daha sıcak olmasını sağlamıştır.</p>

Fotoğraf 1.8.: Kapı Havalandırma Detayı

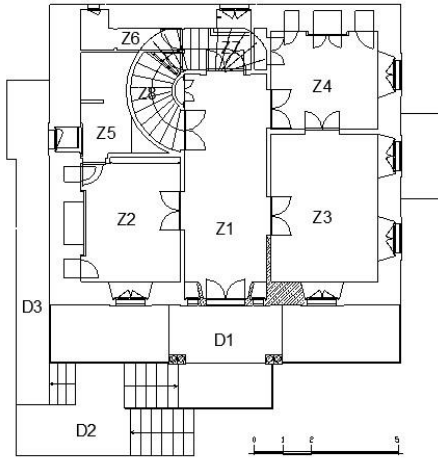
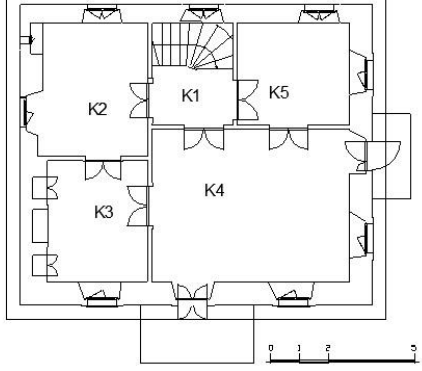

Tablo 8'in devamı

	<p>Müştemilata giden koridorun önünde bir kapı ve müştemilat girişinde bir kapı ike çift kapı ile müştemilat ile konut arasına konulan sınır kadın için önemlidir. Böylece müştemilatı kendisine hem çok yakın hem uzak tutabilmiştir (Z5).</p> <p>Ocak yanında bulunan duş alma yeri sayesinde sıcak bir ortamda yıkanabilmişlerdir (Z4).</p> <p>Odadaki ocak ısınma, ufak teşek şeyler pişirme ısıtma gibi işlemler için önemlidir (Z4).</p> <p>Demir kapılar ve kilit sistemleri güvenliğe önem verdiklerini göstermektedir. Oda kapılarının kilitli olması önemlidir. Gerektiğinde geçişi engeller ve mahremiyeti sağlar (Fotoğraf 1.3., Fotoğraf 1.4.).</p> <p>Tavanların ahşap kaplı olması hem görsel güzellik hemde ısınma kolaylığı açısından önemlidir (Fotoğraf 1.6.).</p> <p>Ocak yanındaki dolap ocağın kullanılacak kadar odununun depolanması, basit bişirme aletleri ve yiyecekler vs. için önemli bir toplama aracıdır (Z4).</p>
<p>Konutun Kadın Tarafından Nasıl Kullanıldığını Tanımlayan Nesnelere</p>	<p>Merdivenin önünde bir kapı olması merdivenin günlük hayatta kapısı kapalı kullanıldığını gösteriyor (Z6).</p> <p>Tüm odalarda Zemin ve tavanın ahşap kaplamalar olması görsel kaygıdan çok ısıyla ilgili bir kaygı olduğunu gösteriyor.</p> <p>Kapı üzerlerindeki kol ve kilitler gerektiğinde kilitlendiğini gösteriyor.</p> <p>Ocak yanında dolap oluşu ocak için gerekli malzemelerin burada biriktirildiğini gösteriyor (Z4).</p> <p>Ocağın yanında banyo olarak bir alan yapılmış olması yıkanırken sıcak bir alana ihtiyaç duyulduğunu ocak yanarken duş alındığını gösteriyor (Z4).</p> <p>Bahçede çeşme olması bahçe ile ilgili sulama işlerinin buradan görüldüğünü gösteriyor (B4).</p> <p>Bahçede bitkiler için özel peyzaj alanlarının ayrılması çiçeklere önem verildiğini ve onlarla ilgilenildiğini gösteriyor (B1, B2, B3).</p>

Tablo 8'in devamı

<p>Konuttaki Kadın İçin Engel, Bağlayıcı ve Ayırıcılar</p>	<p>Duvarlar iç mekan ve dış mekan ayrımını yapan iç mekanda odaların bölünmesini sağlayan duvarlar net bir sınırdır.</p> <p>Kapılar bu evlerde kapılar hem ayırıcı bir sınır ögesi hem de bağlayıcı bir görevi üstlenmektedir. Özellikle de müstemilata giden koridorun hem evin içerisinde bir kapısı hem de müstemilat ile bağlantı noktasında bir kapısı olması konutla müstemilat arasında hem keskin bir sınırın hem de bağlayıcı bir durumun olduğunu gösteriyor.</p> <p>Merdivenler alt ve üst katı bağlamakla birlikte, girişte önünde kapı olması nedeniyle hem de bir sınır ögesidir.</p> <p>Konutun girişinin taşlıktan 6 basamak yukarıya alınması da yaratılan kot farkı da hem ayırıcı hem de bağlayıcı bir görevdedir.</p> <p>Bahçedeki taşlık bölümündeki peyzaj alanlarının ayrımı da birer sınır ögesidir. Aynı şekilde konut içerisindeki doku farkları da sınırlar ve ayrımlar yaratmaktadır. Örneğin evin girişinde kadar taş bir malzemeye değerken eve girdiğimizde ahşap zeminlere geçiyoruz. Bu malzeme farkı içerisi ve dışarıyı arasındaki sınırı belirleyen bir durumdur.</p> <p>Konutta odaların sıcak veya soğuk olması da bir sınır oluşmaktadır. Kışın sıcak oda tercih edilmekte ve soğuk oda ile arasında bir sınır oluşmaktadır.</p> <p>Donatılar da elbette engel, bağlayıcı ve ayırıcı görevler üstlenmiştir. Fakat evin bu dönemdeki mobilyaları ile ilgili elimizde hiçbir veri yoktur.</p>
---	--

Tablo 9. Ergüney Evi orjinal planın davranış açısından okunması

ERGÜNEY EVİ	
Orjinal Planlar	 <p style="text-align: center;">ZEMİN KAT PLANI 1. KAT PLANI</p>
Orjinal Planın Mekan Örgütlenmesi <p>Fotoğraf 2.1.: Bahçe Giriş Demir Kapısı</p> <p>Fotoğraf 2.2.: Konut Gipişi</p>	<p>Zemin kat evin temel yaşam birimidir. Sofa bu evlerde konutun en belirleyici öğedir (Z1, K1). Odalar çok işlevlidir ve odadan odaya açılan kapılar ve geçişler konutun içinde belli bir hareketliliğe olanak sağlar (Z3, Z4, K2, K3, K4, K5).</p> <p>Demir bahçe kapısı konutun giriş merdivenlerini ve giriş kapısını karşılayan eksendedir. Taşlıkta yer yer kademelerle çevrilmiş peyzaj alanları vardır. Konutu sınırlayan sağ taraftaki bahçe duvarı (D2) tarafında süs bitkileri için küçük bir peyzaj alanı vardır.</p> <p>Konutun giriş kapısı taşlık zemininden 14 basamak yukarıdadır (D1,D2). D1 kısmının altına bir sarnıç vardır. Evin su ihtiyacının karşılandığı bu sarnıç duvarına bitişik bir çeşme bulunur (D1) (Fotoğraf 2.2.).</p> <p>Merdivenle evin girişine ulaşıldığında, demirden oldukça yüksek, çift kanatlı bir kapı ile karşılaşılıyor. Kapının iki yanında dar uzun hem ışık hem de görsel amaçlı yapılmış pencereler buluyor (Fotoğraf 2.3.).</p> <p>Konut içerisinde 3.60 ları bulan yüksek tavanlı, çift kanatlı ve 3.10 m'lik gösterişli kapılar bulunuyor.</p> <p>Zemin katta bir duvarında ocak ve yanında kapaklı dolaplar bulunan iki oda bulunmaktadır (Z2, Z4). Bu odadan geçiş bulunan bir alan var ve bu alan o dönemde depo olarak kullanılıyor olmalıdır (Z5). Evin eskiden bir müştemilatı olduğu için mutfak daha önce bu müştemilatla olmalıdır. Bu ocaklı oda daha çok basit pişirme ve ısıtma işlemlerinde ve ısınma işlevinde kullanılıyor olmalıdır.</p>

Tablo 9'un devamı

 <p>Fotoğraf 2.3.: Konut Giriş Kapısı</p>	<p>Girşin solundaki büyük odanın (Z2) içinden sadece bu odadan geçilen, asıl odadan biraz daha küçük boyutlu bir oda daha vardır (Z3). Bu durum evde işlevsel bir esneklik sağlıyor.</p> <p>Büyük oda (Z3) o dönemde salon olarak kullanılıyor olmalıdır.</p> <p>Merdivenin alt kısmı tuvalet olarak kullanılıyor ve tuvaletin kapısı da evin diğer tüm odalarında olduğu gibi gösterişli bir kapıya sahip (Z6, Z7).</p> <p>Üst katta dar ve odaları birbirine bağlamanın dışında farklı bir işlevde kullanılmayan bir koridor bulunmakta (K1).</p> <p>Üst kattaki odaların hepsi yatak odası olarak tasarlanmış toplamda koridora kapısı olan 3 oda var (K2, K4, K5). Koridora kapısı olmayan, 1 oda var (K3). Odaların hepsi birbirine geçişli bir şekilde tasarlanmıştır. Tüm odalar birbirine açılmaktadır.</p> <p>Konutun bir müştemilatı olduğunu biliyoruz fakat müştemilat ile ilgili elimizde herhangi bir veri bulunmamaktadır.</p>
<p>Konut Kadını Ne Yapmaya Zorluyor ya da Olanaklı Kılıyor?</p>	<p>Konut kadını ısınmak için odadan odaya bağlantılı bir biçimde yaşamaya zorluyor. Isınması istenen oda bu şekilde ısıtılıyor, istenmeyen kapatılabiliyor. Ev çok yüksek tavanlı ve geniş olduğu için bu uygulama sayesinde ev daha kolay ısıtılıyor.</p> <p>Konutta yemekler müştemilatta çalışan kadınlar tarafından hazırlanıyor olmalıdır. Ya da evin hanımı yemekleri yaparken müştemilattaki kadınlar da ona yardımcı oluyordur.</p> <p>Dostlar yemeğe ya da çaya davet edildiğinde muhtemelen güzel havalarda zemin kattaki büyük odada ağırlanıyorlardı (Z3) soğuk havalarda ise ocaklı odalarda ağırlanıyor olabilir (Z2, Z4).</p> <p>Ev sakinleri yemeklerini büyük oda ya da ocaklı odada yiyor olmalıdır (Z2, Z3, Z4).</p> <p>Bulaşık yıkama eylemi bugün yerinde bulunmayan müştemilatta gerçekleştiriliyor olmalıdır. Muhtemelen müştemilat ocağında ısıtılan su ile bulaşıklar yıkaniyordu.</p> <p>Kişisel bakım ve hijyene yönelik eylemler için alt katta tuvalet var (Z6, Z7).</p> <p>Giyinme ve soyunma üst kattaki yatak odalarında gerçekleştiriliyor olmalıdır (K2, K3, K4, K5).</p>

Tablo 9'un devamı

 <p>Fotoğraf 2.4.: Konut Merdivenleri</p>	<p>Bebek ve çocukların bakım ve beslenmeleri 1.kattaki yatak odalarında gerçekleştiriliyor olmalıdır. Bunun dışında da gün içerisinde alt kattaki ocaklı odalarda da bakılıyor olmalıdır (K2, K3, K4, K5, Z4).</p> <p>Bu evde hasta ve yaşlı bir bireyin evin her noktasını aktif kullanmadığını düşünebiliriz. Hasta kişi ya sürekli alt kattadır kapılarla ayrılmış küçük odada bir odası vardır böylece merdiveni de çıkmak zorunda kalmaz, ya da gün içinde çoğunlukla üst kattadır (K2, K3, K4, K5, Z4).</p> <p>Kadınlar el işlerini, basit giysi onarımı gibi işlerini gün içerisinde bahçede, sofada yada zemin kattaki odalardan birinde yapıyordur (D1, D2, Z1, Z2, Z3, Z4).</p> <p>Sohbet etme, müzik dinleme, enstruman çalma, birşeyler okuma gibi aktiviteler de yine gün içerisinde alt kattaki ocaklı odada yada kalabalıkken büyük odada, güzel havalarda evin bahçesinde yada herkesin kendi odasında gerçekleştiriyor olabileceği aktiviteler (D1, D2, Z1, Z2, Z3, Z4).</p> <p>Konut sahipleri yatılı konuk ağırladıklarında onları üst kattaki boş olan odalardan birinde ağırlayabilir. Ama bu ebeveyn odasının koridora kapısı olmayan odasında değildir büyük ihtimalle. Ya da alt kattaki odalarda ağırlanabilir (Z3, Z4, K2, K5).</p>
 <p>Fotoğraf 2.5.: Konut Tavan Detayı</p>	<p>Diğer kolektif sosyal etkinlikler (düğün, nişan, parti, cenaze vs.) bahçede veya zemin kattaki büyük odada ve ocaklı odada yapılıyor olmalıdır (D1, D2, Z3, Z4).</p> <p>Bireysel dinsel etkinlik evdeki odaların tümünde yapılıyor olabilir. Ama genellikle üst kat yatak odalarında yada alt kattaki daha gizli olan odada yapılıyor olmalıdır (Z4, K2, K3, K4, K5).</p> <p>Evcil hayvanlarla ilgili uğraşlar vb. Bahçede yapılıyor olmalıdır.</p> <p>Evde çamaşırlar bugün yerinde bulunmayan müstemilattaki çamaşırlık bölümünde yıkanıyor olmalıdır.</p> <p>Konutta günlük erzaklar yiyecek kapları ocaklı odanın dolaplarındada depolama yapılıyor. Evin bodurumu da bu amaçlı kullanılıyor olabilir.</p> <p>Yakacak vs. bodrum katlarda depolanıyor olmalıdır.</p> <p>Giysi depolamak için üst kattaki yatak odalarında özel mobilyalar kullanılıyor olmalıdır (Z2, Z3, Z4, Z5).</p> <p>Temizlik malzemeleri daha çok müstemilatta ya da bodrum katta depolanıyor olmalıdır. Bahçelik malzemeleri bodrum katta depolanıyor olmalıdır.</p>

Tablo 9'un devamı

<p>Konut Kadını ne Görmeye, Duymaya ve Neye dokunmaya Zorluyor / Olanak Tanıyor?</p>	<p>Kadın sıcak bir malzeme olan ahşap üzerinde ve kendi seçimi olan halılar üzerinde yürüyor. Odadan odaya geçerken ahşap kapılara dokunuyor.</p> <p>Yüksek bahçe duvarları kadının çevresinden izole ediyor. Bahçede zaman geçiren kadının etrafıyla görsel iletişimi büyük ölçüde kesik evin iki tarafında büyük bahçe duvarlarını görüyor (Fotoğraf 2.1.).</p> <p>Eve girildiği anda evin üst kat yatak odalarına giden merdivenlerin görünmesini engelleyen bir kapı var. Eve giren gişi direkt olarak bu merdiveni göremiyor (Fotoğraf 2.4.).</p>
<p>Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Ögeler</p>	<p>Evin zemin kattan yüksek oluşu kadının bahçeyi kullanım biçimini etkiliyor olmalıdır (D1, D2).</p> <p>Çeşmenin taşlıkta olması, suyun buradan getiriliyor olması günlük yaşam biçimini etkileyen bir etken olmalıdır (D1).</p> <p>Konutun iki katlı olması kadının yaşam biçimini günlük yaşamı ve özel yaşamı olarak ikiye ayırabilmesini sağlıyor ve kadın alt katı günlük yaşam alanı üst katı ise özel yaşam alanı olarak kullanıyor.</p> <p>Konut içerisinde yaşanan duruma göre kapıları kapatıp açarak konutun büyütülüp küçültülebiliyor, ya da iletişim yollarının açılıp kapatılabiliyor olması kadının tepkisini etkileyen bir durum olmalıdır.</p> <p>Ocağın olduğu odanın daha küçük olması günlük yaşamda kolay ısınması nedeniyle buranın tercih edildiğini gösteriyor. Ocağın varlığı kadının günlük oturma, uzanma, yemek yeme, el işleriyle uğraşma gibi aktivitelerinde burayı tercih etmesine neden oluyor.</p>
<p>Konutta Kadın İçin Önemli Nesnelere, Engellere ve Çevresel Özelliklere</p>	<p>Kapıların üzerinde havalandırma boşlukları olması ve bu sayede bütün evin nefes alabiliyor olması kadın için önemli bir detaydır (Fotoğraf 2.6.).</p> <p>Merdivenin bir kapı ile kapalı olması ve böylece günlük işler ile özel yaşamın karışmıyor olması kadın için önemli olmalıdır (Fotoğraf 2.4.).</p> <p>Su bu evlerde büyük önem verilen, tasarımı etkileyen bir ayrıntıdır. Sarnıç yapılabilmesi için ev zeminden 5-6 basamak kadar yukarıda yapılmıştır. Bahçedeki sarnıç yaşamı büyük ölçüde kolaylaştırıyor olmalıdır (D2).</p>

Tablo 9'un devamı

 <p>Fotoğraf 2.6.: Kapı Havalandırma Detayı</p> <p>Fotoğraf 2.7.: Dolap Detayı</p>	<p>Odaların birbiri içinde geçişli olması kadının konutu gerektiğinde büyütmesi örneğin bir düğün cenaze vs. gibi durumlarda güzel bir ayrıntıdır.</p> <p>Evlerin bodrum katlarının varlığı yakacakların, yiyeceklerin vs. saklanması için önemli bir detaydır.</p> <p>Zeminlerin ahşap malzemeden olması evin daha sıcak olmasını sağlamaktadır.</p> <p>Ocak yanında bulunan duş alma yeri sayesinde sıcak bir ortamda yıkanabilmektedir.</p> <p>Ocaklı odalar ısınma, ufak teşek şeyler pişirme ısıtma gibi işlemler için önemlidir (Z2, Z3, K4).</p> <p>Demir kapılar ve kilit sistemleri güvenliğe önem verdiklerini göstermektedir. Oda kapılarının kilitli olması önemlidir. Gerektiğinde geçişi engeller ve mahremiyeti sağlar (Fotoğraf 2.1., Fotoğraf 2.3.).</p> <p>Tavanların ahşap kaplı olması hem görsel güzellik hemde ısınma kolaylığı açısından önemlidir (Fotoğraf 2.5.).</p> <p>Ocak yanındaki dolap günlük kullanılan malzemelerin depolanması için önemlidir (Fotoğraf 2.7.).</p>
<p>Konutun Kadın Tarafından Nasıl Kullanıldığını Tanımlayan Nesnelere</p>	<p>Merdivenin önünde bir kapı olması merdivenin günlük hayatta kapısı kapalı kullanıldığını gösteriyor (Fotoğraf 2.4.).</p> <p>Tüm odalarda zemin ve tavanın ahşap kaplamalar olması görsel kaygıdan çok ısıyla ilgili bir kaygı olduğunu gösteriyor (Fotoğraf 2.5.).</p> <p>Kapı üzerlerindeki kol ve kilitler gerektiğinde kilitlendiğini gösteriyor.</p> <p>Ocak yanında dolap oluşu ocak için gerekli malzemelerin burada biriktirildiğini gösteriyor (Fotoğraf 2.7.).</p> <p>Ocağın yanında banyo olarak bir alan yapılmış olması yıkanırken sıcak bir alana ihtiyaç duyulduğunu ocak yanarken duş alındığını gösteriyor.</p>

Tablo 9'un devamı

Konuttaki Kadın İçin Engel, Bağlayıcı Ve Ayırıcılar	<p>Duvarlar iç mekan ve dış mekan ayrımını yapan iç mekanda odaların bölünmesini sağlayan net bir sınırdır.</p> <p>Kapılar bu evlerde kapılar hem ayırıcı bir sınır ögesi hem de bağlayıcı bir görevi üstlenmektedir.</p> <p>Merdivenler alt ve üst katı bağlamakla birlikte, girişte önünde kapı olması nedeniyle hem de bir sınır ögesidir.</p> <p>Konutun girişinin taşlıktan 14 basamak yukarıya alınması da yaratılan kot farkı da hem ayırıcı hem de bağlayıcı bir görevdedir.</p> <p>Konutta odaların sıcak veya soğuk olması da bir sınır oluşmaktadır. Kışın sıcak oda tercih edilmekte ve soğuk odal ile arasında bir sınır oluşmaktadır.</p> <p>Donatılar da elbette engel, bağlayıcı ve ayırıcı görevler üstlenmiştir. Fakat evin bu dönemdeki mobilyaları ile ilgili elimizde hiçbir veri yoktur.</p>
--	--

Tablo 10. Akbay Evi orjinal planın davranış açısından okunması

AKBAY EVİ	
Orjinal Planlar	
	<p>ZEMİN KAT PLANI 1. KAT PLANI</p>
Orjinal Planın Mekan Örgütlenmesi	<p>Konutun demir bahçe kapısı konutun giriş merdivenlerini ve giriş kapısını karşılayan eksendedir (Fotoğraf 3.1.).</p> <p>Zemin kat evin temel yaşam birimidir. Konutun girişi ile sofayı bölen, girişi kademelendiren bir alan vardır (Z1). Konutun odaları birbirinden ayıran ve birbirine bağlayan oldukça uzun bir sofası vardır (Z2) (Fotoğraf 3.2.).</p> <p>Konut içerisinde bu alandaki diğer tüm evlerde olduğu gibi 3.60 ları bulan yüksek tavanlı, çift kanatlı ve 3.10 m'lik gösterişli kapılar bulunmaktadır.</p> <p>Zemin katta bir duvarında ocak ve yanında kapaklı dolaplar bulunan bir oda bulunmaktadır (Z4). Bu katta birbiri ile geçişli odalar yoktur. Zemin kat toplam 2 odadan oluşmaktadır. Diğer oda da salon olarak kullanılan büyük odadır (Z3).</p> <p>Merdivenin alt kısmındaki tuvalet diğer evlerde olduğu gibi bağımsız bir kapıya sahip değildir. Merdiven için açılan kapının yan tarafından küçük bir kapı ile tuvalete geçilmektedir (Z5), (Z6).</p> <p>Üst katta dar ve odaları birbirine bağlamanın dışında farklı bir işlevde kullanılmayan bir koridor bulunmaktadır (K1).</p> <p>Üst kattaki odaların hepsi yatak odası olarak tasarlanmış toplamda koridora kapısı olan 2 oda vardır (K2, K3). Koridora kapısı olmayan, 1 oda vardır (K4). Odaların hepsi birbirine geçişli bir şekilde tasarlanmıştır. Tüm odalar birbirine açılmaktadır.</p>
 <p>Fotoğraf 3.1.: Bahçe Demir Kapısı</p>	

Tablo 10'un devamı

<p>Konut Kadını Ne Yapmaya Zorluyor ya da Olanaklı Kılıyor?</p> <p>Fotoğraf 3.2.: Sofa Ara Kapısı</p>	<p>Bu konutta bodrum katın bir bölümü müştemilat olarak kullanılmıştır. Evin yemekleri burada yapılıyor, çamaşırları burada evde çalışan kadınlar tarafından yıkılıyor olmalıdır. Bodrumun diğer kısmı da kiler olarak kullanılıyor olmalıdır.</p> <p>Bodrum kattaki müştemilatla zemin katı ayıran bir kapı bulunmaktadır. Bu kapı sayesinde müştemilat hem eve çok yakın hem de gerektiğinde evin dışında tutlabilmektedir.</p> <p>Dostlar yemeğe ya da çaya davet edildiğinde muhtemelen güzel havalarda zemin kattaki büyük odada ağırlanıyorlardı (Z3) soğuk havalarda ise ocaklı odalarda ağırlanıyor olabilir (Z4).</p> <p>Ev sakinleri yemeklerini büyük oda ya da ocaklı odada yiyor olmalıdır (Z3, Z4).</p> <p>Kişisel bakım ve hijyene yönelik eylemler için alt katta tuvalet var (Z5, Z6).</p> <p>Giyinme ve soyunma üst kattaki yatak odalarında gerçekleştiriliyor olmalıdır (K2, K3, K4).</p> <p>Bebek ve çocukların bakım ve beslenmeleri 1.kattaki yatak odalarında gerçekleştiriliyor olmalıdır (K2, K3, K4). Bunun dışında da gün içerisinde alt kattaki ocaklı odalarda da bakılıyor olmalıdır (Z4).</p> <p>Bu evde hasta ve yaşlı bir bireyin evin her noktasını aktif kullanmadığını düşünebiliriz. Hasta kişi ya sürekli alt kattaki ocaklı odadadır, ya da gün içinde çoğunlukla üst kattadır (Z4, K2, K3, K4).</p> <p>Kadınlar el işlerini, basit giysi onarımı gibi işlerini gün içerisinde bahçede, sofada ya da zemin kattaki odalardan birinde yapıyordur (D1, Z3, Z4).</p> <p>Sohbet etme, müzik dinleme, enstrüman çalma, birşeyler okuma gibi aktiviteler de yine gün içerisinde alt kattaki ocaklı odada ya da kalabalıkken büyük odada, güzel havalarda evin bahçesinde ya da herkesin kendi odasında gerçekleştiriyor olabileceği aktiviteler (D1, Z3, Z4).</p> <p>Konut sahipleri yatılı konuk ağırladıklarında onları üst kattaki boş olan odalardan birinde çok büyük kalabalıklarda da çatı arasında ağırlanıyor olabilir (K2, K4, K5).</p> <p>Diğer kolektif sosyal etkinlikler (düğün, nişan, parti, cenaze vs.) bahçede veya zemin kattaki büyük odada yapılıyor olmalıdır.</p>
---	--

Tablo 10'un devamı

	<p>Bireysel dinsel etkinlik evdeki odaların tümünde yapılıyor olabilir. Ama genellikle üst kat yatak odalarında yada alt kattaki daha gizli olan odada yapılıyor olmalıdır.</p> <p>Evcil hayvanlarla ilgili uğraşlar vb. Bahçede yapılıyor olmalıdır.</p> <p>Konutta günlük erzaklar yiyecek kapları ocaklı odanın dolaplarında depolanıyordur. Evin bodurumu da bu amaçlı kullanılıyor olabilir. Yakacak vs. bodrum katlarda depolanıyor olmalıdır.</p> <p>Giysi depolamak için üst kattaki yatak odalarında özel mobilyalar kullanılıyor olmalıdır (K2, K3, K4).</p> <p>Temizlik malzemeleri daha çok bodrum katta depolanıyor olmalıdır. Bahçecilik malzemeleri bodrum katta depolanıyor olmalı.</p>
<p>Konut Kadını Ne Görmeye, Duymaya ve Neye Dokunmaya Zorluyor / Olanak Tanıyor?</p>	<p>Kadın sıcak bir malzeme olan ahşap üzerinde ve kendi seçimi olan halılar üzerinde yürüyor. Odadan odaya geçerken akşap kapılara dokunuyor.</p> <p>Yüksek bahçe duvarları kadının çevresinden izole ediyor. Bahçede zaman geçiren kadının etrafıyla görsel iletişimi büyük ölçüde kesik evin iki tarafında büyük bahçe duvarlarını görüyor.</p> <p>Eve girildiği anda evin üst kat yatak odalarına giden merdivenleri ve evin lavabolarını görmemizi engelleyen bir kapı var. Eve giren kişi direkt olarak bu merdiveni göremiyor.</p>
<p>Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Ögeler</p>	<p>Evin zemin kattan yüksek oluşu kadının bahçeyi kullanım biçimini etkiliyor olmalı.</p> <p>Çeşmenin taşlıkta olması, suyun buradan getiriliyor olması günlük yaşam biçimini etkileyen bir etken olmalıdır (D2).</p> <p>Konutun iki katlı olması kadının yaşam biçimini günlük yaşamı ve özel yaşamı olarak ikiye ayırabilmesini sağlıyor ve kadın alt katı günlük yaşam alanı üst katı ise özel yaşam alanı olarak kullanıyor.</p> <p>Konut içerisinde yaşanan duruma göre kapıları kapatıp açarak konutun büyütülüp küçültülebiliyor, ya da iletişim yollarının açılıp kapatılabiliyor olması kadının tepkisini etkileyen bir durumdur.</p> <p>Ocağın olduğu odanın daha küçük olması günlük yaşamda kolay ısınması nedeniyle buranın tercih edildiğini gösteriyor. Ocağın varlığı kadının günlük oturma, uzanma, yemek yeme, el işleriyle uğraşma gibi aktivitelerinde burayı tercih etmesine neden oluyor (Z4).</p>

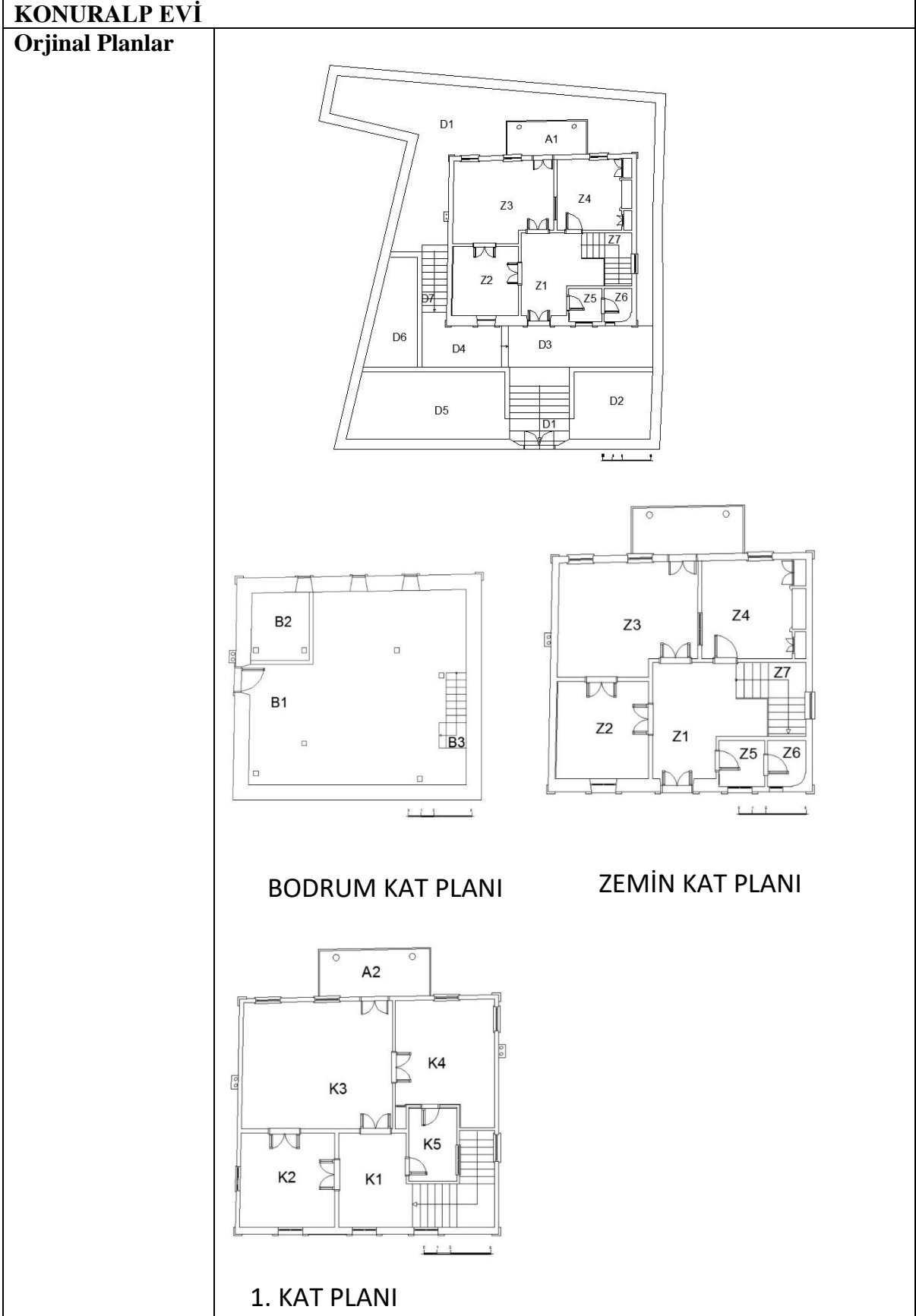
Tablo 10'un devamı

Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Ögeler	<p>Konutun girişte önce bir boşluğa (Z1) daha sonra sofaya açılması (Z2) mahremiyet açısından kadını etkileyen bir ayrıntı olmalı.</p> <p>Konutun bodruma inen merdivenin konut içerisinden olması kadının bodrum katı kullanma biçimini etkiliyor ve daha sık kullanmasını sağlıyor olmalıdır.</p>
Konutta Kadın İçin Önemli Nesnelere, Engeller ve Çevresel Özellikler	<p>Kapıların üzerinde havalandırma boşlukları olması ve bu sayede bütün evin nefes alabiliyor olması önemlidir.</p> <p>Merdivenin bir kapı ile kapalı olması ve böylece günlük işler ile özel yaşamın karışmıyor olması önemlidir.</p> <p>Su, bu evlerde büyük önem verilen bir ayrıntıdır ve çok önemlidir.</p> <p>Şenlik kısmının varlığı günlük sofraya ihtiyacının bahçeden karşılanabiliyor olması bakımından kadın için önemlidir.</p> <p>1.katta odaların kapılarının istenilen durumda açılıp istenilen durumda kapatılıyor olması özellikle de ısınma durumunda çok önemlidir.</p> <p>Bodrum katın bir kısmının müştemilat bir kısmının kiler olarak kullanılıyor olması önemli bir durumdur. Bodrumdan bahçeye çıkan bir kapı daha vardır ve bu sayede müştemilatta çalışanlar evin içine girmeden bahçeden işini halledebilir. Gerektiğinde de üst katlara çıkarak işlerini yapabilir. Bu hem yakın hem uzak olma durumu evin kadınının mahremiyet açısından önemlidir.</p> <p>Merdivenin üstündeki boşluğun diğer evlere nazaran daha geniş olması buranın depo amaçlı kullanılmasının dışında bazı özel durumlarda misafir ağırlama amacıyla da kullanılabilmesini sağlıyor. İstenildiği zaman bir odanın daha yaratılabiliyor olması kadın için önemlidir (K5).</p> <p>Evlerin bodrum katlarının varlığı da yine yakacakların vs. saklanması, yiyeceklerin depolanması açısından önemli bir detaydır.</p> <p>Zeminlerin ahşap malzemedendir olması evin daha sıcak olmasını sağlamıştır.</p> <p>Ocak yanında bulunan duş alma yeri sayesinde sıcak bir ortamda yıkanabilmişlerdir.</p> <p>Odadaki ocak ısınma, ufak tefek şeyler pişirme, ısıtma gibi işlemler için önemlidir.</p> <p>Demir kapılar ve kilit sistemleri güvenliğe önem verdiklerini göstermektedir. Oda kapılarının kilitli olması önemlidir. Gerektiğinde geçişi engeller ve mahremiyeti sağlar.</p>

Tablo 10'un devamı

	<p>Tavanların ahşap kaplı olması hem görsel güzellik hemde ısınma kolaylığı açısından önemlidir.</p> <p>Ocak yanındaki dolap ocağın kullanılacak kadar odununun depolanması, basit bishirme aletleri ve yiyecekler vs. için önemli bir toplama aracıdır.</p>
<p>Konutun Kadın Tarafından Nasıl Kullanıldığını Tanımlayan Nesnelere</p>	<p>Merdivenin önünde bir kapı olması merdivenin günlük hayatta kapısı kapalı kullanıldığını gösteriyor (Z7).</p> <p>Tüm odalarda zemin ve tavanın ahşap kaplamalar olması görsel kaygıdan çok ısıyla ilgili bir kaygı olduğunu gösteriyor.</p> <p>Kapı üzerlerindeki kol ve kilitler gerektiğinde kilitlendiğini gösteriyor.</p> <p>Ocak yanında dolap oluşu ocak için gerekli malzemelerin burada biriktirildiğini gösteriyor (Z4).</p> <p>Ocağın yanında banyo olarak bir alan yapılmış olması yıkanırken sıcak bir Alana ihtiyaç duyulduğunu ocak yanarken duş alındığını gösteriyor (Z4).</p>
<p>Konuttaki Kadın İçin Engel, Bağlayıcı Ve Ayırıcılar</p>	<p>Duvarlar iç mekan ve dış mekan ayrımını yapan iç mekanda odaların bölünmesini sağlayan bir sınırdır.</p> <p>Kapılar bu evlerde kapılar hem ayırıcı bir sınır ögesi hem de bağlayıcı bir görevi üstlenmektedir. Özellikle bodrum katta bulunan müstemilatta bulunun kapı konutla müstemilatı ayıran ve bağlayan detaydır.</p> <p>Merdivenler alt ve üst katı bağlamakla birlikte, girişte önünde kapı olması nedeniyle hem de bir sınır ögesidir.</p> <p>Konutun girişinin taşlıktan yukarıya alınması da yaratılan kot farkı da hem ayırıcı hem de bağlayıcı bir görevdedir.</p> <p>Bahçedeki taşlık bölümündeki peyzaj alanlarının ayrımı da birer sınır ögesidir.</p> <p>Konuttta odaların sıcak veya soğuk olması da bir sınır oluşmaktadır. Kışın sıcak oda tercih edilmekte ve soğuk odal ile arasında bir sınır oluşmaktadır.</p> <p>Donatılar da elbette engel, bağlayıcı ve ayırıcı görevler üstlenmiştir. Fakat evin bu dönemdeki mobilyaları ile ilgili elimizde hiçbir veri yoktur.</p>

Tablo 11. Konuralp Evi orjinal planının davranış açısından okunması

Tablo 11'in devamı

<p>Orjinal Planın Mekan Örgütlenmesi</p> <p>Ftotoğraf 4.1.: Bahçe Giriş Kapısı Dış Görünüşü</p> <p>Ftotoğraf 4.2.: Bahçe Giriş Kapısı İç Görünüşü</p>	<p>Konutun demir bahçe kapısı konutun giriş merdivenlerini ve giriş kapısını karşılayan eksendedir (D1) (Fotoğraf 4.1., Fotoğraf 4.2.).</p> <p>Konut bahçe kotunun altında bulunduğu için şenlik konuttan yüksekte dolayısıyla sarnıç şenlik duvarındadır (D2).</p> <p>Zemin kat evin temel yaşam birimidir. Konutun odaları birbirinden ayıran ve birbirine bağlayan bir sofası vardır (Z1).</p> <p>Konutun merdiveni de diğer konutlardan farklı olarak kapı ile gizlenmemiştir. Konuta giren kişi merdiveni hemen görebilmektedir (Z7) (Fotoğraf 4.4.).</p> <p>Merdivenin alt kısmındaki tuvalet diğer evlerde olduğu gibi bağımsız bir kapıya sahip değildir. Merdiven için açılan kapının yan tarafından küçük bir kapı ile tuvalte geçilmektedir (Z5, Z6).</p> <p>Merdivenin alt kısmından açılan küçük bir kapı ve dar merdivenlerle bodrum kata iniliyor (B3). Buradan konut içerisinden bodrum kata inişin çok aktif kullanılmadığını, ihtiyaca göre nadiren bodrum kata inildiği değerlendirmesine varıyoruz (B1, B2).</p> <p>Konuralp Evi'nde Zeytinlik Mahallesi'nin genel karakteri olan balkonlu cephe düzeninden farklı olarak balkonun girişin üst kısmında değil, girişin karşısındaki cephede zemin kat ve 1. Kat olmak üzere iki katta uygulandığını görüyoruz (A1, A2). Bunun nedeni büyük ihtimalle konutun giriş cephesindense karşı cephesinin deniz manzarasına bakmasıdır. Böylece manzara konutun içerisine davet edilmiştir. Buradan bölgede konut tasarımında tip plan üzerinden gidilse de arazinin şekline ve konutun ihtiyacına göre tasarımda değişikliklerin yapıldığını görüyoruz (Fotoğraf 4.3.).</p> <p>1. katta dar ve odaları birbirine bağlamanın dışında farklı bir işlevde kullanılmayan bir sofa bulunmaktadır (K1).</p> <p>1. kattaki odaların hepsi yatak odası olarak tasarlanmış toplamda koridora kapısı olan 2 oda vardır (K2, K3). Koridora kapısı olmayan, 1 oda vardır (K4). Odaların hepsi birbirine geçişli bir şekilde tasarlanmıştır. Tüm odalar birbirine açılmaktadır.</p> <p>Çatı arası odası fazla eşyaların depolandığı bir alan olarak değerlendirilmiştir (K5).</p>
---	---

Tablo 11'in devamı

<p>Konut Kadını Ne Yapmaya Zorluyor ya da Olanaklı Kılıyor?</p> <p>Fotoğraf 4.3.: Konutun Giriş Cephesi</p>	<p>Dostlar yemeğe ya da çaya davet edildiğinde muhtemelen güzel havalarda zemin kattaki büyük odada ağırlanıyorlardı (Z3) soğuk havalarda ise ocaklı odalarda ağırlanıyor olabilir (Z4).</p> <p>Ev sakinleri yemeklerini büyük oda ya da ocaklı odada yiyor olmalıdır (Z3, Z4).</p> <p>Kişisel bakım ve hijyene yönelik eylemler için alt katta tuvalet var (Z5, Z6).</p> <p>Giyinme ve soyunma üst kattaki yatak odalarında gerçekleştiriliyor olmalıdır (K2, K3, K4).</p> <p>Bebek ve çocukların bakım ve beslenmeleri 1.kattaki yatak odalarında gerçekleştiriliyor olmalıdır (K2, K3, K4). Bunun dışında da gün içerisinde alt kattaki odalarda da bakılıyor olmalıdır (Z2, Z3, Z4).</p> <p>Hasta ve yaşlı bir bireyin evin her noktasını aktif kullanmadığını düşünebiliriz. Hasta kişi ya sürekli alt kattaki ocaklı odadadır (Z4), ya da gün içinde çoğunlukla üst kattadır (K2, K3, K4).</p> <p>Kadın el işlerini, basit giysi onarımı gibi işlerini gün içerisinde bahçede (D2, D3, D4, D5), balkonda (A1), sofada ya da zemin kattaki odalardan birinde yapıyordur (Z2, Z3, Z4).</p> <p>Sohbet etme, müzik dinleme, enstrüman çalma, birşeyler okuma gibi aktiviteler de yine gün içerisinde alt kattaki ocaklı odada (Z4) ya da kalabalıkken büyük odada (Z3), güzel havalarda evin bahçesinde (D2, D3, D4, D5) ya da herkesin kendi odasında gerçekleştiriyor olabileceği aktiviteler (K2, K3, K4).</p> <p>Konut sahipleri yatılı konuk ağırladıklarında onları üst kattaki boş olan odalardan birinde ağırlanıyor olabilir (K2, K4).</p> <p>Diğer kolektif sosyal etkinlikler (düğün, nişan, parti, cenaze vs.) bahçede veya zemin kattaki büyük odada yapılıyor olmalıdır (D2, D3, D4, D5, Z2, Z3, Z4).</p> <p>Bireysel dinsel etkinlik evdeki odaların tümünde yapılıyor olabilir. Ama genellikle üst kat yatak odalarında ya da alt kattaki daha gizli olan odada yapılıyor olmalıdır (K3, K4).</p> <p>Evcil hayvanlarla ilgili uğraşlar vb. bahçede yapılıyor olmalıdır (D1, D2, D3, D4, D5, D6).</p>
---	--

Tablo 11'in devamı

 <p>Fotoğraf 4.4.: Merdiven</p>	<p>Konutta günlük erzaklar yiyecek kapları ocaklı odanın dolaplarında depolama yapılmaktadır (Z4). Evin bodurumu da bu amaçlı kullanılıyor olmalıdır (B1, B2).</p> <p>Yakacak vs. bodrum katlarda depolanıyor olmalıdır (B1, B2)..</p> <p>Giysi depolamak için üst kattaki yatak odalarında özel mobilyalar kullanılıyor olmalıdır (K2, K3, K4).</p> <p>Temizlik malzemeleri daha çok bodrum katta depolanıyor olmalıdır (B1, B2).</p> <p>Bahçelik malzemeleri de yine bodrum katta depolanıyor olmalı (B1, B2).</p>
<p>Konut Kadını ne Görmeye, Duymaya ve Neye dokunmaya Zorluyor / Olanak Tanıyor?</p>	<p>Kadın sıcak bir malzeme olan ahşap üzerinde ve kendi seçimi olan halılar üzerinde yürüyor. Odadan odaya geçerken ahşap kapılara dokunuyor.</p> <p>Yüksek bahçe duvarları kadını konutun giriş cephesinden ve yan cephelerden izole ediyor. Fakat girişin karşı cephesinde ise kadın her gün deniz manzarası ile karşılaşılıyor.</p> <p>Bahçe kapısı ile evin girişi arasında kalan bölümde taşlık vardır. Burada taş bir zemine değen kadın konuta girdiğinde ahşap malzemeye değiyor.</p>
<p>Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Öğeler</p>	<p>Evin bahçe kotundan alçak oluşu kadının bahçeyi kullanım biçimini etkiliyor olmalıdır (D2, D5).</p> <p>Taşlığın yanında şenlik olması taşlıkta sebze vs. yetiştirmek yerine bunları şenlikte yetiştirmesini (D1), bahçede daha peyzaj amaçlı süs bitkileri kullanmasına neden oluyor olmalıdır (D2, D3, D4, D5, D6).</p> <p>Çeşmenin taşlıkta olması, suyun buradan getiriliyor olması günlük yaşam biçimini etkileyen bir etken olmalıdır (D2).</p> <p>Konutun iki katlı olması kadının yaşam biçimini günlük yaşamı ve özel yaşamı olarak ikiye ayırabilmesini sağlıyor ve kadın alt katı günlük yaşam alanı üst katı ise özel yaşam alanı olarak kullanıyor olmalıdır.</p> <p>Ocağın olduğu odanın daha küçük olması günlük yaşamda kolay ısınması nedeniyle buranın tercih edildiğini gösteriyor. Ocağın varlığı kadının günlük oturma, uzanma, yemek yeme, el işleriyle uğraşma gibi aktivitelerinde burayı tercih etmesine neden oluyor olmalıdır (Z4).</p>

Tablo 11'in devamı

<p>Konutta Kadın İçin Önemli Nesnelere, Engeller ve Çevresel Özellikler</p>	<p>Su bu evlerde büyük önem verilen bir ayrıntıdır ve çok önemlidir (D2).</p> <p>Şenlik kısmının varlığı günlük sofraya ihtiyacının bahçeden karşılanabiliyor olması bakımından kadın için önemlidir (D1).</p> <p>1. katta odaların kapılarının istenilen durumda açılıp istenilen durumda kapatılıyor olması özellikle de ısınma durumunda çok önemlidir (Z2, Z3, Z4).</p> <p>Evlerin bodrum katlarının varlığı da yine yakacakların vs. saklanması, yiyeceklerin depolanması açısından önemli bir detaydır (B1, B2).</p> <p>Zeminlerin ahşap malzemeden olması evin daha sıcak olmasını sağlamıştır.</p> <p>Ocak yanında bulunan duş alma yeri sayesinde sıcak bir ortamda yıkanabilmişlerdir (Z4).</p> <p>Odadaki ocak ısınma, ufak teşek şeyler pişirme ısıtma gibi işlemler için önemlidir (Z4).</p> <p>Tavanların ahşap kaplı olması hem görsel güzellik hemde ısınma kolaylığı açısından önemlidir.</p>
<p>Konutun Kadın Tarafından Nasıl Kullanıldığını Tanımlayan Nesnelere</p>	<p>Evin giriş katının bahçe kotundan aşağıda olması kadının bahçeyi kullanım biçimini etkiliyor olmalıdır. Bu konutta sarnıç hemen konutun girişinin önündedir.</p> <p>Tüm odalarda zemin ve tavanın ahşap kaplamalar olması görsel kaygıdan çok ısıyla ilgili bir kaygı olduğunu gösteriyor.</p> <p>Kapı üzerlerindeki kol ve kilitler gerektiğinde kilitlendiğini gösteriyor.</p> <p>Ocak yanında dolap oluşu ocak için gerekli malzemelerin burada biriktirildiğini gösteriyor.</p> <p>Ocağın yanında banyo olarak bir alan yapılmış olması yıkanırken sıcak bir alana ihtiyaç duyulduğunu ocak yanarken duş alındığını gösteriyor.</p>

Tablo 11'in devamı

<p>Konuttaki Kadın İçin Engel, Bağlayıcı ve Ayırıcılar</p>	<p>Duvarlar iç mekan ve dış mekan ayrımını yapan iç mekanda odaların bölünmesini sağlayan bir sınırdır.</p> <p>Kapılar bu evlerde kapılar hem ayırıcı bir sınır ögesi hem de bağlayıcı bir görevi üstlenmektedir.</p> <p>Merdivenler alt ve üst katı bağlayıcı unsur durumundadır.</p> <p>Konutun girişinin taşlıktan yukarıya alınması da yaratılan kot farkı da hem ayırıcı hem de bağlayıcı bir görevdedir.</p> <p>Bahçedeki taşlık bölümündeki kademelenme, şenlik bölümünün ve peyzaj alanlarının ayrımı da birer sınır ögesidir.</p> <p>Konutta odaların sıcak veya soğuk olması da bir sınır oluşmaktadır. Kışın sıcak oda tercih edilmekte ve soğuk oda ile arasında bir sınır oluşmaktadır.</p> <p>Donatılar da elbette engel, bağlayıcı ve ayırıcı görevler üstlenmiştir. Fakat evin bu dönemdeki mobilyaları ile ilgili elimizde hiçbir veri yoktur.</p>
---	---

Tablo 12. Özbek Evi orjinal planın davranış açısından okunması

ÖZBEK EVİ	
Orjinal Planlar	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> ZEMİN KAT PLANI 1.KAT PLANI </div>
Orjinal Planın Mekan Örgütlenmesi	<p>Konutun Demir bahçe kapısı konutun giriş merdivenleri ile aynı ekseninde değildir. Konutun yan cephesinde konuta giriliyor (Fotoğraf 5.1.). 14 basamaklı bir merdiven sayesinde evin giriş kapısına ulaşıyor. Diğer birçok evde olduğu gibi bu merdivenin altı sarnıç olarak tasarlanmış (D1).</p> <p>Zemin kat evin temel yaşam birimidir. Zemin katta bir duvarında ocak ve yanında kapaklı dolaplar bulunan iki oda bulunmaktadır (Z3). Bu katta (Z2) ile (Z3) birbiriyle geçişlidir fakat her odanın koridora kapısı bulunmaktadır.</p> <p>Merdivenin alt kısmındaki tuvalet diğer evlerde olduğu gibi bağımsız bir kapıya sahip değildir. Merdiven için açılan kapının yan tarafından küçük bir kapı ile tuvalte geçilmektedir (Z5, Z6, Z9).</p> <p>1.katta geniş bir sofa var (K1). 3 odanın bulunduğu bu katta odalardan birinin koridora kapısı yok (K3) diğer ikisinin ise var (K2, K4).</p> <p>Merdivenin alt kısmı tuvalet olarak kullanılıyor ve tuvaletin kapısı da evin diğer tüm odalarında olduğu gibi gösterişli bir kapıya sahip (Z7).</p> <p>Konutun müştemilatı muhtemelen Bodrum kattadır. Bodrum katın evin içerisinden bir kapısı yoktur. Evin yemekleri müştemilatta evde çalıştırılan kadınlar tarafından pişiriliyor ve bu koridordan eve getiriliyordur. Müştemilat hem eve çok yakın bir mesafede hem de aslında evin dışında tutulan bir alan.</p> <p>1. katta geniş ve oturma odası gibi kullanılan bir sofa vardır. Sofa aynı zamanda odaları birbirine bağlamaktadır (K1).</p> <p>Çatıarası katı bu konutta yoktur.</p>

Fotoğraf 5.1.: Konut Giriş Cephesi

Tablo 12'nin devamı

<p>Konut Kadını Ne Yapmaya Zorluyor ya da Olanaklı Kılıyor?</p> <p>Fotoğraf 5.2.: Konut Şenlik Alanı</p>	<p>Dostlar yemeğe ya da çaya davet edildiğinde muhtemelen güzel havalarda zemin kattaki büyük odada ağırlanıyor (Z3) soğuk havalarda ise ocaklı odalarda ağırlanıyor olabilir (Z4).</p> <p>Ev sakinleri yemeklerini büyük oda, diğer odada ya da ocaklı odada yiyor olmalıdır (Z2), (Z3), (Z4).</p> <p>Kişisel bakım ve hijyene yönelik eylemler için zemin katta tuvalet var (Z5, Z6).</p> <p>Giyinme ve soyunma 1. kattaki yatak odalarında gerçekleştiriliyor olmalıdır (K2, K3, K4).</p> <p>Bebek ve çocukların bakım ve beslenmeleri 1.kattaki yatak odalarında gerçekleştiriliyor olmalıdır (K2, K3, K4). Bunun dışında da gün içerisinde zemin kattaki odalarda soğuk havada da özellikle ocaklı odada bakılıyor olmalıdır (Z2, Z3, Z4).</p> <p>Hasta ve yaşlı bir bireyin evin her noktasını aktif kullanmadığını düşünebiliriz. Hasta kişi ya sürekli zemin kattaki odalardadır, ya da gün içinde çoğunlukla 1. Kattadır (Z2, Z3, Z4, K2, K3, K4).</p> <p>Kadın el işlerini, basit giysi onarımı gibi işlerini gün içerisinde bahçede (D2), sofada ya da zemin kattaki odalardan birinde yapıyordur (Z1, Z2, Z3, Z4).</p> <p>Sohbet etme, müzik dinleme, enstrüman çalma, birşeyler okuma gibi aktiviteler de yine gün içerisinde zemin kattaki ocaklı odada yada kalabalıkken büyük odada (Z2, Z3, Z4), güzel havalarda evin bahçesinde (D2) ya da herkesin kendi odasında gerçekleştiriyor olabileceği aktiviteler (K2, K3, K4).</p> <p>Konut sahipleri yatılı konuk ağırladıklarında onları 1. kattaki boş olan odalardan birinde ağırlanıyor olabilir fakat bu oda muhtemelen koridora kapısı olan odadır (K4).</p> <p>Diğer kolektif sosyal etkinlikler (düğün, nişan, parti, cenaze vs.) bahçede veya zemin kattaki büyük odada yapılıyor olmalıdır (D2, Z2).</p> <p>Bireysel dinsel etkinlik evdeki odaların tümünde yapılıyor olabilir. Ama genellikle üst kat yatak odalarında yada alt kattaki daha gizli olan odada yapılıyor olmalıdır (D2, Z2, Z3, Z4, K2, K3, K4).</p> <p>Evcil hayvanlarla ilgili uğraşlar vb. Bahçede yapılıyor olmalıdır.</p>
--	---

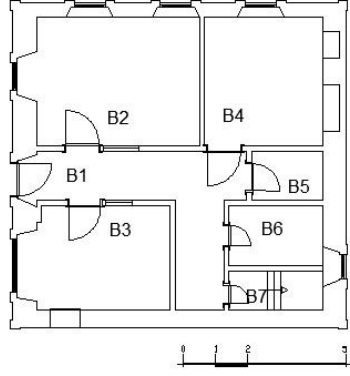
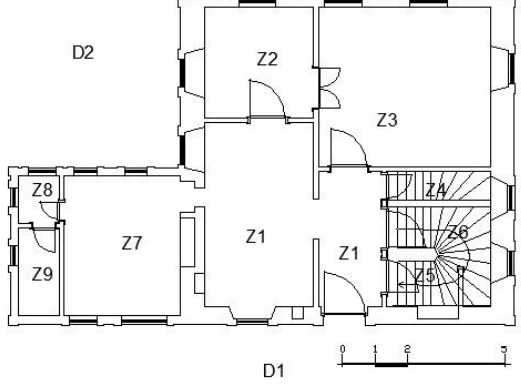
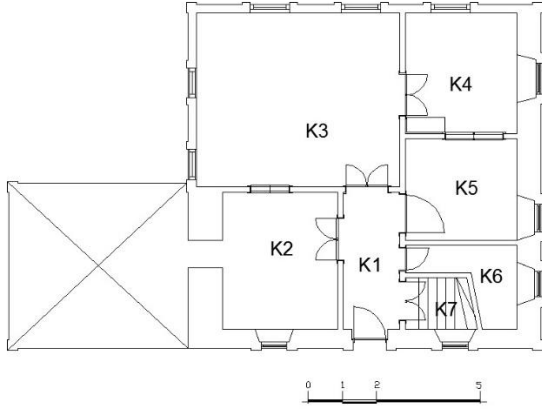
Tablo 12'nin devamı

	<p>Konutta günlük erzaklar yiyecek kapları ocaklı odanın dolaplarında depolama yapılmaktadır. Evin bodrumu da bu amaçlı kullanılıyor olabilir (Z3).</p> <p>Yakacak vs. bodrum katlarda depolanıyor olmalıdır.</p> <p>Giysi depolamak için üst kattaki yatak odalarında özel mobilyalar kullanılıyor olmalıdır (K2, K3, K4).</p> <p>Temizlik malzemeleri daha çok bodrum katta depolanıyor olmalıdır.</p> <p>Bahçecilik malzemeleri de yine bodrum katta depolanıyor olmalı.</p>
<p>Konut Kadını Ne Görmeye, Duymaya ve Neye dokunmaya Zorluyor / Olanak Tanıyor?</p>	<p>Kadın sıcak bir malzeme olan ahşap üzerinde ve kendi seçimi olan halılar üzerinde yürüyor. Odadan odaya geçerken ahşap kapılara dokunuyor.</p> <p>Konut giriş cephesi önü açık ve deniz gören bir biçimde tasarlanmış.</p> <p>Bahçe kapısı ile evin girişi arasında kalan bölümde büyükçe bir taşlık ve şenlik alanı vardır.</p> <p>Konutun iç merdiveni bir kapı ile kapatılmamıştır. Konuta girince karşıda merdiven görünmektedir (Z10).</p>
<p>Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Öğeler</p>	<p>Evin bahçe kotununun oldukça üzerinde olması kadının konutu kullanım biçimini ve dolayısıyla bahçe kullanımını değiştiriyor olmalıdır (D1, D2).</p> <p>Taşlığın yanında şenlik olması taşlıkta sebze vs. yetiştirmek yerine bunları şenlikte yetiştirmesini, bahçede daha peyzaj amaçlı süs bitkileri kullanmasına neden oluyor olmalıdır.</p> <p>Çeşmenin taşlıkta olması, suyun buradan getiriliyor olması günlük yaşam biçimini etkileyen bir etken olmalıdır.</p> <p>Konutun iki katlı olması kadının yaşam biçimini günlük yaşamı ve özel yaşamı olarak ikiye ayırabilmesini sağlıyor ve kadın azemin katı günlük yaşam alanı (Z1, Z2, Z3, Z4, Z5) 1. katı ise özel yaşam alanı olarak kullanıyor olmalıdır (K1, K2, K3, K4).</p> <p>Ocağın olduğu odanın daha küçük olması günlük yaşamda kolay ısınması nedeniyle buranın tercih edildiğini gösteriyor. Ocağın varlığı kadının günlük oturma, uzanma, yemek yeme, el işleriyle uğraşma gibi aktivitelerinde burayı tercih etmesine neden oluyor olmalıdır (Z3).</p>

Tablo 12'nin devamı

<p>Konutta Kadın İçin Önemli Nesnelere, Engeller ve Çevresel Özellikler</p>	<p>Su bu evlerde büyük önem verilen bir ayrıntıdır ve çok önemlidir.</p> <p>Şenlik kısmının varlığı günlük sofraya ihtiyacının bahçeden karşılanabiliyor olması bakımından kadın için önemlidir.</p> <p>Evlerin bodrum katlarının varlığı da yine yakacakların vs. saklanması, yiyeceklerin depolanması açısından önemli bir detaydır.</p> <p>Zeminlerin ahşap malzemeden olması evin daha sıcak olmasını sağlamıştır.</p> <p>Ocak yanında bulunan duş alma yeri sayesinde sıcak bir ortamda yıkanabilmişlerdir (Z4).</p> <p>Odadaki ocak ısınma, ufak teşek şeyler pişirme ısıtma gibi işlemler için önemlidir (Z4).</p> <p>Tavanların ahşap kaplı olması hem görsel güzellik hemde ısınma kolaylığı açısından önemlidir.</p>
<p>Konutun Kadın Tarafından Nasıl Kullanıldığını Tanımlayan Nesnelere</p>	<p>Tüm odalarda zemin ve tavanın ahşap kaplamalar olması görsel kaygıdan çok ısıyla ilgili bir kaygı olduğunu gösteriyor.</p> <p>Kapı üzerlerindeki kol ve kilitler gerektiğinde kilitlendiğini gösteriyor.</p> <p>Ocak yanında dolap oluşu ocak için gerekli malzemelerin burada biriktirildiğini gösteriyor (Z4).</p> <p>Ocağın yanında banyo olarak bir alan yapılmış olması yıkanırken sıcak bir Alana ihtiyaç duyulduğunu ocak yanarken duş alındığını gösteriyor (Z4).</p>
<p>Konuttaki Kadın İçin Engel, Bağlayıcı Ve Ayırıcılar</p>	<p>Duvarlar iç mekan ve dış mekan ayrımını yapan iç mekanda odaların bölünmesini sağlayan bir sınırdır.</p> <p>Kapılar hem ayırıcı bir sınır ögesi hem de bağlayıcı bir görevi üstlenmektedir.</p> <p>Merdivenler alt ve üst katı bağlayıcı unsur durumundadır.</p> <p>Konutun girişinin taşlıktan yukarıya alınması da yaratılan kot farkı da hem ayırıcı hem de bağlayıcı bir görevdedir.</p> <p>Bahçedeki taşlık bölümündeki peyzaj alanlarının ayrımı da birer sınır ögesidir.</p> <p>Konuttaki odaların sıcak veya soğuk olması da bir sınır oluşmaktadır. Kışın sıcak oda tercih edilmekte ve soğuk odalar ile arasında bir sınır oluşmaktadır.</p> <p>Donatılar da elbette engel, bağlayıcı ve ayırıcı görevler üstlenmiştir. Fakat evin bu dönemdeki mobilyaları ile ilgili elimizde hiçbir veri yoktur.</p>

Tablo 13. Osmanoğlu Evi orjinal planın davranış açısından okunması

OSMANOĞLU EVİ	
Orjinal Planlar	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>BODRUMKAT PLANI</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ZEMİN KAT PLANI</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>1. KAT PLANI</p> </div>
Orjinal Planın Mekan Örgütlenmesi	<p>Demir bahçe kapısı konutun giriş merdivenlerini ve giriş kapısını karşılayan eksendedir. Taşlık adı verilen bu alan, kareye yakın taş plakalardan oluşan düzgün bir yer döşemesine sahiptir. Taşlıkta yer yer taş kademelerle çevrilmiş peyzaj alanları vardır. Konutu sınırlayan sağ taraftaki bahçe duvarı tarafında süs bitkileri için küçük bir peyzaj alanı vardır. Taşlığın alt aşağısında büyükçe bir “şenlik” vardır (D2). Burası evin günlük sofraya ihtiyaçlarını karşılayacak sebzeler, meyve ağaçları ve yine süs bitkileri için ayrılmış bir alandır (D1).</p> <p>Konutun yan duvarına bitişik müstemilat vardır (Z7). Müstemilatta ikinci bir sanıç vardır. Sarnıçın yan duvarında bir çeşme ve çamaşırlık vardır (Z8, Z9). Çamaşırlar burada yıkanır. Büyük bir ocak ve yanlarında dolaplar vardır. Evin yemeği burada pişirilir. Tüm bu işler için evde bir veya daha fazla kadın çalışırıldığını biliyoruz.</p>

Tablo 13'ün devamı

 <p>Fotoğraf 6.1.: Konut Bahçe Duvarı ve Demir Kapısı</p>	<p>Evin giriş kapısı bahçe kotuyla aynı seviyededir (D1).</p> <p>Konut içeride de 3.60 ları bulan yüksek tavanlı, çift kanatlı ve 3.10 m'lik kapılarla gösterişini sürdürüyor.</p> <p>Girşin solundaki büyük odanın içinden (Z1) sadece bu odadan geçilen, asıl odadan biraz daha küçük boyutlu bir oda daha vardır (Z2). Bu durum evde işlevsel bir esneklik sağlıyor.</p> <p>Merdivenin alt kısmı tuvalet olarak kullanılıyor ve tuvaletin kapısı da evin diğer tüm odalarında olduğu gibi gösterişli bir kapıya sahip (Z5).</p> <p>Zemin kattan müştemilata geçen bir kapı var (Z7).</p> <p>1. katta dar ve odaları birbirine bağlamanın dışında farklı bir işlevde kullanılmayan bir koridor bulunmakta (K1).</p> <p>Koridora kapısı olan 3 oda var (K2, K3, K5). Koridora kapısı olmayan bir oda var (K4). Odaların hepsi birbirine geçişli bir şekilde tasarlanmıştır.</p> <p>Bu konutlarda merdiven boşluklarının bir şekilde değerlendirildiğini görüyoruz. Hemen hemen bütün tiplerde merdiven altı tuvalet, üstü de depo olarak değerlendirilmiş. Merdiven üzerindeki boşluk holden birkaç basamak yüksekte eşyaların vs. depolandığı bir alan olarak kullanılmış bu kısımdan çatıya geçiş de sağlanmıştır (K6, K7).</p>
<p>Konut Kadını Ne Yapmaya Zorluyor ya da Olanaklı Kılıyor?</p>	<p>Konut kadını ısınmak için odadan odaya bağlantılı bir biçimde yaşamaya zorluyor. Isınması istenen oda bu şekilde ısıtılıyor, istenmeyen kapatılabilir. Ev çok yüksek tavanlı ve geniş olduğu için bu uygulama sayesinde ev daha kolay ısıtılıyor.</p> <p>Konutta yemekle ilgili eylemler için konut bizi müştemilata yönlendiriliyor (Z7). Buradan bu evi kullanan insanların belli ritüellerde, belli zamanlarda yemek yediğini düşünebiliriz. Planlanan bir günlük yemek sistemi vardır ve ona uyulur. Evin yemekleri müştemilatta çalışan kadınlar tarafından hazırlanır. Ya da evin hanımı yemekleri yaparken müştemilattaki kadınlar da ona yardımcı olur. Muhtemelen günlük sebze ve meyveler şenlikten alınıp taşlıkta çeşmede yıkanıp daha sonra mutfaga getiriliyordur (D2). Mutfak kapları raflarda duruyor, yemek pişirilirken kullanılan malzemeler muhtemelen ocağa daha yakın bir noktada tutuluyordu. Salça, yağ, pirinç, şeker vs. gibi yemek yapanın hemen elinin altında bulunuyordu.</p> <p>Dostlar yemeğe ya da çaya davet edildiğinde muhtemelen güzel havalarda alt kattaki büyük odalardan birinde ağırlanıyorlardı (K2, K3).</p>

Tablo 13'ün devamı

	<p>Ev sakinleri yemeklerinizemin kattaki odalardan birinde olmalıdır (Z1, Z2, Z3). Müştemilatta çalışanlar yemeğini muhtemelen müştemilatta, mutfakta yiyordu (Z7).</p>
<p>Fotoğraf 6.2.: Bahçe Peyzaj Alanı</p>	<p>Bulaşık yıkama eylemi de yine müştemilatta gerçekleştiriliyor. Muhtemelen ocakta ısıtılan su ile bulaşıklar yıkıyor (Z8, Z9).</p> <p>Oturma için mobilya kullanılmıştır. Günlük oturma, uzanma eylemleri için de ocaklı oda tercih ediliyor olmalıdır. Büyük oda da daha özel zamnlarda konuk ağırlamada vs. kullanılıyor olmalıdır.</p> <p>Kişisel bakım ve hijyene yönelik eylemler için alt katta tuvalet var (Z5).</p> <p>Giyinme ve soyunma üst kattaki odalarda gerçekleştiriliyordur (K2, K3, K4, K5).</p>
	<p>Bebek ve çocukların bakım ve beslenmeleri odaların birbirine açılması durumu muhtemelen bir annenin bebeği ya da küçük çocuğuyla ilgilenmesi için bir avantajdır. Gerekli durumlarda kapı açık bırakılır gerekli durumlarda kapatılır. Böylede çocuğu hem odada hem odanın dışında tutma durumu söz konusu olur (K2, K3, K4, K5).</p>
<p>Fotoğraf 6.3.: Bahçe Peyzaj Alanı</p>	<p>Hasta bakmak da aynı çocukların bakımında olduğu şekilde evde bir hasta var ise odadan odaya kapılarla gece hastanın kontrol edilmesi özellikle bu ailenin büyüğü veya çekirdek ailenin dışında bir üyesi ya da bir yakın ise yine avantajlı bir durum olabilir. Bu evde hasta ve yaşlı bir bireyin evin her noktasını aktif kullanmadığını düşünebiliriz. Hasta kişi ya sürekli alt kattadır kapılarla ayrılmış küçük odada bir odası vardır böylece merdiveni de çıkmak zorunda kalmaz, ya da gün içinde çoğunlukla üst kattadır (K2, K3, K4, K5, Z1, Z2, Z3).</p>
	<p>Evi kullanan kadın, dikiş gibi makina gerektiren ayrı bir alana ihtiyaç duyulan kişisel zevk ve hobileri için gün içerisinde alt kattaki büyük salonun içinden girilen koridora çıkışı olmayan odayı kullanıyor olabilir (Z2).</p>
	<p>Kadınlar el işlerini, basit giysi onarımı gibi işlerini gün içerisinde bahçede (D1), sofada ya da zemin kattaki odalardan birinde yapıyordur (Z1, Z2, Z3).</p> <p>Sohbet etme, müzik dinleme, enstruman çalma, birşeyler okuma gibi aktiviteler de yine gün içerisinde alt kattaki ocaklı odada ya da kalabalıkken büyük odada (Z1, Z2, Z3), güzel havalarda evin bahçesinde (D1) ya da herkesin kendi odasında gerçekleştiriyor olabileceği aktiviteler (K2, K3, K4, K5).</p>

Tablo 13'ün devamı

	<p>Konut sahipleri yatılı konuk ağırladıklarında onları 1. kattaki boş ve koridora kapısı olan odalardan birinde ağırlayabilir (K2, K5).</p> <p>Diğer kolektif sosyal etkinlikler (düğün, nişan, parti, cenaze vs.) bahçede veya zemin kattaki büyük odada yapılıyor olmalıdır (D1, Z1, Z2, Z3, Z4).</p> <p>Bireysel dinsel etkinlik evdeki odaların tümünde yapılıyor olabilir. Ama genellikle üst kat yatak odalarında ya da alt kattaki daha gizli olan odada yapılıyor olmalıdır (K2, K3, K4, K5).</p> <p>Evcil hayvanlarla ilgili uğraşlar vb. Bahçede yapılıyor olmalı (D1, D2).</p> <p>Evde çamaşırlar müstemilatteki çamaşırlık bölümünde yıkanır (Z7, Z8, Z9). Burdan anladığımız belli çamaşır yıkama günleri vardır ve onun dışında her istediğinde çamaşır yıkanamaz. Evin bir sistemi bir çalışma planı vardır. Makinalaşma olmadığı ve bunlar insanlar tarafından yapıldığı için o insanların emeğine bağımlı bir durumdur.</p> <p>Erzak depolama zemin katta müstemilatın bir bölümünde yapılıyor olabilir (Z7). Evin bodurumu da bu amaçlı kullanılıyor olabilir.</p> <p>Yakacak vs. bodrum katlarda depolanıyor olmalıdır.</p> <p>Giysi depolamak için mobilyalar kullanılıyor olmalıdır. Bu dolaplar da 1. kattaki yatak odalarındadır (K2, K3, K4, K5).</p> <p>Temizlik malzemeleri daha çok müstemilatta (Z7) ya da bodrum katta depolanıyor olmalıdır. Bahçelik malzemeleri de yine bodrum katta depolanıyor olmalı.</p>
<p>Konut Kadını Ne Görmeye, Duymaya ve Neye dokunmaya Zorluyor / Olanak Tanıyor?</p>	<p>Kadın sıcak bir malzeme olan ahşap üzerinde ve kendi seçimi olan halılar üzerinde yürüyor. Odadan odaya geçerken akşap kapılara dokunuyor.</p> <p>Yüksek bahçe duvarları kadının çevresinden izole ediyor. Bahçede zaman geçiren kadının etrafıyla görsel iletişimi evin giriş ve yan cephelerindeki büyük bahçe duvarları ile kesiliyor.</p> <p>Eve girildiği anda evin üst kat yatak odalarına giden merdivenleri görmemizi engelleyen bir kapı var. Eve giren gişi direkt olarak bu merdiveni göremiyor.</p>
<p>Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Öğeler</p>	<p>Evin giriş katının bahçe ile aynı kotta olması kadının bahçe ile konutu kullanım biçimini etkiliyor olmalıdır (D1, Z1).</p> <p>Bahçede şenlik olması taşlıkta sebze vs. yetiştirmek yerine bunları şenlikte yetiştirmesini, bahçede daha peyzaj amaçlı süs bitkileri kullanmasına neden oluyor olmalıdır (D2).</p>

Tablo 13'ün devamı

<p>Konutta Kadınların Tepkilerini Etkileyen Fiziksel Ögeler</p>	<p>Çeşmenin taşlıkta olması, suyun buradan getiriliyor olması günlük yaşam biçimini etkileyen bir etken olmalıdır (D1).</p> <p>Konutun iki katlı olması kadının yaşam biçimini günlük yaşamı ve özel yaşamı olarak ikiye ayırabilmesini sağlıyor ve kadın alt katı günlük yaşam alanı üst katı ise özel yaşam alanı olarak kullanıyor.</p> <p>Konut içerisinde yaşanan duruma göre kapıları kapatıp açarak konutun büyütülüp küçültülebiliyor, ya da iletişim yollarının açılıp kapatılabiliyor olması kadının tepkisini etkileyen bir durum olmalıdır.</p> <p>Müştemilatın evin bahçesinde ve konut ile giriş çıkışlı bir kapısının olması kadının tepkilerini etkileyen bir durum olmalıdır. Müştemilata bağlanan kapı kadın tarafından kapatıldığında bu bir mesaj anlamına geliyor olabilir. O anda müştemilattan giriş çıkış sağlanmamasını istiyor olabilir (Z7).</p>
<p>Konutta Kadın İçin Önemli Nesnelere, Engellere ve Çevresel Özellikler</p>	<p>Kapıların üzerinde havalandırma boşlukları olması ve bu sayede bütün evin nefes alabiliyor olması kadın için önemli bir detaydır.</p> <p>Merdivenin bir kapı ile kapalı olması ve böylece günlük işler ile özel yaşamın karışmıyor olması kadın için önemli olmalıdır (Z6, Z4).</p> <p>Su bu evlerde büyük önem verilen, tasarımı etkileyen bir ayrıntıdır. Bahçedeki sarnıç yaşamı büyük ölçüde kolaylaştırıyor olmalıdır (D1).</p> <p>Merdiven altının tuvalet olarak değerlendirilmesi önemli bir detaydır (Z5).</p> <p>Odalardan birbiri içinde geçişli olması kadının konutu gerektiğinde büyütmesi örneğin bir düğün cenaze vs. gibi durumlarda güzel bir ayrıntıdır.</p> <p>Müştemilatta 2. Bir sarnıçın varlığı müştemilatta işlerin daha kolay yapılmasını sağlıyor olmalıdır. Bahçeden su getirmek yerine çalıştıkları alanda suyu kullanabilmişlerdir.</p> <p>Zeminlerin ahşap malzemeden olması evin daha sıcak olmasını sağlamaktadır.</p> <p>Demir kapılar ve kilit sistemleri güvenliğe önem verdiklerini göstermektedir. Oda kapılarının kilitli olması önemlidir. Gerektiğinde geçişi engeller ve mahremiyeti sağlar.</p>

Tablo 13'ün devamı

Konutun Kadın Tarafından Nasıl Kullanıldığını Tanımlayan Nesnelere	<p>Merdivenin önünde bir kapı olması merdivenin günlük hayatta kapısı kapalı kullanıldığını gösteriyor (Z4, Z6).</p> <p>Tüm odalarda zemin ve tavanın ahşap kaplamalar olması görsel kaygıdan çok ısıyla ilgili bir kaygı olduğunu gösteriyor.</p> <p>Kapı üzerlerindeki kol ve kilitler gerektiğinde kilitlendiğini gösteriyor.</p>
Konuttaki Kadın İçin Engel, Bağlayıcı ve Ayırıcılar	<p>Duvarlar iç mekan ve dış mekan ayırımı yapan iç mekanda odaların bölünmesini sağlayan net bir sınırdır.</p> <p>Kapılar bu evlerde kapılar hem ayırıcı bir sınır ögesi hem de bağlayıcı bir görevi üstlenmektedir.</p> <p>Merdivenler alt ve üst katı bağlamakla birlikte, girişte önünde kapı olması nedeniyle hem de bir sınır ögesidir (Z4, Z6).</p> <p>Konutta odaların sıcak veya soğuk olması da bir sınır oluşmaktadır. Kışın sıcak oda tercih edilmekte ve soğuk odal ile arasında bir sınır oluşmaktadır.</p> <p>Donatılar da elbette engel, bağlayıcı ve ayırıcı görevler üstlenmiştir. Fakat evin bu dönemdeki mobilyaları ile ilgili elimizde hiçbir veri yoktur.</p>

3.2. Demografik Sonuçlara Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Her bir konut bir veya birden fazla kadın kullanıcı tarafından kullanılıyor. Bu durumda her bir konut için kullanıcı görevdeki tüm kadınlar çalışma içerisinde değerlendirilmiştir. Değerlendirme 6 konut arasında yapılmıştır.

Tablo 14. Değerlendirmeye alınan kadın sayısı

SEÇİLEN KONUTLAR	DEĞERLENDİRMEYE ALINAN KADIN SAYISI
GÖKDENİZ EVİ	1
ERGÜNEY EVİ	2
AKBAY EVİ	3
KONURALP EVİ	1
ÖZBEK EVİ	1
OSMANOĞLU EVİ	1

Tablo 15. Kullanıcı kadınların yaşları ve medeni durumları

	YAŞ			MEDENİ DURUM	
	15-25	25-45	45 üstü	Evli	Bekar
Kişi Sayısı	-	1	8	6	3

Tablo 16. Kullanıcı kadınların öğrenim durumları ve meslekleri

	ÖĞRENİM DURUMU				MESLEK				
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite/ Lisanüstü	Memur	İşçi	Serbest	Öğrenci	Ev Hanımı
Kişi Sayısı	4		3	2	2	-	-	-	7

Tablo 17. Konutlarda oturulan süre

	KONUTTA OTURULAN SÜRE				
	1 Yıldan Az	1-5 Yıl	6-15 Yıl	15 Yıldan Çok	Doğma Büyüme
Kişi Sayısı	-	-	-	8	1

3.3. Görüşme Formu ile Elde Edilen Bulgular

Görüşme formu ile yapılan tespitler, elde edilen bilgi ve ilişkiler, tablolar halinde ortaya konarak, değerlendirilmeye çalışılmıştır. Tablolar oluşturulurken, bir yandan kabul edilen kadın grubuna göre değerlendirilirken, diğer yandan da genele ilişkin sonuçlar değerlendirilmiştir.

Tablo 18. Konutlarda sahiplik durumu

SEÇİLEN KONUTLAR	KONUTLARDAKİ SAHİPLİK DURUMU
GÖKDENİZ EVİ	Konutun Sahibi
ERGÜNEY EVİ	Konutun Sahibi
AKBAY EVİ	Konutun Sahibi
KONURALP EVİ	Konutun Sahibi
ÖZBEK EVİ	Konutun Sahibi
OSMANOĞLU EVİ	Konutun Sahibi

Bölgede aktif olarak kullanılma durumuna göre seçilen konutların tamamının konut sahibi olduğunu görüyoruz.

Tablo 19. Konutlarda birlikte yaşanan kişiler

SEÇİLEN KONUTLAR	KONUTLARDA YAŞAYANLAR
GÖKDENİZ EVİ	Kadın yalnız yaşıyor.
ERGÜNEY EVİ	İki kız kardeş birlikte yaşıyor.
AKBAY EVİ	Babaanne, anne, baba ve kızları yaşıyor.
KONURALP EVİ	Kadın ve eşi yaşıyor.
ÖZBEK EVİ	Kadın ve Eşi yaşıyor.
OSMANOĞLU EVİ	Kadın yalnız yaşıyor.

Seçilen konutlarda geçmişte daha kalabalık yaşanmış olmasına karşın bugün ailenin büyüklerinin yaşadıklarını görüyoruz.

Tablo 20. Kadınların konut seçimlerine katkısı

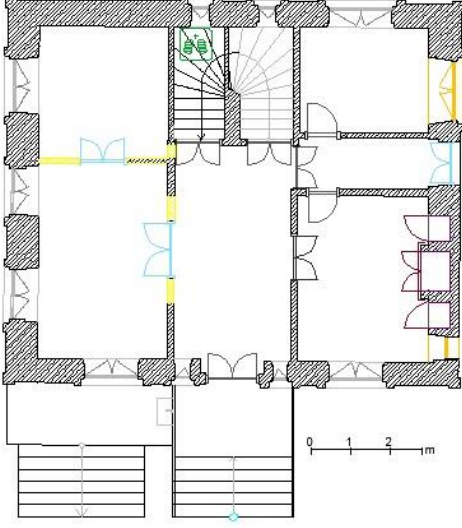
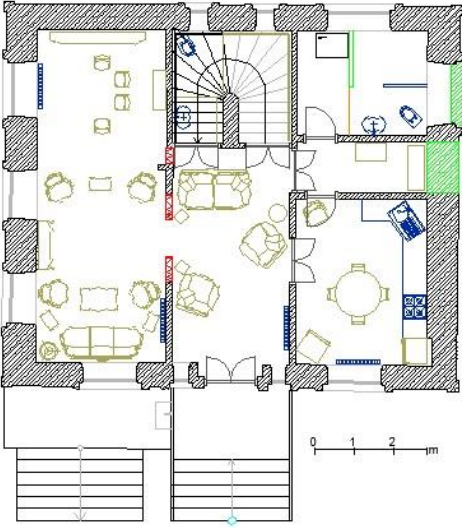
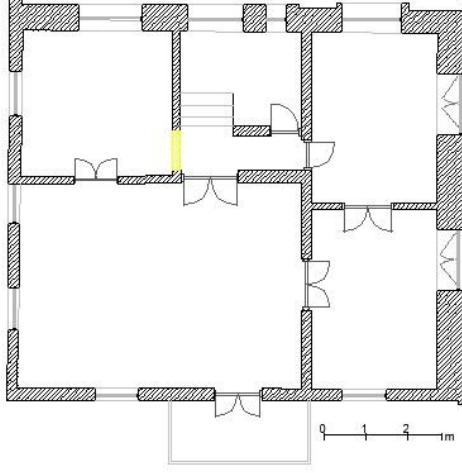
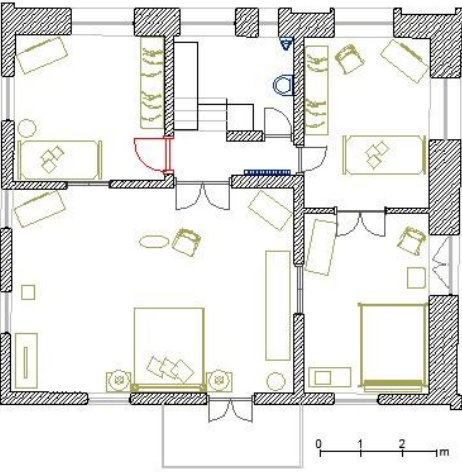
SEÇİLEN KONUTLAR	KONUT SEÇİMİNE KADIN KATKISI	
	VAR	YOK
GÖKDENİZ EVİ		+
ERGÜNEY EVİ		+
AKBAY EVİ	+	
KONURALP EVİ		+
ÖZBEK EVİ		+
OSMANOĞLU EVİ	+	

Yapılan görüşmeler sonucu kadınların birçoğunun konuta gelin olarak geldiğini, konut seçimine doğrudan katılmadığını fakat hayatlarının ilerleyen dönemlerinde seçim yapma şansları olmasına karşın bu konutlarda yaşamayı sürdürdüklerini görüyoruz.

3.4. Konutların Zamanla Geçirdiği Değişime İlişkin Bulgular

Çalışmada seçilen konutların her biri için yerinde yapılan çizimler, çekilen fotoğraflar ve konut sahiplerine elden uygulanan anket formu ile konutların zaman içerisinde geçirdiği değişim tespit edilmiştir. Sonuç olarak da en çok hangi alanlarda değişime ihtiyaç duyulduğu, hangi değişimlerin sonucunda kadının doyuma ulaştığı yorumları yapılmıştır.

Tablo 21. Gökdeniz Evi'nin geçirdiği değişim

GÖKDENİZ EVİ	
Plan Üzerinden Gösterim	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>ZEMİN KAT ORJİNAL PLANI</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ZEMİN KAT GÜNCEL PLANI</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>1. KAT ORJİNAL PLANI</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>1. KAT GÜNCEL PLANI</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p> ■ BUGÜN KULLANILAN DONATILAR ■ EKLENEN DUVAR ■ EKLENEN SABİT DONATI ■ EKLENEN BASAMAK ■ EKLENEN NİŞ ■ İPTAL EDİLEN SABİT DONATILAR ■ İPTAL EDİLEN NİŞLER ■ İPTAL EDİLEN PENCERELER ■ İPTAL EDİLEN KAPILAR ■ İPTAL EDİLEN SABİT DOLAPLAR ■ YIKILAN DUVAR ■ İPTAL EDİLEN MERDİVEN </p> </div>
Bodrum Kat	Evin bugünkü kullanım biçimi içerisinde Bodrum kat yok sayılmakta ve kullanılmamaktadır.

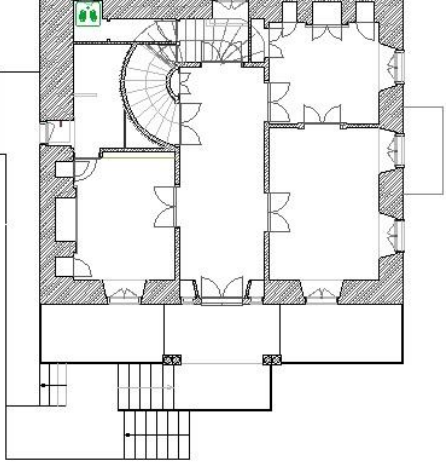
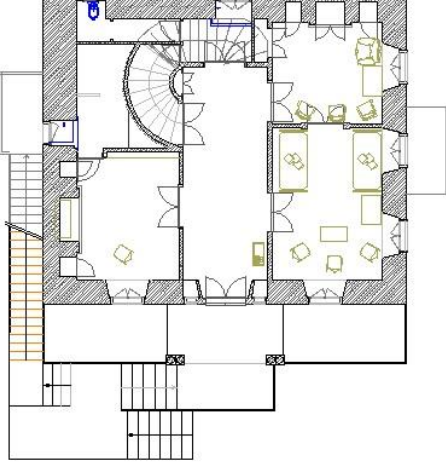
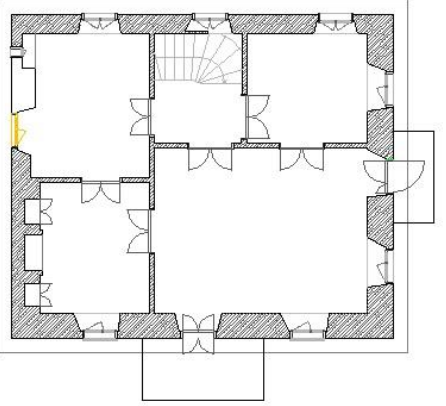
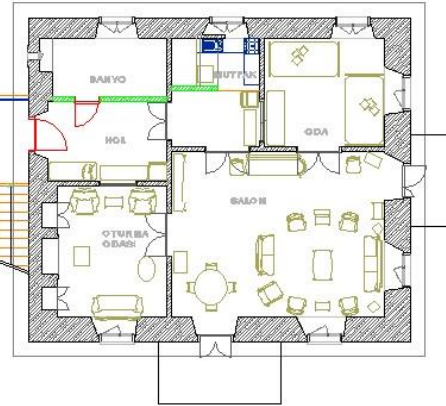
Tablo 21'in devamı

Sofa ve Antre	Sofada kullanım açısından değişiklik vardır. Kadın burada spor ve rahat koltuklar tercih etmiş. Günlük yaşamda bu alanda oturuluyor, dinleniliyor, mutfakla bağlantı içinde olunuyor. Alt kattaki büyük odanın kapısının olduğu kısımda yapılan duvar genişletme ve yaylı kapı kullanımını sayesinde evin alt katının büyük bir bölümüne buradan hakim olabiliyor.
Zemin Kat Ocaklı Oda	Konutta zemin katta eskiden ocaklı oda olarak kullanılan odanın mutfağa çevirilmiş olması günümüz koşullarında evin aktif olarak kullanılmasında önemli bir etkidir. Son derece detaylı, her türlü ihtiyacı karşılayan modern diyebileceğimiz bir mutfaktır. Mutfakta yuvarlak dört kişilik bir yemek masası görüyoruz. Günlük yemekler burada yeniyor. Müştemilat koridoruyla bağlantılı olan kapı kapalı kullanılıyor ve önünde küçük bir berjer var. Mutfak kapıları sonuna kadar açık ve önünde açık durmasını sağlayacak objer ile sabitlenmiş bir şekilde kullanılıyor.
Zemin Kat Diğer Odalar	<p>Girişin solundaki büyük odanın kapısı değiştirilmiş ve bir yaylı kapı yaptırılmış. Bu yaylı kapı sayesinde mobilyaların yerleşimiyle ilgili sorunlar çözülmüş ve sofa ile oda arasında bir kapı olmadığı hissi uyanıyor, iki mekanı bütünleştiriyor.</p> <p>Büyük odanın içinden geçilen küçük odanın duvarı yıkılmış ve büyükçe bir salon oluşturulmuş. Salonunda klasik bir koltuk takımı tercih edilmiş. Mobilyalar enin hanımının evlendiği yıl (1953) alınmış dönem mobilyaları. Duvarın yıkıldığı bölümde yemek masası vitrin ve konsol var. Önemli yemekler misafirler burada ağırlanıyor. Salon günlük yaşam içerisinde ev sakinleri tarafından da kullanılıyor. Yemek masasının olduğu bölümde vitrinin yanında küçük bir kapı boşluğu açıldığını görüyoruz. Odalar arasındaki duvar yıkılmadan önce bu odayı da bağımsız kullanabilmek adına buradan bir kapı açılmış ama duvar yıkıldıktan sonra bu küçük yaylı kapı işlevini yitirmiş ve bugün açık bir şekilde kullanılıyor. Giriş çıkışla ilgili çok etkinliği olan bir kapı değil. Isınma amaçlı ya da bir gizlilik oluşturma istendiğinde kapatılabiliyor.</p> <p>Müştemilata giriş koridoru olan odada müştemilata giden kapının olduğu yere duvar örülerek işlevini yitirmiş olan müştemilatla bağlantısı kesilmiş. Birkaç depolama biriminin de bulunduğu bu alana kalorifer kazanı kurulmuş. Evin tasarlandığı yıllarda ocaklı odanın yanındaki dolaplı bölümde yapılan duş için günümüz koşullarında gerekli olan alan için bu koridora kapısı olan oda kullanılmış. Evdeki bu ihtiyaç evin bugünkü kullanıcılarından daha önce de olduğu için bu banyo ailenin eve ilk yerleştiği zamanlarda da varmış. Yıkılan bölüm kot ile yukarıda ve oldukça geniş bir alan. Bir tuvalet ve duş için geniş bir alan var. Çamaşır makinası da burada düşük olan kotta kullanılıyor çamaşırlar burada yıkanıyor.</p>
Merdiven altı tuvalet	Merdiven altındaki tuvalet eski yerinde kullanılıyor. Vitriyede malzeme değişiklikleri yapılmış. Girişin hemen soluna lavabo eklenmiş. Lavabonun karşı tarafındaki kapı arkası kısımda dar bir gömme dolap var. Muhtemelen evin tasarlandığı yıllarda yapılmış ve şuanda da aktif olarak kullanılıyor.

Tablo 21'in devamı

Merdiven	Evi kullanan kadının eşinin rahatsızlığı nedeniyle merdiven çıkışına metal bir korkuluk demiri eklenmiş.
1.Kat Odalar	<p>Bu katta evin kullanıcısı olan kadının (anne) odası, kızlarının odası, iki erkek çocuklarının odası ve evin büyüklerinin odası var.</p> <p>En büyük olan oda evin kullanıcısı olan kadının odası. Odada çift kişilik bir yatak tuvalet masası, komidinler ve bir gardolap var. Komidinlerden birinin üzerinde televizyon var.</p> <p>Bu oda ile bağlantılı olan ve koridora geçişi olmayan odanın duvarına kapı açılarak koridora geçişi sağlanmış ve bağlantı kesilmiş. Bu katta yapılan en büyük değişiklik bu duvar kırım işlemi. Bu oda kızlarının odası. Büyük oda ile bağlantılı olan kapının önünde ise yatak var. Bu kapı işlevini yitirmiş.</p> <p>Yine büyük oda ile bağlantılı diğer oda da evin büyüklerin ait ve bağlantının kesilmesi amacıyla kapının önüne gardolap yerleştirilmiş.</p> <p>Erkek çocukların odasında iki tekli yatak ve ortasında tuvalet masası var. Evin büyüklerinin odasına buradan geçiliyor. Buradada Türk ailelerinde kadın mahremiyetinin erkek mahremiyetinden daha önde geldiğini görüyoruz.</p> <p>Evin büyüklerinin odasında çift kişilik bir yatak, küçük bir gardolap bir oturma birimi ve sehpa var.</p>
Çatı Arası Odası	Çatı arasına bir pisuar ve lavabo eklenmiş. Yine eşinin rahatsızlığı nedeniyle lavabonun aşağıda olması onlar için yeterli değil ve fazla eşyalar buralarda depolanıyor.
Bahçe	<p>Konutun bugünkü kullanımına baktığımızda bahçede herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Yalnızca şenlik adı verilen kısım ekip biçmesi için ihtiyacı olan bir aileye ödünç verilmiş.</p> <p>Bugünün koşullarında eve giriş merdiveninin altındaki sarnıç ve çişme işlevini yitirmiştir.</p>
Müştemilat	Müştemilat bugün işlevini yitirmiş ve fazla eşya ve bahçecilik malzemeleri deposu olarak kullanılıyor. Müstemilatın konut ile bağlantısını sağlayan kapı da iptal edilmiş ve yerine duvar ördürülmüş.

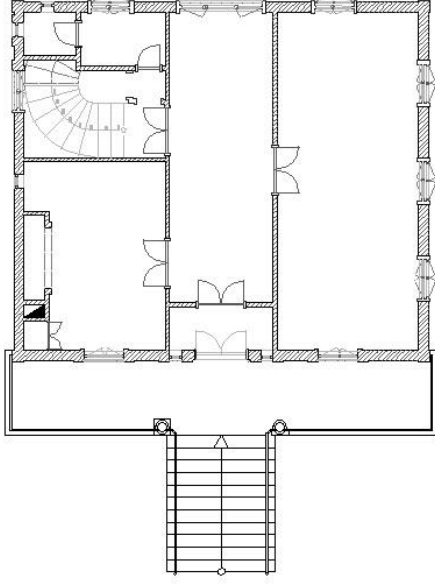
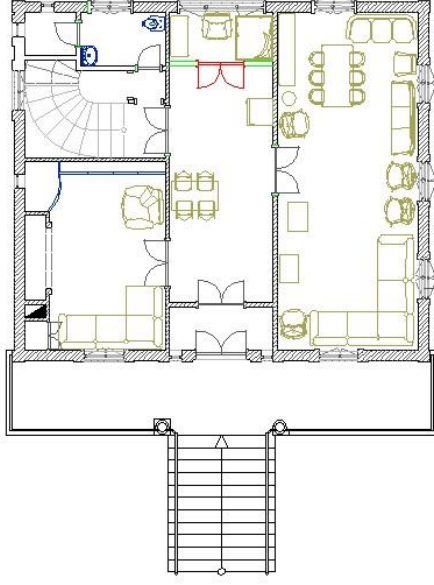
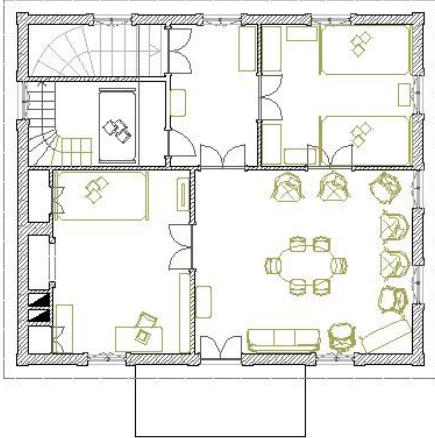

Tablo 22. Ergüney Evi'nin geçirdiği değişim

ERGÜNEY EVİ		
Plan Üzerinden Gösterim	 <p>ZEMİN KAT ORJİNAL PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT GÜNCEL PLANI</p>
	 <p>1. KAT ORJİNAL PLANI</p>	 <p>1. KAT GÜNCEL PLANI</p>
	<p>■ BUGÜN KULLANILAN DONATILAR ■ EKLENEN DUVAR ■ EKLENEN SABİT DONATI ■ EKLENEN BASAMAK ■ EKLENEN NİŞ ■ İPTAL EDİLEN SABİT DONATILAR ■ İPTAL EDİLEN NİŞLER ■ İPTAL EDİLEN PENCERELER ■ İPTAL EDİLEN KAPILAR ■ İPTAL EDİLEN SABİT DOLAPLAR ■ YIKILAN DUVAR ■ İPTAL EDİLEN MERDİVEN</p>	
	Bodrum Kat	Konutta bugün bodrum katın sadece giriş kapısına yakın az bir alanı yakıt deposu olarak kullanılıyor. Bunun dışında kullanılmıyor.
Sofa ve Antre	Zemîn kat antrede hiçbir değişiklik yapılmamış fakat 1. Katta merdivenin çıktığı yerin kapatılıp mutfak yapılmasıyla antre işlevsel değişikliğe uğramış. 1. kat odaları birbirinden ayıran bir nokta olmak yerine mutfak ve salonu birbirine bağlayan, bir kısım mutfak eşyalarının da taşıdığı bir yer haline gelmiş.	

Tablo 22'nin devamı

Zemin Kat Ocaklı Oda	Ocaklı oda eski dönemlerde mutfığa çevrilmiş ve mutfak olarak kullanılmış. Fakat bugün eski mutfak eşyalarının saklandığı bir yer olarak kullanılıyor.
Zemin Kat Diğer Odalar	Diğer odalarda hiçbir değişiklik yapılmamış. Evde eski dönemlerde daha fazla kişi yaşadığı için eskiden işlevsel olan birçok mobilya bu katta saklanıyor.
Merdiven Altı Tuvalet	Tuvalette vitrifiye değişikliği dışında bir değişiklik yapılmamış.
Merdiven	<p>Evin bahçesinde 1. kata çıkan ayrı bir merdiven yaptırılmış ve böylece 1. kat zeminden tamamen bağımsız bir kat haline gelmiş. Üst kat odalardan birinin penceresi de kapı olarak değiştirilmiş ve eve buradan giriş sağlanmış.</p> <p>1. katın zeminden bağımsız bir kata dönüştürülmesi ile evin iç merdiveni aktif kullanımını yitirmiş durumda. Merdivenin 1.kata çıktığı yer tahta bir kapakla kapatılmış ve gizli bir geçit gibi ihtiyaç duyulan durumlarda buradan aşağıya inilebiliyor ama çoğunlukla kullanılmıyor.</p>
1.Kat Odalar	<p>Üst kat eskiden sadece yatak odaları için ayrılmış bir alan iken bugünkü kullanımda zemin kattan ayrı bir daire gibi kullanılıyor. Merdiven üstü kapatılmış ve bu nokta küçük bir mutfığa dönüştürülmüş.</p> <p>Dıştan merdiven yapımıyla bir penceresi evin ana giriş kapısına dönüşen oda bugün giriş holü olarak kullanılıyor ve bir kısmına da banyo ve tuvalet yapılmış.</p> <p>Büyük oda, evin salonu olarak kullanılıyor ve büyük oda ile bağlantılı ocaklı oda evin oturma salonu, diğer oda da yatak odası olarak kullanılıyor.</p>
Çatı Arası Odası	<p>Merdiven iptal edildiği için çatı arası odası da iptal edilmiştir. Bugün böyle bir alan bulunmamaktadır.</p> <p>Bugünün koşullarında eve giriş merdiveninin altındaki sarnıç ve çeşme işlevini yitirmiştir.</p>
Bahçe	Bahçenin görüntüsünde dıştan yapılan merdiven dışında bir değişiklik yapılmamıştır.
Müştemilat	Müştemilat eski dönemlerde yıkılmış. Bugün müstemilatla ilgili herhangi bir fikir yürütemiyoruz.

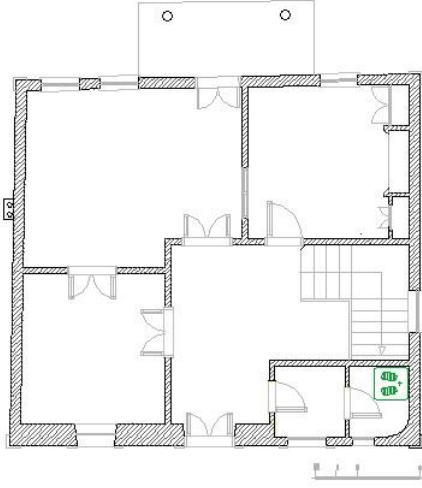

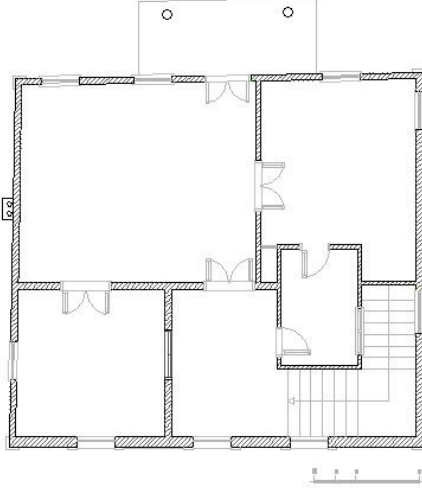

Tablo 23. Akbay Evi'nin geçirdiği değişim

AKBAY EVİ		
Plan Üzerinden Gösterim	 <p>ZEMİN KAT ORJİNAL PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT GÜNCEL PLANI</p>
	 <p>ZEMİN KAT GÜNCEL</p>	 <p>1. KAT GÜNCEL PLANI</p>
	<p> ■ BUGÜN KULLANILAN DONATILAR ■ EKLENEN DUVAR ■ EKLENEN SABİT DONATI ■ EKLENEN BASAMAK ■ EKLENEN NİŞ ■ İPTAL EDİLEN SABİT DONATILAR ■ İPTAL EDİLEN NİŞLER ■ İPTAL EDİLEN PENCERELER ■ İPTAL EDİLEN KAPILAR ■ İPTAL EDİLEN SABİT DOLAPLAR ■ YIKILAN DUVAR ■ İPTAL EDİLEN MERDİVEN </p>	
	Bodrum Kat	Bodrum kat yazın yapılan konserve yiyecekleri saklama amaçlı kullanılıyor. Evin içerisinden bir merdivenle bodrum kata iniliyor ve bodrum kat aktif olarak depo şeklinde kullanılıyor.

Tablo 23'ün devamı

Sofa ve Antre	Giriş sofası evin kullanıcıları tarafından değişiklik yapılan çok az yerinden biri. Sofanın sonu bir duvarla kapatılarak evin merdiveni kullanamayan yaşlı bireyi için bir oda oluşturulmuş.
Zemin Kat Ocaklı Oda	Ocaklı oda mutfak olarak kullanılıyor. Ocağın bittiği yerden duvara kadar uzanan küçük bir tezgah yapılmış ve mutfak evyesi buraya yerleştirilmiş. Burası hem günlük yemek alanı hemde oturma odası olarak kullanılıyor.
Zemin Kat Diğer Odalar	Alt kattaki büyük oda salon olarak kullanılıyor. Bütün salon duvardan duvara oturma elemanlarıyla donatılmış. Değişiklik yapılmamış.
Merdiven Altı Tuvalet	Merdiven altı tuvalet kısmına banyo eklenmiş ve vitrifiye malzemelerde ve seramiklerde değişiklikler yapılmış.
Merdiven	Merdivende hiçbir değişiklik yapılmamış.
1.Kat Odalar	1. kattaki odalarda bir değişiklik yapılmamış. Sadece üst kat tavanı çatıda yaşanan problemlerden dolayı antre dışındaki odalarda 30-40 cm kadar düşürülmüş. Büyük oda salon olarak düzenlenmiş ama aktif olarak alt kattaki salon kadar kullanılmıyor. Daha önceden evde daha kalabalık yaşandığı yıllarda böyle bir düzen kurulmuş ve hala devam ediyor. Küçük iki oda yatak odası olarak kullanılıyor.
Çatı Arası Odası	Çatı arası odası eskiden çocuk odası olarak kullanılıyormuş. Bugün ise orada yataklar olmasına karşın daha çok kışın çamaşır asma, yorgan yastık vs. Gibi eşyaların deposu olarak kullanılıyor.
Bahçe	Bahçede herhangi bir değişiklik yapılmamış. Bugünün koşullarında eve giriş merdiveninin altındaki sarnıç ve çeşme işlevini yitirmiştir.
Müştemilat	Konutta ayrı bir müştemilat binası bulunmamaktadır.

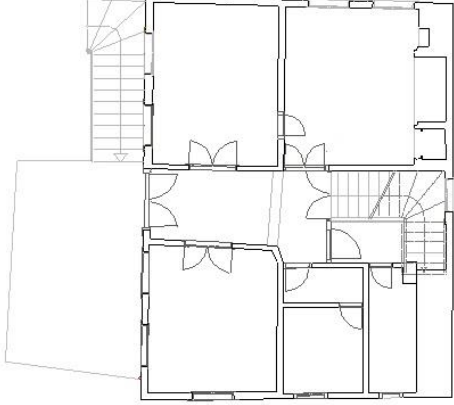
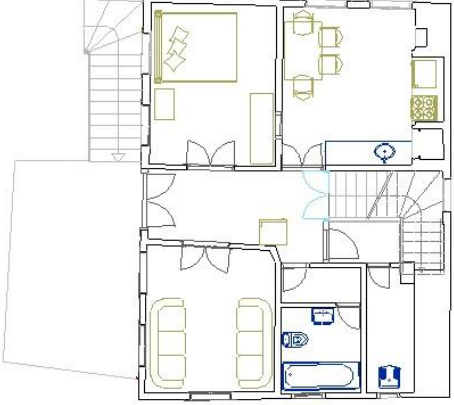
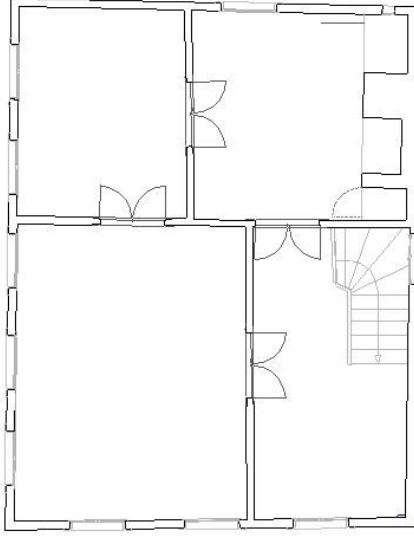
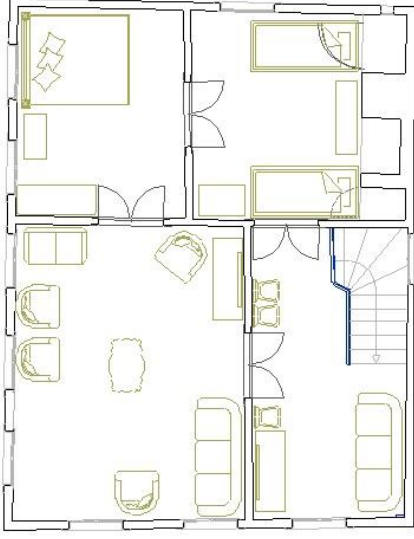
Tablo 24. Konuralp Evi'nin geçirdiği değişim

KONURALP EVİ		
Plan Üzerinden Gösterim	 <p>ZEMİN KAT ORJİNAL PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT GÜNCEL PLANI</p>
	 <p>1. KAT ORJİNAL PLANI</p>	 <p>1. KAT GÜNCEL PLANI</p>
	<p>■ BUGÜN KULLANILAN DONATILAR ■ EKLENEN DUVAR ■ EKLENEN SABİT DONATI ■ EKLENEN BASAMAK ■ EKLENEN NİŞ ■ İPTAL EDİLEN SABİT DONATILAR ■ İPTAL EDİLEN NİŞLER ■ İPTAL EDİLEN PENCERELER ■ İPTAL EDİLEN KAPILAR ■ İPTAL EDİLEN SABİT DOLAPLAR ■ YIKILAN DUVAR ■ İPTAL EDİLEN MERDİVEN</p>	
	Bodrum Kat	Bodrum kat kullanılmamaktadır.

Tablo 24'ün devamı

Sofa ve Antre	Giriş sofası evin birçok eşyasını toplar nitelikte büyük dolaplarla çevrelenmiş. Dolapların bir kısmı ayakkabılık bir kısmı ise mutfak eşyalarını depolama amaçlı kullanılıyor. Sofa konutta odaları bağlamanın dışında aktif olarak bir oda gibi kullanılıyor.
Zemin Kat Ocaklı Oda	Alt kat ocaklı oda mutfağa dönüştürülmüş fakat kısa bir tezgah dışında çok fazla değişiklik yapılmamış. Ocak kapaksız bir şekilde orjinal haliyle duruyor ve içerisinde fırın gibi eşyalar bulunuyor. Kadın yemeklerini burada pişiriyor ve yemek burada yeniyor.
Zemin Kat Diğer Odalar	Büyük oda salon olarak kullanılıyor. Salona bağlanan küçük oda yemek odası olarak düzenlenmiş. Özel misafirler veya özel yemekler burada yeniyor.
Merdiven Altı Tuvalet	Merdiven altı tuvalet aynı işlevde fakat vitrifiye malzemeleri değiştirilmiş bir şekilde hala kullanılıyor.
Merdiven	Ev son yıllarda restorasyon geçirmiş ve merdivenin hasar gören kısımları orjinal haline sadık bir şekilde yenilenmiş.
1. Kat Odalar	Büyük oda salon olarak kullanılıyor. Deniz manzarası olan bu salon aktif olarak kullanılıyor. Televizyon bu odada izleniyor. Salondan çıkılan balkonda da yaz akşamlarında oturulup deniz manzarası izleniyor.
Çatı Arası Odası	Çatı arası odası hobi odası olarak kullanılıyor. Burada kuş ve balık besleniyor.
Bahçe	Bahçedeki sarnıç işlevini yitirmiş durumda. Bahçeye balıklar için bir havuz yaptırılmış burada balıklara bakılıyor.
Müştemilat	Konutta müştemilat bulunmamaktadır.

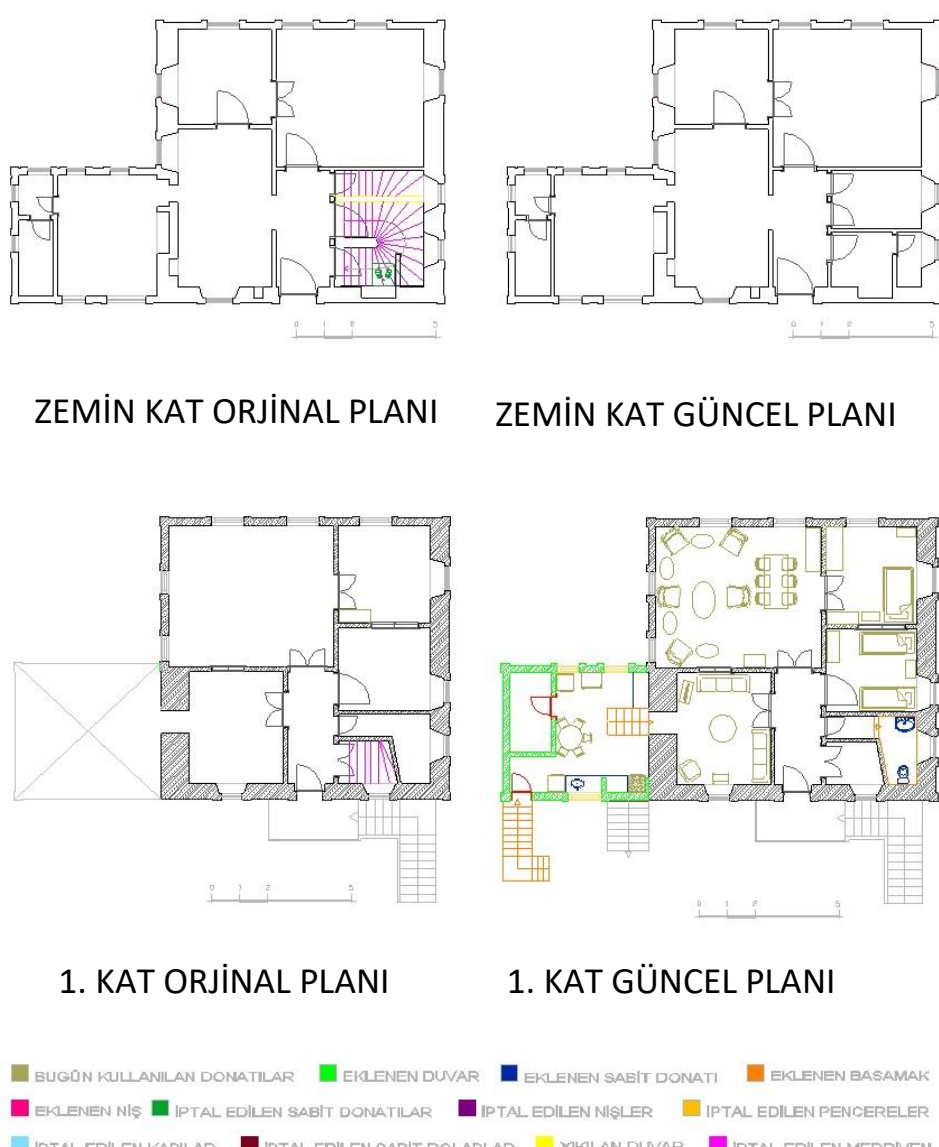
Tablo 25. Özbek Evi'nin geçirdiği değişim

ÖZBEK EVİ	
Plan Üzerinden Gösterim	 <p>ZEMİN KAT ORJİNAL PLANI</p> <p>ZEMİN KAT GÜNCEL PLANI</p>
	  <p>1. KAT ORJİNAL PLANI</p> <p>1. KAT GÜNCEL PLANI</p>
	<p>■ BUGÜN KULLANILAN DONATILAR ■ EKLENEN DUVAR ■ EKLENEN SABİT DONATI ■ EKLENEN BASAMAK</p> <p>■ EKLENEN NİŞ ■ İPTAL EDİLEN SABİT DONATILAR ■ İPTAL EDİLEN NİŞLER ■ İPTAL EDİLEN PENCERELER</p> <p>■ İPTAL EDİLEN KAPILAR ■ İPTAL EDİLEN SABİT DOLAPLAR ■ YIKILAN DUVAR ■ İPTAL EDİLEN MERDİVEN</p>
Bodrum Kat	Bodrum kat yakıt deposu dışında kullanılmamaktadır.
Sofa ve Antre	Zemin kat antrenin sonunda banyoya sığmadığı için çamaşır makinası var. İşlevsel herhangi bir değişiklik yapılmamış.

Tablo 25'in devamı

Zemin Kat Ocaklı Oda	Zemin kat ocaklı oda mutfak olarak kullanılıyor. Çok az bir değişiklik yapılmış. Giriş kapısının hemen yanına küçük bir tezgah yapılmış. Ocak ve ocak yanındaki dolaplar orijinaline uygun şekilde yerinde duruyor. Ocağın içerisine buzdolabı ve fırın yerleştirilmiş. Ocak dolapları aktif olarak kullanılıyor.
Zemin Kat Diğer Odalar	Odalardan biri evin kullanıcısı kadının ve eşinin yaşı dolayısıyla çiftin yatak odası olarak kullanılıyor. Üst kattaki yatak odaları aktif olarak kullanılmıyor. Gün içerisinde çoğunlukla zemin katta zaman geçiriliyor mümkün olduğunca 1. kata çıkılıyor.
Merdiven Altı Tuvalet	Merdiven altı tuvalet malzeme değişikliği dışında orijinal haliyle yerinde fakat depo olarak kullanılıyor. Odalardan biri komple banyo ve tuvalet çevirilmiş.
Merdiven	Merdiven evin geçirdiği restorasyon sırasında tamir edilmiş. İşlevsel bir değişiklik yapılmamış. 1. Kattaki merdiven korkuluğu yenilenmiş.
1. Kat Odalar	Odalarda herhangi işlevsel bir değişiklik yapılmamış. Büyük oda salon olarak kullanılıyor. Büyük odadan geçilen antreye kapısı olmayan oda yatak odası olarak kullanılıyor. O odadan geçilen diğer oda da yatak odası olarak düzenlenmiş ve antreye ulaşan kapının önüne yatak koyularak geçiş engellenmiş.
Çatı Arası Odası	Çatı arası odası bulunmamaktadır.
Bahçe	Bahçede herhangi işlevsel bir değişiklik yapılmamıştır.
Müştemilat	Konutta müştemilat bugün yerinde bulunmamaktadır.

Tablo 26. Osmanoğlu Evi'nin geçirdiği değişim

OSMANOĞLU EVİ	
Plan Üzerinden Gösterim	 <p>ZEMİN KAT ORJİNAL PLANI ZEMİN KAT GÜNCEL PLANI</p> <p>1. KAT ORJİNAL PLANI 1. KAT GÜNCEL PLANI</p> <p> ■ BUGÜN KULLANILAN DONATILAR ■ EKLENEN DUVAR ■ EKLENEN SABİT DONATI ■ EKLENEN BASAMAK ■ EKLENEN NİŞ ■ İPTAL EDİLEN SABİT DONATILAR ■ İPTAL EDİLEN NİŞLER ■ İPTAL EDİLEN PENCERELER ■ İPTAL EDİLEN KAPILAR ■ İPTAL EDİLEN SABİT DOLAPLAR ■ YIKILAN DUVAR ■ İPTAL EDİLEN MERDİVEN </p>
Bodrum Kat	Evin bodrum katı bundan önceki dönemlerde kiracılar tarafından daire olarak kullanılmış. Bu nedenle diğer evlere oranla daha bakımlı ve yaşanır bir durumda.
Sofa ve Antre	Sofa ve antreler zemin ve 1.katta aynı şekilde bir değişiklik yapılmadan kullanılıyor.
Zemin Kat Ocaklı Oda	Zemin kat da eskiden tek bir daire olarak kiracılar tarafından verilmiş. Ocaklı oda da mutfak olarak kullanılmış ama burada bir değişiklik yapılmamış.

Tablo 26'nın devamı

Zemin Kat Diğer Odalar	Aktif olarak kullanılmayan bu kattaki tüm odalar eşya deposu olarak kullanılmaktadır.
Merdiven Altı Tuvalet	Merdiven altı tuvalette değişiklik yapılmamıştır.
Merdiven	Eski dönemlerde her katı ayrı ayrı kiraya verebilme amacıyla konutun iç merdiveni yıkılmış ve merdivenin olduğu kısım zemin katta da 1.katta da odaya dönüştürülmüş. 1.katta merdivenin ulaştığı kısım tuvalet banyo olarak kullanılmış.
1.Kat Odalar	Girişin sağındaki küçük oda oturma odası olarak kullanılmaktadır. Bu odadan mutfaka geçilmektedir. Zemin katla bitişik duvarı olan müstemilatın üstüne bir kat atılmış ve burası mutfak olarak tasarlanmıştır. 1.kattan 5 basamakla inilen mutfak evin diğer odalarına göre daha alçak tavanlı bir odadır. Büyük oda salon olarak kullanılmaktadır. Diğer iki küçük oda yatak odası olarak kullanılmaktadır.
Çatı Arası Odası	Merdivenin iptal edilmesiyle birlikte çatı arası odası banyo içine dahil işlevsiz bir alan haline gelmiştir.
Bahçe	Bahçede bodrum kata inen merdivenlerin sol tarafına 3 farklı oda şeklinde yakacak kabukların saklandığı bölümler yapılmıştır.
Müştemilat	Müştemilat aktif olarak kullanılmamaktadır. Müştemilatın üstüne kat atılarak 1. Katla bağlantılı bir mutfak oluşturulmuştur.

Tablo 27. Konutlarda gerçekleştirilen değişime ilişkin genel değerlendirme

	Gökdeniz Evi	Ergüney Evi	Akbay Evi	Konuralp Evi	Özbek Evi	Osmanoğlu Evi
Eklene Duvar						
Eklene Sabit Donatı						
Eklene Basamak / Merdiven						
Eklene Kapı						
Eklene Niş						
İptal Edilen Sabit Donatı						
İptal Edilen Nişler						
İptal Edilen Pencereleer						
İptal Edilen Kapılar						
İptal Edilen Sabit Dolaplar						
Yıkılan Duvar						
İptal Edilen Merdiven						

- Konutların genelinde en fazla değişikliğin sabit donatılarda yapıldığını görüyoruz. Geçmişteki sabit donatılar (çoğunlukla tuvaletlerdeki vitrifiyeler) kaldırılmış ve yerine yeni sabit donatılar eklenmiş. Banyo olarak oluşturulan

odalarda tuvalet, lavabo, duş; mutfaklarda evye, ocak bütün evlerde eklenen sabit donatılar.

- Konutların dördünde duvar eklemesi yapılmış. Konutun biçimlenişindeki en önemli etken olan duvar ile bazı mekanlar bölümlenmiş ya da bazı mekanlar oluşturulmuştur.
- Konutların dördüne kapı eklenmiş. Kapı eklenen konutların duvar eklenen konutlarla aynı olmasından yeni mekan oluşturulduğu sonucunu çıkarabiliriz.
- Konutların üçünde basamak/ merdiven eklentisi yapılmış. Bunlardan Gökdeniz evi banyoda yerden yükseltme olarak, Ergüney ve Osmanoğlu evlerinde zemin katın iptali nedeniyle birinci kata yapılan direk merdivenlerdir. Bu konut sahiplerinin azalan kalabalık yaşamları sonucunda konutlarını küçültme gereksinimlerinden doğmuştur.
- Konutların ikisinde kapılar iptal edilmiş. Bunlar bir odanın iptali anlamını taşıyan değişiklikler değildir. Gökdeniz evinde bir değişiklik olarak yapılmış, özbek evinde de gereklilik duyulmadığı için bu değişiklik yapılmış.
- Sabit dolaplar evlerin çoğunda işlevini yitirmiş olmasına rağmen iki tanesinde tamamen iptal edilmiş.
- Duvar yıkımı Gökdeniz Evi'nde koridora kapısı olmayan odanın koridora kapısının açılması yamacıyla yıkılmış, Osmanoğlu evinde ise iptal edilen merdivenin bir parçası olması nedeniyle yıkılmış.
- Konutlardan sadece Osmanoğlu Evi'nde merdivenin iptal edildiğini ve merdivenin olduğu kısmın her iki katta da odaya çevirildiğini görüyoruz. Bu değişiklik evin eski dönemlerde farklı kiracılara verilebilmesi amacıyla yapılmış.
- İptal edilen pencerelerden Ergüney Evi'nde olan kapıya çevirilmiş, Gökdeniz evinde olanların biri mutfak dolapları diğeri de banyo nedeniyle iptal edilmiş.

Gökdeniz evi mutfağında ve banyosunda en çok değişikliğin yapıldığı ve bugünün koşullarına en çok uyum gösteren konut. Bu nedenle de bu konutun bugünün şartlarında en yaşanabilir konut olduğunu görüyoruz. Anket çalışması ile de bu konutun kullanıcısı olan kadının konutunda en fazla doyuma ulaşan olduğu sonucunu çıkarıyoruz.

Konuralp Evi'nin restorasyon geçirmesine karşın mutfak ve banyosunda en az değişiklik yapılan konut olduğunu ve anket formu neticesinde bu evi kullanan kadının konutundan çok fazla memnun olmadığını görüyoruz.

Osmanoğlu evinin sahibi olan kadının imkanları yeterli olmadığı ve Koruma Kurulu tarafından engellendiği için evinde yapmak istediği çok fazla değişiklik olmasına karşı yapamadığını görüyoruz.

Çalışma alanı içerisinde seçilen tüm konut sahipleri, gün içerisinde vakitlerinin çoğunu evinde geçiren olgun yaşlardaki kadınlar fakat evlerinde istedikleri konforu tam olarak sağlayamıyorlar. Zeytinlik Mahalesi, Koruma Kurulunca tescillendikten sonra evlerde çok fazla değişikliğe izin verilmiyor oluşu, kadınların yaşam biçimlerine uygun değişiklikleri yapamamaları açısından onlar tarafından bir dezavantaj olarak karşılanıyor. Fakat yine de kadınlar anılarını yaşattıkları bu evlerde yaşamayı tercih ediyorlar ve başka bir yerde yaşamak istemediklerini belirtiyorlar.

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda bir kadının konutunu istediği gibi şekillendirebildiği oranda konutundan memnun olduğunu ama bunun tek başına en önemli etken olmadığını görüyoruz. Kadınlar aynı zamanda anılarına değer veren ve onlarla yaşamaktan haz duyan bir yaradılışa sahiptirler. Yaşadıkları ortamda çok büyük değişiklikler yapamasalar da duygusal bir bağ hissettikleri mekanlara kimliklerini bir şekilde yansıtıyorlar ve mutlu olabilecekleri ortamları bir şekilde oluşturabiliyorlar.

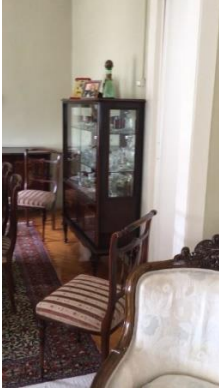

3.5. Gözlem Yöntemiyle Elde Edilen Bulgular

Gözlem yöntemi ile, bir yandan görüşme formu ile elde edilen bilgileri destekleyici verilerin elde edilmesi amaçlanırken, bir yandan da görüşme formu ile ortaya çıkarılamayan detaylar elde edilmeye çalışılmıştır. Genelde, çalışmada görüşme formu yönteminin ağırlığı hissedilse de, gözlem ile de bir takım veriler elde edilmiştir.

Gözlem yöntemi en çok, “kendileme”, “egemenlik alanı”, “mahremiyet” gibi davranış biçimlerinin, konut içinde ne şekilde ortaya çıktığını belirlemede, görüşme formu ile bilgi toplamaya destek olmuştur.

Kadınların konutta kendilerini simgeleme gereksinimini konut genelinde yaptıkları düzenlemelerle bir şekilde hissettirdikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 28. Gökdeniz Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular

GÖKDENİZ EVİ				
FOTOĞRAFLAR	 <p>Fotoğraf 1: Konut Giriş Merdiven Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 2: Konut Giriş kapısının ve üst balkonun detayları</p>		
	 <p>Fotoğraf 3: Giriş Holü Sehna Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 4: Salon Kuşgözü Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 5: Mutfak Kuşgözü Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 6: Merdiven Penceresi Kuşgözü</p>
	 <p>Fotoğraf 7: Salon yemek bölümü</p>	 <p>Fotoğraf 8: Salon Vitrin ve Oturma Elemanları</p>	 <p>Fotoğraf 9: Salon Oturma Bölümü</p>	 <p>Fotoğraf 10: Salon Dresuar Detayları</p>

Tablo 28'in devamı

Fotoğraf 11: Giriş
Holünün(Sofanın)
Kendileme izleri

Fotoğraf 12: Giriş Holünde
(Sofada) kullanılan koltuk
detayı

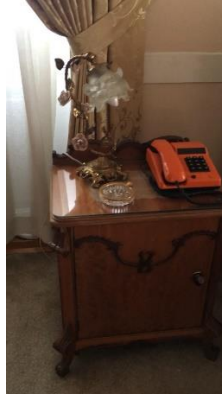
Fotoğraf 13: Mutfak
detayları

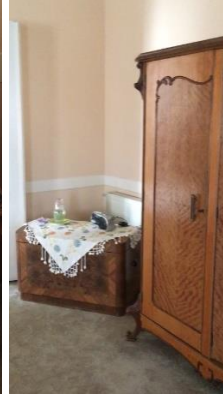
Fotoğraf 14: Mutfak
detayları

Fotoğraf 15: Yatak
Odası 1'in detayları

Fotoğraf 16: Yatak
Odası 2'nin detayları

Fotoğraf 17: Yatak
Odası 2'nin detayları

Fotoğraf 18: Yatak
Odası 2'nin detayları

Fotoğraf 19: Yatak Odası 2'nin
Kapı Önü Dolap Yerleşim
Detayı

Fotoğraf 20: Yatak
Odası 2'nin Detayları

Tablo 28'in devamı

YORUMLAR				
	Fotoğraf 21: Yatak Odası 3'ün Detayları	Fotoğraf 22: Yatak Odası 4'ün Detayları	Fotoğraf 23: Yatak Odası 4'ün Detayları	Fotoğraf 24: Yatak Odası 4'ün Detayları
	Fotoğraf 1'de giriş merdivenlerinin saksı çiçekleriyle nasıl kişiselleştirildiğini, çiçeklerle oluşturulan hat sayesinde merdivenin ikiye bölündüğünü görüyoruz.			
	Fotoğraf 2'de konutun giriş kapısının üzerine türk kültüründe önem verilen, kötü göz enerjisinden korunmak amacıyla kullanılan “nazar boncuğu” asılı olduğunu görüyoruz.			
	Konutun içerisindeki mobilyaların çoğu 1950 li yıllara ait ve belli bir şıklıkta mobilyalar. Mobilyalardan konut kullanıcıların maddi durumlarının iyi olduğunu söyleyebiliriz. Kadının konutun her noktasında kendileme izlerini görmekteyiz.			
	Fotoğraf 11 ve 12'de kadının günlük yaşamında giriş holünü sadece odadan odaya bir geçiş alanı olarak değil, oturma bölümü olarak kullandığını görüyoruz. Koltuk için tarz olarak modern, rahat ve geniş bir koltuk takımı seçildiğini görmekteyiz.			
	Fotoğraf 7, 8 ve 9'da Salonda vitrinin içerisinde ve sehpa'nın üzerinde cam bardak ve vazolar görüyoruz. Fotoğraf 10'da Dresuarın üzerinde çerçevelerde aile resimleri olduğunu görüyoruz. Fotoğraf 8'de vitrinin üzerinde de yine fotoğraf çerçeveleri görüyoruz.			
	Fotoğraf 14' de aktif olarak kullanılmayan kapıya süs çiçek asıldığını ve önüne bir oturma elemanı koyulduğunu görüyoruz. Böylece bu kapıdan geçiş sağlanmasının istenmediğini anlayabiliyoruz.			
	Konutta salon ve mutfakta televizyon olmadığını görüyoruz. Televizyon üst katta 2. ve 4. Odada var 2. Odada ise bilgisayar vardır. Buradan kadının gün içerisinde televizyon izlemediği yalnızca akşamları yatmadan önce seyrettiği izlenimini çıkarabiliriz.			

Tablo 28'in devamı

YORUMLAR	<p>Fotoğraf 4, 5 ve 6'da kadının pencerelerdeki kuş gözlerini saksıda çiçeklerle değerlendirdiğini görmekteyiz. Konutta çiçeklere değer verildiğini ve çokça çiçek bakıldığı gözlemleyebiliyoruz.</p> <p>1. kat yatak odalarının tümünde aynalı bir makyaj masası olduğunu görüyoruz. Konuttaki bireylerin kişisel bakımlarına özen gösterdiklerini söyleyebiliriz. Mobilyalar yeni dönem mobilyaları olmamasına rağmen tüm ihtiyaçlara cevap verir niteliktedir.</p> <p>Konuttaki mobilyaların değiştirilmemesinin bir tercih meselesi olduğunu söyleyebiliriz. Evin hanımı hatıralarını ve evini seven, onlarla birlikte yaşamaktan keyif alan biri olduğu, anket sorularına verilen yanıtın dışında gözlemlerimizle de destekleniyor.</p> <p>Fotoğraf 15 ve 19'da, bu evlerde evin kullanımıyla ilgili en önemli detaylardan biri olan odalardan birbirine geçiş istenmeyen durumlarda kapıların önüne dolap ve yatak koyuluyor olmasını görüyoruz.</p> <p>Fotoğraf 17'de evin kullanıcısı olan kadının sandığını görüyoruz. Dolabın yanında çeyiz eşyalarının içinde bulunduğu bu sandık dekoratif ve anlamsal bir değer taşıdığı için burada bulunuyor.</p> <p>Fotoğraf 21'deki erkek çocukların odasının içerisinden büyükanne odasına geçiliyor olmasından bu evde de erkek mahremiyetinin kadın mahremiyetinden daha az önemli olduğunu görüyoruz.</p> <p>Fotoğraf 22 ve 23'de büyükannenin sandığının komidin olarak üzerine televizyon koyularak kullanıldığını görüyoruz.</p> <p>Konuttaki tüm masa ve komidinlerin üzerine nakışlı örtüler serildiğini ve objelerle süslendiğini görüyoruz.</p> <p>Her yatak odasında bir oturma elemanı olduğunu görüyoruz. Buradan herkesin odasında sadece uyumadığını, vakit geçirdiğini anlayabiliriz.</p> <p>Her yatak odasında yatak başlarında gece lambası olduğunu görüyoruz.</p> <p>Her odanın perdelerinde fonlar olduğunu ve özenli görüldüğünü görmekteyiz.</p> <p>Konutun antre ve üst kat koridorunda resim çerçeveleri olduğunu görüyoruz.</p>
-----------------	---

Tablo 29. Ergüney Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular

ERGÜNEY EVİ				
FOTOĞRAFLAR	 <p>Fotoğraf 1: 1. Kat Salon Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 2: 1. Kat Salon Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 3: 1. Kat Salon Detayı</p>	
	 <p>Fotoğraf 4: 1. Kat Salon</p>	 <p>Fotoğraf 5: 1. Kat Salon Şezlog Koltuk Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 6: 1. Kat Salon Süsleme Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 7: 1. Kat Salon Obje Detayı</p>
	 <p>Fotoğraf 8: 1. Kat Salon</p>	 <p>Fotoğraf 9: 1. Kat Salon Kapısı Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 10: 1. Kat Oturma Odası Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 11: 1. Kat Üst Kat Mutfak Detayı</p>

Tablo 29'un devamı

YORUMLAR	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 12: Zemin Kat Mutfak Detayı</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 13: Zemin Kat Detayı</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 14: Zemin Kat Yatak Odası Detayı</p> </div> </div>
	<p>Konutta sadece 1. Katın yaşam alanı olarak kullanıldığını eşya yoğunluğunun zemin kata göre fazla oluşundan da anlayabiliyoruz.</p> <p>1. Katta Oluşturulan mutfağın küçüklüğü nedeniyle buzdolabı, fırın gibi eşyaların hole taşıdığını görüyoruz (Fotoğraf 11).</p> <p>Salon camlı kapısına asılan perdeden bir mahremiyet oluşturulduğunu görebiliyoruz (Fotoğraf 9).</p> <p>Sehpaların ve birçok eşyanın üzerinin el işi örtülerle örtüldüğünü, duvarlara objeler asılı olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 1, 2, 4 6, 7).</p> <p>Çok eski yıllardan kalan şezlongun oturma amaçlı çok fazla tercih edilmediği halde salonda bulunduğunu görüyoruz. (Fotoğraf 5)</p> <p>Kapıların çift kanatlarının çoğunlukla tek tarafının kullanıldığını, eşyaların kapının diğer kanadının önüne de koyulduğunu görüyoruz (Fotoğraf 8, 14).</p> <p>Yıllardır saklanan objelerin salonun çeşitli yerlerinde sergilendiği dolayısıyla anılara değer verildiğini ve hatırlanmak istediğini görüyoruz (Fotoğraf 1, 2, 3, 4, 6, 7, 13).</p> <p>Salondaki oturma alanının koltuk dizilimi yardımıyla küçültüldüğünü, salon içerisinde özel bir oturma alanı oluşturulduğunu görüyoruz (Fotoğraf 1).</p> <p>Zemin kat mutfağında kullanılmayan eski mutfak eşyalarının, eski rafta sergilendiğini görüyoruz (Fotoğraf 12).</p> <p>Soğuk kış günlerinde oturmak için 1. kattaki küçük odanın kullanıldığını, sobanın bu odada kurulu olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 10).</p>

Tablo 30. Akbay Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular

AKBAY EVİ				
FOTOĞRAFLAR	 <p>Fotoğraf 1: Zemin Kat Salon Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 2: Zemin Kat Salon Yemek Bölümü Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 3: Zemin Kat Salon Koltuk Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 4: Zemin Kat Salon Kapı Detayı</p>
	 <p>Fotoğraf 5: Zemin Kat Antre Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 6: 1. Kat Salon Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 7: 1. Kat Yatak Odası Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 8: 1. Kat Yatak Odası Detayı</p>
	 <p>Fotoğraf 9: 1. Kat Yatak Odası Kapı Detayı</p>	 <p>Fotoğraf 10: 1. Kat Antre Detayı</p>		

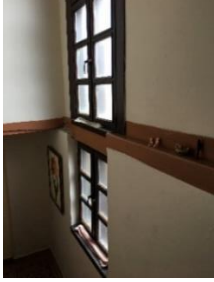

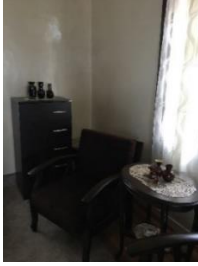

Tablo 30'un devamı

YORUMLAR	<p>Konutta bir eşya yoğunluğu olduğunu buna karşılık sehparın ve masaların üzerinde daha az obje olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 1,2,3).</p> <p>Konutta solun pencerelerinin ahşap kepenklerinin kapalı kullanıldığını görüyoruz (Fotoğraf 1,2,3).</p> <p>Zemin katta antrede bir telefonluk ve telefonun altında bir sandalye olduğunu görüyoruz bu durum telefonla konuşuluyorken bu sandalyede oturduğu izlenimi uyandırıyor (Fotoğraf 5).</p> <p>Salon ile bağlantılı olan odada, salon ile bağı kuran kapının önüne yatak ve makyaj masası koyulduğunu görüyoruz. Mahremiyeti sağlama amaçlı yapılan bu davranışı bu bölgedeki evlerin hemen hepsinde görmekteyiz (Fotoğraf 9).</p> <p>Odalarda bulunan gömme dolapların önlerinde objeler olduğunu ve aktif olarak kullanılmadıklarını görüyoruz (Fotoğraf 8).</p> <p>Konutta genel olarak obje kalabalığı olmamasının yanında yatak odalarından birinde objelerle de süslenmiş yoğun bir kitaplık olduğunu, dolayısıyla bu odayı kullanan kadının evin diğer kadınlarına oranla objeleri daha fazla kullandığını görüyoruz. (Fotoğraf 7)</p> <p>1.kat holünde zaman zaman kullanılan eski bir dikiş makinası olduğunu görüyoruz. Buradan bu evin kadınlarından bir ya da birkaçının dikiş diktiği çıkarımına varıyoruz (fotoğraf 10).</p>
-----------------	---

Tablo 31. Konuralp Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular

KONURALP EVİ				
FOTOĞRAFLAR				
	Fotoğraf 1: Salon Sehpa Detayı	Fotoğraf 2: Salon Objje Detayı	Fotoğraf 3: Yemek Odası Detayı	Fotoğraf 4: Salon Sehpa ve Halı Detayı
				
	Fotoğraf 5: Kuşgözü Detayı	Fotoğraf 6: Yemek Odası Detayı	Fotoğraf 7: Mutfak Salon Arası Pencere Detayı	Fotoğraf 8: Giriş Dresuar Detayı
				
	Fotoğraf 9: Hol Detayı	Fotoğraf 10: Hol Detayı	Fotoğraf 11: Merdiven Detayı	

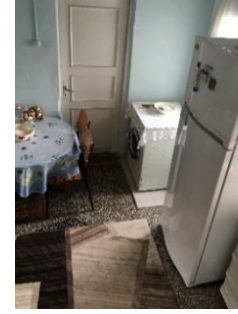

Tablo 31'in devamı

FOTOĞRAFLAR	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-start;"> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 12: Merdiven Detayı</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 13: 1. Kat Salon Tv Ünitesi Detayı</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 14: 1. Kat Salon Tv Ünitesi Detayı</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 15: 1. Kat Hol Detayı</p> </div> </div>
YORUMLAR	<p>Evin geçirdiği restorasyon sonucunda kapı ve pencerelerinde beyaz yerine kahverenginin tercih edildiğini görüyoruz.</p> <p>Kuşgözlerinin oblerlerle değerlendirildiğini görüyoruz (Fotoğraf 5).</p> <p>Sehpların ve masaların üzerine eliş örtülerinin örtüldüğünü görüyoruz (Fotoğraf 1,3,4,6,14).</p> <p>Merdivenin pencere ve duvarındaki çıkıntılarının da objelerle süslendiğini görüyoruz (Fotoğraf 12).</p> <p>Mutfak ile salon arasındaki iletişimi sağlayan pencerenin çok fazla kullanılmadığını pencere önündeki obje yoğunluğundan anlayabiliyoruz (Fotoğraf 7).</p> <p>Holde çok eski dönemlerden kalma bir dresuar ve ayna olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 8).</p> <p>Mutfak dolabının mutfak olarak seçilen odada çok az değişiklik yapılması nedeniyle mutfakta konumlandırılmadığını, holde kullanıldığını görüyoruz. Mutfakta çok sık kullanılmayan eşyalarında bu dolaplarda saklandığını görüyoruz. Dolabın üstünde de birçok obje olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 9).</p> <p>Konutta üst kat salonunun manzarası nedeniyle daha fazla tercih edildiğini buradaki eşyaların özeninden ve televizyonun büyüklüğünde de anlayabiliyoruz. Televizyonun üzerinde bulunduğu vitrinde ciddi bir obje yoğunluğu olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 13).</p> <p>1.kat holünde banyonun giriş kapısının yanına koyulan çekmecenin üzerinde kişisel bakım eşyalarının durduğunu görüyoruz (Fotoğraf 15).</p>

Tablo 32. Özbek Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular

ÖZBEK EVİ	
FOTOĞRAFLAR	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 1: 1. Kat Salon Detayı</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 2: 1. Kat Salon Halı ve Sehpa Detayı</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 3: 1. Kat Antre Detayı</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Fotoğraf 4: 1. Kat Antre Detayı</p> </div> </div>
YORUMLAR	<p>1. kat salonundaki gümüşlük üzerinde birçok çerçevenin olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 1).</p> <p>1. kat salonu çok fazla kullanılmadığı için koltukların üzerinin beyaz örtülerle kapatıldığını görüyoruz (Fotoğraf 1).</p> <p>Sehparın ve masaların üzerinde elışı örtüler olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 2, 4).</p> <p>1. kattaki hole yerleştirilen koltuğun denizi gören bir noktaya denizi izleme amaçlı yerleştirildiğini gözlemlerimizle de destekliyoruz (Fotoğraf 3).</p>

Tablo 33. Osmanoğlu Evi'nde gözlem yöntemiyle elde edilen bulgular

OSMANOĞLU EVİ					
FOTOĞRAFLAR					
	Fotoğraf 1: 1. Kat Oturma Odası Detayı	Fotoğraf 2: 1. Kat Salon Detayı	Fotoğraf 3: 1. Kat Mutfak Detayı	Fotoğraf 4: 1. Kat Mtfak Detayı	
					
	Fotoğraf 5: 1. Kat Salon Detayı	Fotoğraf 6: 1. Kat Salon Detayı	Fotoğraf 7: 1. Kat Salon Sehpa Detayı	Fotoğraf 8: 1. Kat Salon Detayı	Fotoğraf 9: 1. Kat Salon Oturma Birimi Detayı
					
	Fotoğraf 10: 1. Kat Salon Canlı Çiçek Vazo Detayı	Fotoğraf 11: 1. Kat Yatak Odası Sandık Detayı	Fotoğraf 12: 1. Yatak Odası Dolap Detayı	Fotoğraf 13: 1. Kat Yatak Odası Makyaj Masası Detayı	

Tablo 33'ün devamı

YORUMLAR	<p>Konutta Müştemiat üzerinin mutfığa çevrilmesiyle küçük ama ihtiyacı yeterli derecede karşılayacak bir mutfak oluşturulduğunu görüyoruz (Fotoğraf 3,4). Çamaşır makinasının da mutfakta olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 4).</p> <p>Sehpa, masa ve sandık üzerinde el işi örtüler kullanıldığını görüyoruz (Fotoğraf 1, 2,5,6,7,8,10,12,13).</p> <p>Salonda kullanılan koltuk minderlerin de el işi kılıfları olduğunu görüyoruz (Fotoğraf 9).</p> <p>Hemen hemen tüm objelerin salondaki vitrin içerisinde sergilendiğini, onun dışında evde cam vazolar dışında çok fazla obje kalabalığı olmadığını görüyoruz (Fotoğraf 5,6,8).</p> <p>Günlük oturma odası dışında eşyaların eski yıllarda alınmış eşyalar olduğunu görebiliyoruz. Oturma odasında modern ve rahat koltuk takımları kullanılmış. Televizyonun sadece bu odada olmasından günlük yaşamın çoğunlukla bu odada geçtiğini anlayabiliyoruz (Fotoğraf 2).</p>
-----------------	--

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Tezin amacı doğrultusunda “geleneksel konutlarda kadının konutu kendileme davranışı”na ait özellikler, seçilen bölge Giresun Zeytinlik Mahallesi örneğinde incelenmiştir. Öncelikli olarak kendileme davranışı ve kadının yaşam kültürü ile ilgili kavramlar üzerinde durulmuş ve seçilen konutlarda bu davranış biçimi incelenmiştir. Sonuçta da bu konutların kullanıcısı olan kadınların kullanım sürecinde hissettiği doyum ya da doyumsuzluk hissi ile kendilemenin başarı ölçütü yorumlanmıştır.

Kendileme, mekanın anlamlandırılması için bir gerekliliktir ve çeşitli biçimlerde mekanları birbirine dönüştürebilir. Bu dönüşümler tamamen kullanıcı kişi veya kişilerin kontrolündedir çünkü bir noktadan sonra tasarımcının mekanlar için hedeflediği işlevler zamansal, kültürel yada tamamen kişisel zevk farklılıklar nedeniyle etkisiz kalabilmektedir.

Zeytinlik Mahallesi’nde aktif olarak kullanılan konutlar üzerinden yürütülen araştırmada, döneminin şartlarına ve ihtiyaçlarına göre tasarlanmış bu konutların, kişisel bir istek olmanın çok ötesinde yaşamsal bir gereksinim haline gelmiş mutfak ve banyonun günümüzdeki anlamıyla yer bulmadığını görüyoruz. Bugün bu konutlarda yaşayan kadınlar, konut içerisindeki odalardan bazılarında bu mutfak ve banyo mekanlarını sınırlı ölçüde de olsa oluşturabilmiş; konutlarını yaşanır hale getirmişlerdir. Konutunda istediği işlevselliği en iyi şekilde sağlayanların mekansal doyuma en fazla ulaşanlar olduğu sonucuna ulaşıyoruz.

Zeytinlik bölgesindeki konutlarda tasarımcı tarafından ısınma kolaylığı amacıyla oluşturulan birbirine açılan yatak odası kapılarının, bugünün kullanıcı kadınları tarafından kabul görmediğini, bu kapıların açılmaması için kapalı ve önlerine mobilyalar yerleştirilmiş bir şekilde kullanıldığını görüyoruz. Bu davranış biçimi ile zaten kapatılmış bir kapının önüne mobilya yerleştirilerek kapı yok sayılıyor ve mahremiyetin artırıldığı düşünülüyor.

Konutların tavanlarının çok yüksek olmasının ise kullanıcılar tarafından çok beğenilen bir ayrıntı olduğunu, bunun bu evlerden vazgeçilemeyeşin en önemli etkenlerinden birisi olduğunu gözlemliyoruz. Memnun olunan diğer ayrıntı ise; zemin ve tavanlarda ahşap malzeme kullanılmış olması ve kapıların üzerindeki havalandırma

boşluklarının varlığı sayesinde nefes alan ve rutubet yapmayan bir ortamda yaşıyor olmalarıdır.

Zeytinlik Mahallesi'ndeki bu özellikli konutların biçimlenişindeki en önemli etkenlerden biri olan sarnıçlar bugün işlevini kaybetmiş durumdadır. Bahçede yapılan müstemilatların da anlamını yitirmiş, çoğu yıkılmış birçoğu da sadece depo olarak kullanılmaktadır. Yine aynı şekilde hemen hiçbir evde inşa edilen bodrum katlar da yakıt depolamanın dışında kullanılmamaktadır. Yani kadınlar, konutlarındaki detayların yaşam biçimine uygun kısımlarını hayatlarına katmış, onlarla birlikte şekillenmiş, yaşam biçimlerine uygun düşmeyen kısımlarını ise değiştirebildiği oranda değiştirmiş, değiştiremediyse terk etmiş ve yok saymıştır.

Araştırma sonucunda konutların kullanıcısı kadınların, istedikleri değişiklikleri Koruma Kurulu'nunda getirdiği yasakların da etkisiyle istediği orandan yapamamalarına karşın, konutlarını başka hiçbir yere değiştirmeyeceklerini söylediklerini görüyoruz. Bunun en önemli sebeplerinden biri de kullanıcı kadın grubunun 50 yaş üstü olması ve hepsinin konutlarında 20 yıldan uzun süredir yaşıyor olmalarıdır. Kadınların hemen hiçbirisi konut seçimine katılmadığı halde çocukluklarının geçtiği ya da evlenip gelin olarak geldiği bu konutlarla duygusal bir bağ kurmuş olduğu gözlemliyoruz. Buradan konut seçimine katılmanın konutu sahiplenmede önemli bir rol oynadığını bilmemize karşın, konutla bağ kurmak için tek başına yeterli olmadığını sonucuna ulaşıyoruz.

Mekanlar sahip oldukları anlamları onu kullanan insanlarla birlikte yaşayarak kazanırlar. Konutların hemen hepsinde eski eşyaların kullanılmaya devam etmesinin sebebi sahiplerinin yeni eşyalar alacak durumda olmamaları değil, bu anıları yaşatmak istemesidir. Konutlarında kendi gençliklerine, aile büyüklerine, eşlerine, çocuklarına ait birçok detay saklıdır. Sehpaların üzerlerinde gelinlik çeyizlerinden ya da annelerinden kalma örtüler; çerçevelerde gençliklerine, çocuklar ve torunlara ait fotoğraflar; gümüşlüklerin içerisinde hatırası olan kalabalık eşyalar; doğaya yakınlığı simgeleyen çiçekler hep kadının konutu sahiplenme ve onu kendi kişisel arzuları doğrultusunda şekillendirmesi ile ilgilidir.

Araştırılan konutların her birinin aynı kültürel altyapıya sahip kadınlar tarafından kullanılıyor olmasının verdiği benzerliklerin olmasının yanında hiçbirinin birbirine tam olarak benzemeyişinin altında kişisel farklılıklar yatmaktadır. Kadınların yaşadıkları ortamları kişisel zevk ve yaşam biçimlerini simgeleyen düzenlemelere ihtiyaç duyarlar ve bu davranış biçimi de ortalaması alınabilecek bir davranış biçimi değildir. Her birey

kendisine özgü farklı özelliklere sahiptir. Mimari açıdan da sosyal açıdan da bu farklılıkları önemseyerek dikkate almak, farklılıklarıyla yaşamlarını sürdürmelerini sağlamak gelişmelerine katkı sağlamaktır.

5. ÖNERİLER

Yüksek lisans tezi kapsamında hedeflenen, kadının konutu kendileme davranışını gözlemlemek, geleneksel kültürde tasarlanmış konutların bugünün kullanıcısı kadınlar tarafından nasıl değiştirildiğini, kişiselleştirildiğini sorgulamaktır. Çalışmanın kültürel ya da zamansal farkların olduğu araştırmalarda kendileme davranışının gözlemlenmesinde kullanılabileceği düşünülmüştür.

Çalışmada kullanılan davranış okuması yöntemi ve tabloları, kullanıcısı ile ilgili bilgiye sahip olmadığımız konutlar yada daha farklı mekanlar için de kullanılabilir.

Çalışma farklı bölge ve kültürel oluşumlarda daha farklı sonuçlar verebileceği için bu anlamda yapılacak çalışmalara kaynak olarak kullanılabilir.

Konut kullanıcısının kendileme davranışı kiracılar üzerinde daha farklı sonuçlar vereceği için bir kıyaslama yapılabilir ve farklı sonuçlar elde edilebilir.

Çalışma farklı bir yaş grubu ya da farklı bir örneklem grubuna uygulanabilir.

Çalışma kadının geleneksel konutları farklı bir davranış biçimi çerçevesinde nasıl kullandığına dair bir taslak oluşturabilir.

6. KAYNAKLAR

- Açııcı, F. K., 2013, Sınır Kavramı ve İç Mekan İlişkisi: Yaşama Mekanları Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Akman, F.B., 2011 Batılı Kadın Seyyahların Gözüyle Osmanlı Kadını, Etkileşim Yayınları, İstanbul.
- Akman, F.B., 2011, Batılı Kadın Seyyahların Gözüyle Osmanlı Kadını, Etkileşim Yayınları, İstanbul.
- Akpınar, A., 2010, Bakay B. ve Dedehayır H., Kadın ve Mekan Tutsaklık mı Sultanlık mı?, Turkuvaz Kitapçılık ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul.
- Alkan, A., 2009, Cins Cins Mekan, Varlık Yayınları, İstanbul.
- Altındal, A., 1985, Türkiye’de Kadın, Süreç Yayıncılık ve Tanıtım Ticaret Ltd. Şti., İstanbul.
- Arat, Y., 2011, Geleneksel Türk Evi İç Mekan Donatılarının Antropometrik Verilere Dayalı Analizi; Konya Evler, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Konya.
- Bektaş, C., 1996, Türk Evi, Yapı Kredi Yayınlar, İstanbul.
- Çakır, S., 2013, Osmanlı Kadın Hareketi, Metis Yayıncılık , İstanbul.
- Çakır, S., 2009, Mekanın Kadınlar Açısından Kurgulanışına Kuramsal ve Tarihsel Süreç İçinde Bakmak, Derleyen Akpınar A.; Bakay G.; Dedehayır H., Kadın ve Mekan, Turkuvaz Kitapçılık ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 133-149.
- Dengiz, E.B., 2001, Boundaries Of Gendered Space: Traditional Turkish House, Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Edgü, E., 2003, Konut Tercihlerinin Mekansal Dizin ve Mekansal Davranış Parametreleri İle İlişkisi, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Ekinci, Z., 2005, Anadolu Türk Evi Geleneğinde Birgi Örneği ve Sandıklı Konağı ‘Bir Konağın Kurgusu’, Yapı Yayın, İstanbul.
- Ellialtıoğlu, B., 2007, Mekanda Kişiselleşme ve Kendileme, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.

- Ersoy E., 2009, Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği-Malatya Örneği-, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19, 2, 209-230.
- G. Solak, S., 2014, Mekan-Kimlik Etkileşimi ve Kentsel Mekandaki Tezahürleri, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Görenli, M., 2015, Çevre Psikolojisi İnsan-Mekan İlişkileri, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 317, İstanbul.
- Günel, B., 2006, İnsan-Mekan İletişim Modeli Bağlamında Konutta Psiko-Sosyal Kalitenin İrdelenmesi, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Gür, Ş.Ö., 2000, Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Gür, Ş.Ö., 1996, Mekan Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, Trabzon.
- Gür, Ş.Ö., EROL Ş.Y., Ev: Kadın Büyürken..., International journal of Architecture and Planning, , 2, 101-131. <http://iconarp.selcuk.edu.tr/iconarp/article/download/23/2111.09.2016>
- İltar, G.,2011, Giresun İli Kentsel Konut Mimarisi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- İLTAR, G., 2017, Konut Orjinal Planları, Arşiv.
- Jenkins, 2014, H.D., Kafesin Ardındaki Türk Kadını; Türk Kadınının Hayat Hikayesi, Dergah Yayınları, İstanbul.
- Karaman, A., 1991, Toplu Konut Alanlarının Tasarımında Sosyo Kültürel Veriler: Bazı İlke ve Ölçülerin İrdelenmesi, Yapı 118, Y.E.M. Yayınları, İstanbul, 38-40.
- Karaman, O., 1999, Giresun Kazası (1850-1900), Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Karasözen, R., 1993, Kültürel Değişim Süreci İçinde Türk Konutlarının Mahremiyet Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- Kaymak, G., 1984, Konut Biriminde Fonksiyonel Değişme ve Fiziksel Değişme İlişkileri, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Trabzon.
- Köse, A., 2005, "Türkiye'de Geleneksel Kırsal Konut Plânlarında Göçebe Türk İzleri", Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 7, 2.

- Kuban, D., 2010, "Konut Mimarisi" maddesi, Osmanlı Mimarisi, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 469-482.
- Kuban, D., 1968, Anadolu-Türk Şehri Tarihi Gelişmesi, Sosyal ve Fiziki Özellikleri, Vakıflar Dergisi, 6 , 53-73.
- Kuban, D., 1993, Türk 'Hayat'lı Evi, Eren Yayıncılık, İstanbul.
- Küçükerman.Ö., 1988, Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi, Apa Ofset Basımevi Sanayi ve Ticaret A.Ş., İstanbul.
- Ortaylı, İ., 2009, Osmanlı Toplumunda Aile, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Osmanlı Evi, 1999, Osmanlı Kültür ve Sanat Ansiklopedi, 10. Cilt, Ankara,
- Örer, G., 2002, Konut-Kimlik Ev-Modeli ve Modelin Bir Örnek Olarak İstanbul Kenti'nde Uygulanması, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Özdemir, G., 2009, Türk Kadınının Toplumsal Konumunun Gelişim Süreci, Sosyal Bilimler Metinleri 03, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.
- Uysal, Ö.N., 2007, Geleneksel Türk Evi İç Mekan Kurgusunun İncelenmesi ve Süleymaniye Bölgesi Örnekleri Analizi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ünügür, M. ve Turgut H., 1991, Çağdaş Türk Evinin Kültürel Özünü Ne Olmalıdır, Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Bildirileri Kültür Bakanlığı Halk Kütüphanelerini Araştırma Dairesi Yayınları, Ankara, 227-240.
- Vural, K., 2010, Anadolu'da Ev Kültürünün Gelişimi ve Geleneksel Türk Evine Örnek "Kemaliye (Eğin) Evleri", Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yağcı, Y., 1998, Kadın-Konut Etkileşiminde Rol Oynayan Tasarım Parametrelerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yaman, F.Z., 2007, Geleneksel Ahşap Yapılarda Kullanılan Ahşap Yapı Elemanlarının Uzun Dönem Performansı- Giresun Zeytinlik Mahallesi Örnek Yapı İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Yeler, S., 2004, Yeler G.M. ve Çağlar E., Yapı Mimarisinde Kadın Etkileri, Trakya Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Yapı Eğitimi Bölümü, Kırklareli.

Yeler S., Yeler G.M. ve Çağlar E., Yapı Mimarisinde Kadın Etkileri, Trakya Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Yapı Eğitim Bölümü, Kırklareli.

Yürekli H., Yürekli F., 2005, Türk Evi Gözlemler-Yorumlar, Yapı Yayın, İstanbul.

7. EKLER

Ek 1. Anket

1. Konuta hangi yılda taşındınız? Kaç yıldır oturuyorsunuz? Aile yadigarı mı?
2. Daha önce nerede ve nasıl bir konutta oturuyordunuz?
3. Yaşınız:
4. Medeni durumunuz: Evli () Bekar () Boşanmış ()
5. Kaç çocuğunuz var?
6. Eğitim durumunuz: İlkokul () Lise () Üniversite ()
7. Mesleğiniz:
8. Evde kimlerle birlikte yaşıyorsunuz?
9. Ne tür sosyal ve kültürel aktiviteleri yapmayı seviyorsunuz?
10. Nerede tv izlemekten hoşlanıyorsunuz?
11. Yaşadığınız konutta kendinizi güvende hissediyor musunuz?
12. Konutunuz sizce aşağıdaki özelliklere sahip mi?

	Rahat	Geniş	Sıcak	Dinlendirici	Konforlu	Aydınlık	Ferah
Evet							
Hayır							

Ek 1'in devamı

13. Yaşadığınız konut beden sağlığınızı nasıl etkiliyor?

	Isınma	Nem	Güneş alma	Yoruculuk	Doğal ışık alıyor
İyi					
Kötü					

14. Konutunuzda yaşamaya başladığınızdan bu yana sıkıldığınız için değişiklik yaptınız mı?

Evet () Hayır ()

15. En çok hangi mekanı değiştirme yoluna gittiniz?

(.....)Salon, (.....)Mutfak, (.....)Yemek odası, (.....)Ebeveyn yatak odası, (.....)Çocuk odası, (.....)diğer yatak odaları, (.....)WC, (.....)Banyo, (.....)Bahçe

16. Konutunuzda yaptığınız değişiklikler nelerdir? (Lütfen uygun olan bütün seçenekleri işaretleyin)

(.....)Duvar yıkma/ekleme, (.....)Kapı/pencere açma, (.....)balkon kapama, (.....)dolap yenileme, (.....)banyo vitrifiye değiştirme, , (.....) banyo duvar, döşeme kaplaması değiştirme , (.....)mutfak dolapları yenileme, (.....)mutfak duvar, döşeme kaplaması değiştirme, (.....)kapı/pencere doğrama değiştirme, (.....)zemin kaplama değiştirme, (.....)boya, badana yapma, (.....)sabit mobilya ekleme, (.....) açık mekan ilavesi, (.....)dekorasyon değişikliği

17. Evinizin mobilyalarınızı neye göre seçtiniz?

18. Sizce konutunuz bu özelliklere sahip mi?

Evet () Hayır ()

19. Konutunuzdan memnun musunuz? Bu konutta yaşamaya devam etmeyi düşünüyor musunuz?

Evet () Hayır ()

Ek 1'in devamı

20. Konutnun sizi yapmaya zorladığı eylemler nelerdir? (yapmak istemediğiniz halde)
21. Konutta kadının yapmak isteyeceği eylemler nelerdir? (yapmak isteyip yapamadığınız) (yaparsanız ne olur?)
22. Bu konutun mahremiyetinizi sağadığını düşünüyor musunuz? (ses, görüntü açısından)
23. Konutunuzda sizin için önemli nesnelere, engeller ve çevresel özellikler nelerdir?
24. Yaşadığınız konutta sizin için engel, bağlayıcı ve ayırıcılar nelerdir?
25. Zeytinlik'de oturma nedenlerinin size göre önemi nedir?
26. Yemeklerinizi hangi odada yiyorsunuz?
27. Televizyon seyretme mekanınız hangisidir?
28. Evinizin mahremiyeti ses, gürültü açısından yaşam tarzınızla uyumlu mu?
29. Evinizle ilgili en çok hoşunuza giden şey nedir?
30. Evinizle ilgili en çok rahatsız olduğunuz şey nedir?
31. Evinizde fazladan bir odanız daha olsa hangi amaçla kullanmak isterdiniz?

ÖZGEÇMİŞ

1987 yılında Trabzonda doğdu. İlk ve orta öğrenimini Marmaris Kenan Evren İlköğretim Okulunda, lise öğrenimini Marmaris Sabancı Lisesi'nde tamamladı. 2007 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümüne girmeye hak kazandı. 2011 yılında bu bölümden mezun oldu. 2011 yılında Trabzon'da AA design firmasında iç mimar olarak iki yıl çalıştı. 2013 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık ana bilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2015 yılında Marmaris'te Marmaris Yapı firmasında iç mimar olarak 2 yıl çalıştı. Halen yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. İyi derecede ingilizce bilmektedir ve evlidir.